

ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΕΚΘΕΣΗ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΠΕΡΙΛΗΨΗ

2019

Μετανάστευση, εκτοπισμός και εκπαίδευση:

ΧΤΙΖΟΝΤΑΣ ΓΕΦΥΡΕΣ, ΟΧΙ ΤΕΙΧΗ

Οργανισμός των
Ηνωμένων Εθνών για την
Εκπαίδευση, την Επιστήμη
και τον Πολιτισμό

Βιώσιμης
Ανάπτυξης
Στόχοι

Παγκόσμια Έκθεση
Παρακολούθησης
της Εκπαίδευσης

ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΕΚΘΕΣΗ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ - ΠΕΡΙΛΗΨΗ

2019

Μετανάστευση, εκτοπισμός και εκπαίδευση:

ΧΤΙΖΟΝΤΑΣ ΓΕΦΥΡΕΣ, ΟΧΙ ΤΕΙΧΗ

Η Διακήρυξη της Ιντσέον και το Πλαίσιο Δράσης για την Εκπαίδευση του 2030 ορίζει ότι η αποστολή της *Παγκόσμιας Έκθεσης Παρακολούθησης της Εκπαίδευσης* είναι να αποτελεί «τον μηχανισμό παρακολούθησης και υποβολής αναφορών σχετικά με τον Στόχο Βιώσιμης Ανάπτυξης 4 και με την εκπαίδευση στους άλλους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης», με την ευθύνη «υποβολής αναφορών σχετικά με την εφαρμογή εθνικών και διεθνών στρατηγικών που θα βοηθήσουν όλους τους σχετικούς εταίρους να αναλάβουν τις δεσμεύσεις τους ως μέρος της συνολικής παρακολούθησης και επανεξέτασης των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης». Συντάσσεται από μια ανεξάρτητη ομάδα που στεγάζεται στην UNESCO.

Οι ονομασίες που χρησιμοποιούνται και η παρουσίαση του υλικού σε αυτή τη δημοσίευση δεν συνεπάγονται την έκφραση οιασδήποτε γνώμης εκ μέρους της UNESCO σχετικά με το νομικό καθεστώς οποιασδήποτε χώρας, περιοχής, πόλης ή περιοχής ή των αρχών της ή σχετικά με την οριοθέτηση των συνόρων ή των ορίων τους.

Η ομάδα της *Παγκόσμιας Έκθεσης Παρακολούθησης της Εκπαίδευσης* είναι υπεύθυνη για την επιλογή και την παρουσίαση των γεγονότων που περιέχονται σε αυτό το βιβλίο και για τις απόψεις που εκφράζονται, οι οποίες δεν είναι απαραίτητως αυτές της UNESCO και δεν δεσμεύουν τον Οργανισμό. Η γενική ευθύνη για τις απόψεις και τις γνώμες που εκφράζονται στην Έκθεση βαρύνει τον Διευθυντή της.

Η ομάδα της *Παγκόσμιας Έκθεσης Παρακολούθησης της Εκπαίδευσης*

Διευθυντής: Μάνος Αντωνίνης

Daniel April, Bilal Barakat, Madeleine Barry, Nicole Bella, Anna Cristina D'Addio, Glen Hertelendy, Sébastien Hine, Priyadarshani Joshi, Katarzyna Kubacka, Kate Linkins, Leila Loupis, Kassiani Lythrangomitis, Alasdair McWilliam, Anissa Mechtar, Claudine Mukizwa, Yuki Murakami, Carlos Alfonso Obregón Melgar, Judith Randrianatoavina, Kate Redman, Maria Rojnov, Anna Ewa Ruszkiewicz, Will Smith, Rosa Vidarte and Lema Zekrya.

Η Παγκόσμια Έκθεση Παρακολούθησης της Εκπαίδευσης (GEM) είναι μια ανεξάρτητη ετήσια δημοσίευση. Η Έκθεση GEM χρηματοδοτείται από μια ομάδα κυβερνήσεων, πολυμερών οργανισμών και ιδιωτικών ιδρυμάτων με την υποστήριξη της UNESCO.

Αυτή η έκδοση είναι διαθέσιμη σε Ελεύθερη Πρόσβαση με την άδεια χρήσης IGO (CC-BY-SA 3.0 IGO) που αποδίδεται στο SharePoint 3.0 (<http://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/igo/>). Χρησιμοποιώντας το περιεχόμενο αυτής της δημοσίευσης, οι χρήστες αποδέχονται τους όρους χρήσης του Αρχείου Αποθήκευσης Ελεύθερης Πρόσβασης της UNESCO (<http://www.unesco.org/open-access/terms-use-ccbysa-el>).

Η παρούσα άδεια ισχύει αποκλειστικά για το περιεχόμενο κειμένου της δημοσίευσης. Για τη χρήση οποιουδήποτε υλικού που δεν προσδιορίζεται με σαφήνεια ως πνευματική ιδιοκτησία της UNESCO, απαιτείται προηγούμενη άδεια από: publication.copyright@unesco.org ή εκδόσεις UNESCO, 7, Place de Fontenoy, 75352 Paris 07 SP France.

Τίτλος πρωτοτύπου στα αγγλικά: Global Education Monitoring Report Summary 2019: Migration, displacement and education: Building bridges, not walls

Η έκδοση αυτή μπορεί να αναφέρεται ως: UNESCO. 2018. *Περίληψη Παγκόσμιας Έκθεσης Παρακολούθησης της Εκπαίδευσης 2019: Μετανάστευση, Εκτοπισμός και Εκπαίδευση – Χτίζοντας Γέφυρες, όχι Τείχη*. Παρίσι, UNESCO.

Για περισσότερες πληροφορίες:

Global Education Monitoring Report team
c/o UNESCO, 7, place de Fontenoy
75352 Paris 07 SP, France
Email: gemreport@unesco.org
Tel.: +33 1 45 68 07 41
www.unesco.org/gemreport
<https://gemreportunesco.wordpress.com>

Τυχόν σφάλματα ή παραλείψεις που εντοπίστηκαν μετά την εκτύπωση θα διορθωθούν στην ηλεκτρονική έκδοση στο www.unesco.org/gemreport

© UNESCO, 2019
All rights reserved
First edition
Published in 2018 by the United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization

7, Place de Fontenoy,
75352 Paris 07 SP, France

Συντονισμός Ελληνικής Έκδοσης: ΒΙΚΙ Γραφισμός: FHI360
Χρηματοδότηση Ελληνικής Έκδοσης: Ίδρυμα Μαριάννα Β. Βαρδινογιάννη

ΙΔΡΥΜΑ ΜΑΡΙΑΝΝΑ Β. ΒΑΡΔΙΝΟΓΙΑΝΝΗ
MARIANNA V. VARDINOYANNIS FOUNDATION

Η έκδοση αυτή μεταφράστηκε και δημιουργήθηκε με την οικονομική συμβολή του «Ιδρύματος Μαριάννα Β. Βαρδινογιάννη» .

Αυτή η περίληψη και όλο το σχετικό υλικό είναι διαθέσιμα για λήψη από εδώ: <http://bit.ly/2019gemreport>

Παγκόσμια Έκθεση Παρακολούθησης της Εκπαίδευσης

- 2019 *Μετανάστευση, εκτοπισμός και εκπαίδευση: Χτίζοντας γέφυρες, όχι τείχη*
2017/8 *Λογοδοσία στην εκπαίδευση: Εκπληρώνοντας τις δεσμεύσεις μας*
2016 *Εκπαίδευση για τους ανθρώπους και τον πλανήτη: Δημιουργώντας βιώσιμα μέλλοντα για όλους*

ΕΓΟ Παγκόσμια Έκθεση Παρακολούθησης

- 2015 *Εκπαίδευση για Όλους 2000-2015: Επιτεύγματα και δυσκολίες*
2013/4 *Διδασκαλία και μάθηση: Επιτυγχάνοντας ποιότητα για όλους*
2012 *Νεολαία και δεξιότητες: Τοποθετώντας την εκπαίδευση στην εργασία*
2011 *Η κρυφή κρίση: Ένοπλες συγκρούσεις και εκπαίδευση*
2010 *Προσεγγίζοντας τους περιθωριοποιημένους*
2009 *Ξεπερνώντας τις ανισότητες: Η σημασία της διοίκησης*
2008 *Εκπαίδευση για Όλους ως το 2015: Θα τα καταφέρουμε;*
2007 *Γερά θεμέλια: Προσχολική φροντίδα και εκπαίδευση*
2006 *Αλφαριθμητισμός για όλη τη ζωή*
2005 *Εκπαίδευση για Όλους: Η ανάγκη για ποιότητα*
2003/4 *Φύλο και Εκπαίδευση για Όλους: Το άλμα προς την ισότητα*
2002 *Εκπαίδευση για Όλους: Βρίσκεται ο κόσμος σε καλό δρόμο;*

Φωτογραφία εξωφύλλου: *Rushdi Sarraj/UNRWA*
Λεζάντα: *Παλαιστίνιοι πρόσφυγες σπουδαστές την πρώτη τους ημέρα στα σχολεία της UNRWA το δεύτερο εξάμηνο στη Γάζα.*

Πληροφοριακά γραφήματα: Housatonic Design Network

Πρόλογος

Οι άνθρωποι πάντα μετακινούνταν από το ένα μέρος στο άλλο, κάποιοι σε αναζήτηση καλύτερων ευκαιριών, κάποιοι για να αποφύγουν κινδύνους. Αυτές οι μετακινήσεις μπορούν να έχουν σημαντικές επιπτώσεις στα εκπαιδευτικά συστήματα. Η έκδοση της *Παγκόσμιας Έκθεσης Παρακολούθησης της Εκπαίδευσης 2019* είναι η πρώτη του είδους της που διερευνά σε βάθος αυτά τα ζητήματα σε όλα τα μέρη του κόσμου.

Η Έκθεση έρχεται την κατάλληλη στιγμή, καθώς η διεθνής κοινότητα οριστικοποιεί δύο σημαντικά διεθνή σύμφωνα: Το Παγκόσμιο Σύμφωνο για την Ασφαλή, Ομαλή και Τακτική Μετανάστευση και το Παγκόσμιο Σύμφωνο για τους Πρόσφυγες. Αυτές οι πρωτοφανείς συμφωνίες – σε συνδυασμό με τις παγκόσμιες δεσμεύσεις σχετικά με την εκπαίδευση που ενσωματώνονται στον τέταρτο Στόχο Βιώσιμης Ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών – υπογραμμίζουν την ανάγκη να ασχοληθούμε με το ζήτημα της εκπαίδευσης για τους μετανάστες και τους εκτοπισμένους. Η Έκθεση αποτελεί απαραίτητο σημείο αναφοράς για τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής που έχουν αναλάβει να εκπληρώσουν τις φιλοδοξίες μας.

Αυτή τη στιγμή, οι νόμοι και οι πολιτικές δεν υπηρετούν τα παιδιά μετανάστες και πρόσφυγες, καθώς αρνούνται τα δικαιώματά τους και αδιαφορούν για τις ανάγκες τους. Οι μετανάστες, οι πρόσφυγες και οι εσωτερικά εκτοπισμένοι πληθυσμοί είναι από τους πιο ευάλωτους ανθρώπους στον κόσμο, και περιλαμβάνουν τους πληθυσμούς των παραγκουπόλεων, τους εποχιακά μετακινούμενους πληθυσμούς προκειμένου να εξασφαλίσουν τα προς το ζην και τα παιδιά που ζουν υπό κράτηση. Ωστόσο, πολύ συχνά εμποδίζεται κατηγορηματικά η εισδοχή τους στα σχολεία, τα οποία προσφέρουν ένα ασφαλές καταφύγιο και την υπόσχεση ενός καλύτερου μέλλοντος.

Η παραμέληση της εκπαίδευσης των μεταναστών κατασπαταλά ένα μεγάλο απόθεμα ανθρώπινου δυναμικού. Κάποιες φορές απλά γραφειοκρατικά ζητήματα, έλλειψη στοιχείων ή γραφειοκρατικά και ασυντόνιστα συστήματα εγκλωβίζουν πολλούς ανθρώπους στα γρανάζια των διοικητικών μηχανισμών. Ωστόσο η επένδυση στην εκπαίδευση ταλαντούχων και αποφασισμένων μεταναστών και προσφύγων μπορούν να ενισχύσουν την οικονομική ανάπτυξη όχι μόνο των χωρών υποδοχής αλλά και των χωρών προέλευσης.

Η παροχή εκπαίδευσης από μόνη της δεν είναι αρκετή. Το σχολικό περιβάλλον οφείλει να προσαρμοστεί και να υποστηρίξει τις ειδικές ανάγκες όσων μετακινούνται. Η τοποθέτηση μεταναστών και προσφύγων στα ίδια σχολεία με τους πληθυσμούς υποδοχής είναι ένα σημαντικό πρώτο βήμα οικοδόμησης κοινωνικής συνοχής. Ωστόσο, ο τρόπος και η γλώσσα διδασκαλίας, καθώς και οι διακρίσεις, μπορεί να τους απομακρύνουν.

Οι καλά εκπαιδευμένοι δάσκαλοι είναι καθοριστικής σημασίας για να διασφαλιστεί η ένταξη μεταναστών ή προσφύγων μαθητών, αλλά κι οι ίδιοι όμως χρειάζονται υποστήριξη προκειμένου να διαχειριστούν πολυγλωσσικές, πολυπολιτισμικές τάξεις, που συχνά περιλαμβάνουν μαθητές με ψυχοκοινωνικές ανάγκες.

Ένα καλοσχεδιασμένο διδακτικό πρόγραμμα που προωθεί την ποικιλομορφία, καλλιεργεί τις κριτικές δεξιότητες και συγκρούεται με τις προκαταλήψεις είναι επίσης θεμελιώδους σημασίας, και μπορεί να έχει πολλαπλασιαστικά θετικά αποτελέσματα πέρα από τις σχολικές αίθουσες. Κάποιες φορές τα σχολικά εγχειρίδια περιλαμβάνουν ξεπερασμένες απεικονίσεις μεταναστεύσεων και δυσκολεύουν τις προσπάθειες ένταξης. Πολλά διδακτικά προγράμματα επίσης δεν είναι αρκετά ευέλικτα ώστε να λειτουργούν γύρω από τον τρόπο ζωής όσων μετακινούνται διαρκώς.

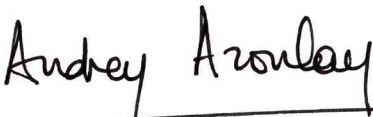
Η επέκταση της παροχής εκπαίδευσης και η εξασφάλιση της ένταξης απαιτούν επενδύσεις, τις οποίες πολλές χώρες υποδοχής δεν μπορούν να ικανοποιήσουν μόνες τους. Η ανθρωπιστική βοήθεια δεν ανταποκρίνεται αυτή τη στιγμή στις ανάγκες των παιδιών, μια που είναι συχνά

περιορισμένη και απρόβλεπτη. Το νέο ταμείο Η Εκπαίδευση Δεν Μπορεί Να Περιμένει (ECW) αποτελεί σημαντικό μηχανισμό για να φτάσει βοήθεια σε κάποιους από τους πιο ευάλωτους πληθυσμούς.

Το μήνυμα αυτής της Έκθεσης είναι σαφές: η επένδυση στην εκπαίδευση όσων μετακινούνται είναι η διαφορά μεταξύ του να χαράζεις έναν δρόμο προς την απογοήτευση και την αναταραχή και έναν δρόμο προς την συνοχή και την ειρήνη.

Audrey Azoulay

Γενική Διευθύντρια της UNESCO

Πρόλογος

Η Παγκόσμια Έκθεση Παρακολούθησης της Εκπαίδευσης 2019 έχει συνταχθεί από μια ομάδα διεθνών μεταναστών. Τέσσερα από τα μέλη της είναι παιδιά προσφύγων. Δεν αρνούνται το γεγονός ότι οι άνθρωποι βλέπουν τη μετανάστευση – και τους μετανάστες – από διαφορετικές οπτικές γωνίες. Η έρευνά τους καταδεικνύει τον βαθμό στον οποίο η εκπαίδευση μπορεί να βοηθήσει να διευρυνθούν αυτοί οι ορίζοντες, και να φέρει καλύτερες ευκαιρίες για όλους.

Για τους μετανάστες, τους πρόσφυγες και τις κοινότητες υποδοχής υπάρχει το γνωστό και το άγνωστο. Το μόνο που γνωρίζουν κάποιοι άνθρωποι, ωστόσο, είναι η στέρηση και η ανάγκη να ξεφύγουν από αυτήν. Δεν γνωρίζουν αν θα υπάρχει κάποια ευκαιρία στην άλλη πλευρά. Στις κοινότητες υποδοχής οι άνθρωποι ίσως να μην γνωρίζουν αν και πώς οι νέοι τους γείτονες, που φορούν διαφορετικά ρούχα, έχουν άλλα έθιμα και μιλούν με διαφορετική προφορά, θα αλλάξουν τη ζωή τους.

Η μετανάστευση χαρακτηρίζεται τόσο από τάξη όσο και από αταξία. Οι κοινωνίες συχνά προσπαθούν να διαχειριστούν τις μετακινήσεις πληθυσμών, μπορεί παρόλα αυτά να έρθουν αντιμέτωπες με απρόβλεπτες ροές. Τέτοιες μετακινήσεις μπορεί να δημιουργήσουν νέους διαιρέσεις, ενώ άλλες έχουν αποδεδειγμένα ωφελήσει τόσο τις χώρες υποδοχής όσο και τις χώρες προέλευσης.

Στις μεταναστευτικές ροές βλέπουμε τόσο θέληση όσο και εξαναγκασμό. Κάποιοι άνθρωποι μετακινούνται εθελοντικά για να δουλέψουν και να σπουδάσουν ενώ άλλοι αναγκάζονται να μετακινηθούν για να αποφύγουν τους διωγμούς και τις απειλές για τη ζωή τους. Οι κοινότητες υποδοχής και οι πολιτικοί μπορούν να συζητούν ατελείωτα για το αν αυτοί που καταφτάνουν πιέζονται ή πιέζουν, είναι νόμιμοι ή παράνομοι, ευλογία ή απειλή, όφελος ή βάρος.

Το καλοσύρισμα και η απόρριψη συνυπάρχουν. Κάποιοι άνθρωποι προσαρμόζονται στο καινούργιο τους περιβάλλον ενώ άλλοι δεν τα καταφέρνουν. Υπάρχουν αυτοί που θέλουν να βοηθήσουν και αυτοί που θέλουν να αποκλείσουν.

Κι έτσι, σε όλο τον κόσμο, βλέπουμε πως η μετανάστευση και οι εκτοπισμοί αναμοχλεύουν μεγάλα πάθη. Ωστόσο υπάρχουν αποφάσεις που πρέπει να παρθούν. Η μετανάστευση απαιτεί ανταπόκριση. Μπορούμε να υψώσουμε τείχη ή μπορούμε να απλώσουμε το χέρι προς την άλλη πλευρά – για να οικοδομήσουμε εμπιστοσύνη, να εντάξουμε, να καθησυχάσουμε.

Σε παγκόσμιο επίπεδο, τα Ηνωμένα Έθνη εργάζονται για να φέρουν κοντά τα έθνη γύρω από βιώσιμες λύσεις στις προκλήσεις της μετανάστευσης και του εκτοπισμού. Κατά τη διάρκεια της Συνόδου του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες και τους Μετανάστες το 2016, ζήτησα να επενδύσουμε στην πρόληψη συγκρούσεων, τη διαμεσολάβηση, την καλή διακυβέρνηση, το κράτος δικαίου και την χωρίς αποκλεισμούς οικονομική ανάπτυξη. Τόνισα επίσης την ανάγκη να επεκταθεί η πρόσβαση των προσφύγων σε βασικές υπηρεσίες ώστε να αντιμετωπιστούν οι ανισότητες.

Η παρούσα Έκθεση επεκτείνει αυτό το τελευταίο επιχείρημα, υπενθυμίζοντάς μας ότι η παροχή εκπαίδευσης δεν αποτελεί μόνο ηθική υποχρέωση όσων είναι υπεύθυνοι γι' αυτήν, αλλά επίσης μια πρακτική λύση στην αναταραχή που προκαλείται από τις μετακινήσεις πληθυσμών. Οφείλει να είναι, και πάντοτε θα έπρεπε να είναι, βασικό μέρος της ανταπόκρισης στη μετανάστευση και τον εκτοπισμό – έχει πλέον έρθει η ώρα για την εφαρμογή αυτής της ιδέας, όπως φαίνεται από τα κείμενα των δύο παγκόσμιων συμφώνων για τους μετανάστες και τους πρόσφυγες.

Για όσους στερούνται την εκπαίδευση το αποτέλεσμα μπορεί να είναι η περιθωριοποίηση και η απογοήτευση. Όταν η διδασκαλία γίνεται λανθασμένα, η εκπαίδευση μπορεί να διαστρεβλώσει την ιστορία και να οδηγήσει σε παρανοήσεις.

Όμως, όπως μας δείχνει η Έκθεση μέσα από τόσα αισιόδοξα παραδείγματα από τον Καναδά, το Τσαντ, την Κολομβία, την Ιρλανδία, το Λίβανο, τις Φιλιππίνες, την Τουρκία και την Ουγκάντα, η εκπαίδευση μπορεί επίσης να αποτελεί μια γέφυρα. Μπορεί να αναδείξει τον καλύτερο εαυτό των ανθρώπων και να αντικαταστήσει τα στερεότυπα, τις προκαταλήψεις και τις διακρίσεις με την κριτική σκέψη, την αλληλεγγύη και την ευρύτητα πνεύματος. Μπορεί να προσφέρει μια χείρα βοήθειας σε αυτούς που έχουν υποφέρει και ένα εφαλτήριο σε όσους έχουν απεγνωσμένα ανάγκη από μια ευκαιρία.

Αυτή η Έκθεση φέρνει στο προσκήνιο μια μεγάλη πρόκληση: πώς μπορούμε να υποστηρίξουμε τους εκπαιδευτικούς ώστε να εφαρμόζουν την ενσωμάτωση. Μας προσφέρει συναρπαστικά δεδομένα για την ανθρωπότητα και το πανάρχαιο φαινόμενο της μετανάστευσης. Σας καλώ να σκεφτείτε τις συστάσεις της και να τις εφαρμόσετε.

R.H. Helen Clark

Πρόεδρος της Συμβουλευτικής Επιτροπής Έκθεσης GEM

Μετανάστευση, εκτοπισμός και εκπαίδευση

Δυνατές, συγκινητικές ιστορίες μετανάστευσης και εκτοπισμού συμβαίνουν σε ολόκληρο τον κόσμο. Αυτές οι ιστορίες φιλοδοξίας, ελπίδας, φόβου, προσδοκίας, εφευρετικότητας, εκπλήρωσης, θυσίας, κουράγιου, επιμονής και αγωνίας μας υπενθυμίζουν ότι η «μετανάστευση είναι μια έκφραση της ανθρώπινης επιδίωξης για αξιοπρέπεια, ασφάλεια και ένα καλύτερο μέλλον. Αποτελεί μέρος του κοινωνικού ιστού, μέρος του ίδιου του υλικού της ανθρώπινης οικογένειας». Ωστόσο η μετανάστευση και ο εκτοπισμός είναι «επίσης μια πηγή διαχωρισμών εν μέσω και μεταξύ Κρατών και κοινωνιών... Τα τελευταία χρόνια, μεγάλες μετακινήσεις απελπισμένων ανθρώπων, τόσο μεταναστών όσο και προσφύγων, έχουν επισκιάσει τα ευρύτερα οφέλη της μετανάστευσης».

Παρόλο που υπάρχει κοινή ευθύνη για τον κοινό προορισμό μας που υιοθετήθηκε επίσημα με την Ατζέντα του 2030 για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη, η μετανάστευση και ο εκτοπισμός εξακολουθούν να προκαλούν κάποιες αρνητικές αντιδράσεις στις σύγχρονες κοινωνίες. Αυτές τις αντιδράσεις εκμεταλλεύονται ομοιογενείς που έχουν συμφέροντα στο να χτίζονται τείχη και όχι γέφυρες. Εδώ ακριβώς φαίνεται η σημασία του ρόλου της εκπαίδευσης στο να «προωθεί την κατανόηση, την ανεκτικότητα και τη φιλία μεταξύ όλων των εθνών, φυλετικών και θρησκευτικών ομάδων», βασική δέσμευση της Διακήρυξης των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.

Η παρούσα έκθεση εξετάζει τη μετανάστευση και τον εκτοπισμό μέσα από το βλέμμα των εκπαιδευτικών και των εκπαιδευτικών διοικήσεων που αντιμετωπίζουν στην πραγματικότητα πολιτισμικά πολύμορφες τάξεις, σχολικές αυλές, κοινότητες, αγορές εργασίας και κοινωνίες. Τα εκπαιδευτικά συστήματα ανά τον κόσμο ενώνονται στη δέσμευση να «διασφαλίσουν ισότιμη και χωρίς αποκλεισμούς ποιοτική εκπαίδευση και να προωθούν ευκαιρίες δια βίου μάθησης για όλους» καθώς και να «μην αφήνουν κανέναν πίσω». Προκειμένου να φανούν όλοι οι μαθητές αντάξιοι των δυνατοτήτων τους, τα συστήματα πρέπει να προσαρμόζονται στις ανάγκες αυτών ανεξάρτητα από την καταγωγή τους. Είναι επίσης αναγκαίο να ανταποκρίνονται στην ανάγκη των κοινωνιών να είναι ανθεκτικές και να προσαρμόζονται στη μετανάστευση και τον εκτοπισμό – μια πρόκληση που επηρεάζει χώρες τόσο με μικρούς όσο και με μεγάλους πληθυσμούς μεταναστών και προσφύγων.

Όλοι οι τύποι μετακινήσεων πληθυσμών συμπεριλαμβάνονται. Κατά μέσο όρο, 1 στους 8 ανθρώπους είναι εσωτερικός μετανάστης. Αυτή η μετανάστευση μπορεί να έχει σοβαρές επιπτώσεις στις εκπαιδευτικές ευκαιρίες όσων μετακινούνται και όσων μένουν πίσω, ιδιαίτερα σε χώρες χαμηλού και μεσαίου εισοδήματος

ΠΙΝΑΚΑΣ 1:

Επιλεγμένα παραδείγματα της σχέσης μεταξύ εκπαίδευσης και μετανάστευσης/εκτοπισμού

		Αποτελέσματα μετανάστευσης/εκτοπισμού στην εκπαίδευση	Αποτελέσματα της εκπαίδευσης στη μετανάστευση/εκτοπισμό
Πρόελευση	Μετανάστες	<ul style="list-style-type: none"> Η μετανάστευση οδηγεί σε προκλήσεις στην παροχή εκπαίδευσης σε υποβαθμισμένες περιοχές Τα εκπαιδευτικά συστήματα αναγκάζονται να προσαρμοστούν στις ανάγκες πληθυσμών που μετακινούνται εποχικά ή περιοδικά. 	<ul style="list-style-type: none"> Οι πιο μορφωμένοι είναι πιο πιθανό να μεταναστεύσουν.
	Όσοι μένουν	<ul style="list-style-type: none"> Η μετανάστευση ερημώνει αγροτικές περιοχές και δυσχεραίνει την παροχή εκπαίδευσης Τα εμπόδια επηρεάζουν την εκπαίδευση στις κοινότητες πρόελευσης. Η απουσία των γονιών επηρεάζει τα παιδιά που μένουν πίσω. Η προοπτική της αποδημίας αποθαρρύνει την επένδυση στην εκπαίδευση. Νέα προγράμματα προετοιμάζουν πιθανούς μετανάστες. 	<ul style="list-style-type: none"> Η μετανάστευση των μορφωμένων έχει επιπτώσεις στην ανάπτυξη, π.χ. λόγω διαρροής εγκεφάλων.
Πρόελευση	Μετανάστες και πρόσφυγες	<ul style="list-style-type: none"> Το μορφωτικό επίπεδο και τα ακαδημαϊκά επιτεύγματα των μεταναστών και των παιδιών τους συνήθως υστερούν σε σχέση με τους ντόπιους. Οι πρόσφυγες πρέπει να εντάσσονται στα εθνικά συστήματα εκπαίδευσης. Πρέπει να διασφαλίζεται το δικαίωμα εκπαιδευτικών αναγκών των προσφύγων. 	<ul style="list-style-type: none"> Οι μετανάστες έχουν συνήθως παραπάνω από τα απαιτούμενα προσόντα, οι ικανότητές τους δεν ανανηρίζονται ή δεν αξιοποιούνται πλήρως, και η ζωή τους αλλάζει. Η διεθνοποίηση της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ενθαρρύνει τη φοιτητική κινητικότητα.
	Ντόπιοι	<ul style="list-style-type: none"> Η πολιτισμική ποικιλομορφία στις τάξεις απαιτεί καλύτερα προετοιμασμένους εκπαιδευτικούς, στοχευμένα προγράμματα για την υποστήριξη των νεοεισερχόμενων και την αποφυγή διακρίσεων, και αναλυτικά στοιχεία. 	<ul style="list-style-type: none"> Η επίσημη και η ανεπίσημη εκπαίδευση μπορούν να οικοδομήσουν ανθεκτικές κοινωνίες, να μειώσουν τις προκαταλήψεις και τις διακρίσεις.

που αστικοποιούνται ακόμα με ταχείς ρυθμούς. Περίπου 1 στους 30 ανθρώπους ζουν σε μια χώρα διαφορετική από αυτήν που γεννήθηκαν. Τα δύο τρίτα περίπου της παγκόσμιας μετανάστευσης κινούνται προς μια χώρα με υψηλότερο εισόδημα. Παρόλο που οι περισσότεροι μετακινούνται για εργασία, κάποιοι μετακινούνται επίσης για λόγους εκπαίδευσης. Και η παγκόσμια μετανάστευση επηρεάζει επίσης την εκπαίδευση των παιδιών τους. Περίπου 1 στους 80 ανθρώπους εκτοπίζεται εντός ή εκτός συνόρων λόγω συγκρούσεων ή φυσικών καταστροφών. Εννιά στους δέκα από αυτούς τους ανθρώπους ζουν σε χώρες χαμηλού και μεσαίου εισοδήματος. Είναι πολύ σημαντικό να εντάσσονται αυτοί οι άνθρωποι στα εθνικά συστήματα εκπαίδευσης αλλά αυτό μπορεί να εξαρτάται από τις ιδιαίτερες συνθήκες του εκτοπισμού.

“

Η μετανάστευση και ο εκτοπισμός απαιτούν εκπαιδευτικά συστήματα που να εξυπηρετούν τις ανάγκες όσων φεύγουν και όσων μένουν πίσω.

”

Η μετανάστευση και ο εκτοπισμός αλληλοεπιδρούν με την εκπαίδευση μέσω πολύπλοκων, αμφίδρομων σχέσεων που επηρεάζουν εκείνους που μετακινούνται, εκείνους που παραμένουν και εκείνους που υποδέχονται ή μπορεί να υποδεχτούν μετανάστες και πρόσφυγες (Πίνακας 1). Στον κύκλο της ζωής, το σημείο κατά το οποίο οι άνθρωποι σταθμίζουν την απόφαση να μεταναστεύσουν ή μεταναστεύουν καθορίζει αποφασιστικά την επένδυση στην εκπαίδευση, τη διακοπή της φοίτησης, τη σχολική εμπειρία και τα αποτελέσματα. Τα παιδιά

που μεταναστεύουν από περιοχές με χαμηλότερα επίπεδα εκπαίδευσης μπορεί να έχουν πρόσβαση σε ευκαιρίες που διαφορετικά δεν θα ήταν διαθέσιμες. Ταυτόχρονα, το μορφωτικό επίπεδο και οι επιδόσεις των μεταναστών μαθητών συχνά υστερούν σε σχέση με τους συμμαθητές τους στην κοινότητα υποδοχής.

Η μετανάστευση και ο εκτοπισμός απαιτούν εκπαιδευτικά συστήματα που να εξυπηρετούν τις ανάγκες όσων φεύγουν και όσων μένουν πίσω. Οι χώρες οφείλουν να αναγνωρίσουν νομικά το δικαίωμα των μεταναστών και των προσφύγων στην εκπαίδευση και να το ικανοποιήσουν στην πράξη. Οφείλουν να προσαρμόσουν την εκπαίδευση για όσους ζουν σε παραγκουπόλεις, τους νομάδες ή όσους αναμένουν την αναγνώριση καθεστώτος πρόσφυγα. Τα εκπαιδευτικά συστήματα οφείλουν να μην αποκλείουν και να ανταποκρίνονται στη δέσμευση για ισότητα. Οι εκπαιδευτικοί θα πρέπει να είναι προετοιμασμένοι να διαχειριστούν την πολιτισμική ποικιλότητα και τα τραύματα που συνδέονται με τη μετανάστευση και, ιδιαίτερα, τον εκτοπισμό. Η αναγνώριση των προσόντων και της πρότερης γνώσης θα πρέπει να εκσυγχρονιστούν ώστε να αξιοποιηθούν στο έπακρο οι δεξιότητες των μεταναστών και των προσφύγων, οι οποίες συμβάλλουν σημαντικά στην μακροπρόθεσμη ευημερία.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1 :

Ο κόσμος ανταποκρίνεται στις εκπαιδευτικές και άλλες ανάγκες των πληθυσμών που μεταναστεύουν, εκτοπίζονται ή υποδέχονται άλλους πληθυσμούς

Η αντιμετώπιση των εκπαιδευτικών και άλλων αναγκών των πληθυσμών που μεταναστεύουν, εκτοπίζονται και υποδέχονται άλλους πληθυσμούς, σε τοπικό, εθνικό και διεθνές επίπεδο, απαιτεί την κινητοποίηση πόρων και τον συντονισμό δράσεων. Ο κόσμος προχωρά προς αυτή την κατεύθυνση. Τον Σεπτέμβριο 2016, 193 κράτη μέλη του ΟΗΕ υπέγραψαν τη Δήλωση της Νέας Υόρκης για τους Πρόσφυγες και τους Μετανάστες για την ενίσχυση και τη βελτίωση των μηχανισμών επιμερισμού ευθυνών, βάζοντας μπροστά τις διαδικασίες για δύο διεθνή συμφωνία: ένα για τους μετανάστες και ένα για τους πρόσφυγες.

Το προσχέδιο για την Παγκόσμια Συμφωνία για Ασφαλή, Ομαλή και Τακτική Μετανάστευση τοποθετεί στην ατζέντα τα περισσότερα από τα θέματα που τίθενται σε αυτή την έκθεση. Καλύπτει την πρόσβαση σε βασικές υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένης της εκπαίδευσης τόσο εντός όσο και εκτός σχολείου. Παρόλο που δίνεται μεγαλύτερη έμφαση στην αναγνώριση δεξιοτήτων, το προσχέδιο με-

ταφέρει ένα γενικά θετικό μήνυμα, ότι η εκπαίδευση είναι μια ευκαιρία να αξιοποιηθούν στο έπακρο οι δυνατότητες που προσφέρουν οι μεταναστευτικές ροές. Ωστόσο η συμφωνία δεν είναι δεσμευτική και δεν ορίζει το πώς οι χώρες θα εφαρμόσουν τις δεσμεύσεις.

Η παροχή εκπαίδευσης σε εκτοπισμένους απαιτεί επιπλέον υποστήριξη προκειμένου να προσαρμοστούν οι άνθρωποι σε νέα περιβάλλοντα και να αντιμετωπίσουν τον παρατεταμένο εκτοπισμό. Παρόλο που το δικαίωμα των προσφύγων στην εκπαίδευση σε χώρες υποδοχής διασφαλίζεται από τη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών σχετικά με το καθεστώς των προσφύγων, το Παγκόσμιο Σύμφωνο για τους Πρόσφυγες στοχεύει στο να ανανεώσει την δέσμευση αυτή. Το τελικό σχέδιο αφιερώνει δύο παραγράφους στην εκπαίδευση, εστιάζοντας στη χρηματοδότηση και τη χρήση της για την υποστήριξη συγκεκριμένων πολιτικών. Καθιστά σαφή την ανάγκη ανάπτυξης εθνικών πολιτικών ένταξης.

Η εκπαίδευση επηρεάζει επίσης σημαντικά τη μετανάστευση και τον εκτοπισμό – τόσο τον όγκο τους όσο και τον τρόπο με τον οποίο γίνονται αντιληπτά αυτά τα φαινόμενα. Η εκπαίδευση αποτελεί σημαντικό παράγοντα στην απόφαση για μετανάστευση, τροφοδοτώντας την αναζήτηση καλύτερης ζωής. Επηρεάζει τη στάση των μεταναστών, τις φιλοδοξίες και τις πεποιθήσεις τους, καθώς και τον βαθμό στον οποίο αναπτύσσουν την αίσθηση του ανήκειν στον τόπο προορισμού τους. Η αυξημένη ποικιλότητα των σχολικών τάξεων δημιουργεί δυσκολίες, και για τους ντόπιους πληθυσμούς (ειδικότερα τους φτωχούς και περιθωριοποιημένους), αλλά προσφέρει επίσης ευκαιρίες για να μάθει κανείς από άλλους πολιτισμούς και εμπειρίες. Τα εκπαιδευτικά προγράμματα που ανταποκρίνονται με ευαισθησία σε αρνητικές στάσεις είναι πιο απαραίτητα από ποτέ.

Με τη μετανάστευση και τον εκτοπισμό να μετατρέπονται σε καυτά πολιτικά ζητήματα, η εκπαίδευση αποτελεί κλειδί για τη δημιουργία πολιτών με κριτική κατανόηση των επίμαχων ζητημάτων. Η εκπαίδευση μπορεί να υποστηρίξει την επεξεργασία των πληροφοριών και να δώσει το προβάδισμα σε συνεκτικές κοινωνίες, ιδιαιτέρως σημαντικές σε έναν παγκοσμιοποιημένο κόσμο. Ωστόσο η εκπαίδευση θα πρέπει να πηγαίνει ένα βήμα πέρα από την ανοχή, που μπορεί να υποδηλώνει αδιαφορία. Αποτελεί ζωτικό εργαλείο στη μάχη κατά των προκαταλήψεων, των στερεοτύπων και των διακρίσεων. Αν δεν έχουν σχεδιαστεί καλά, τα εκπαιδευτικά συστήματα μπορούν να διαχέουν αρνητικές, μεροληπτικές ή απαξιωτικές εικόνες για τους μετανάστες και τους πρόσφυγες, που οδηγούν στον αποκλεισμό.

Η Παγκόσμια Έκθεση Παρακολούθησης της Εκπαίδευσης 2019 εξετάζει τα παγκόσμια στοιχεία για τη μετανάστευση, τον εκτοπισμό και την εκπαίδευση και στοχεύει να απαντήσει στα ακόλουθα ερωτήματα:

- Με ποιον τρόπο οι μετακινήσεις πληθυσμών επηρεάζουν την πρόσβαση στην εκπαίδευση και την ποιότητα αυτής; Ποιες είναι οι επιπτώσεις για μεμονωμένους μετανάστες και πρόσφυγες;
- Με ποιον τρόπο μπορεί η εκπαίδευση να αλλάξει τη ζωή των ανθρώπων που μετακινούνται αλλά και των κοινοτήτων υποδοχής;

Εσωτερική μετανάστευση

Υπολογίζεται ότι περίπου 763 εκατομμύρια άνθρωποι ζουν εκτός της περιοχής στην οποία γεννήθηκαν. Μεταξύ μιας πληθώρας πιθανών μετακινήσεων, μόνιμων ή προσωρινών, ανάμεσα ή μέσα σε αστικές και αγροτικές περιοχές, οι ροές που δημιουργούν τις μεγαλύτερες προκλήσεις ως προς την ανταπόκριση των εκπαιδευτικών συστημάτων είναι οι ροές από αγροτικές προς αστικές περιοχές και οι εποχιακές ή κυκλικές ροές.

“

Υπολογίζεται ότι περίπου 763 εκατομμύρια άνθρωποι ζουν εκτός της περιοχής στην οποία γεννήθηκαν.

”

Ενώ στις χώρες υψηλού εισοδήματος η μεγάλη μετακίνηση από την ύπαιθρο στο άστυ συνόδευσε την οικονομική ανάπτυξη από τον 19ο έως τα μέσα του 20ου αιώνα, οι μεγαλύτερες εσωτερικές μετακινήσεις πληθυσμών στις μέρες μας συμβαίνουν στις χώρες μεσαίου εισοδήματος, ιδιαίτερα στην Κίνα και την Ινδία. Στην υποσαχάρια Αφρική η μετανάστευση από τις αγροτικές προς τις αστικές περιοχές δυσχεραίνει τον σχεδιασμό αστικής ανάπτυξης.

Τα ποσοστά μετανάστευσης ποικίλουν ανά ηλικία, αλλά είναι πιο υψηλά στην ηλικία των είκοσι χρόνων περίπου. Από την σκοπιά της εκπαίδευσης η εσωτερική μετανάστευση επηρεάζει λίγο, σχετικά, παιδιά του δημοτικού και λίγο περισσότερα του γυμνασίου. Όμως η καλύτερης ποιότητας εκπαίδευση στις αστικές περιοχές είναι σημαντικός λόγος μετανάστευσης μεταξύ των νέων. Στην Ταϊλάνδη 21% των νέων δηλώνουν ότι μετανάστευσαν για εκπαιδευτικούς λόγους.

Οι πιο μορφωμένοι είναι πιθανότερο να μετακινηθούν στην προοπτική καλύτερης ανταπόδοσης για τις σπουδές τους αλλού (**Διάγραμμα 1**). Οι προτιμήσεις και οι φιλοδοξίες που απορρέουν από την εκπαίδευση επίσης κινητοποιούν αρκετούς ανθρώπους να εγκαταλείπουν τις αγροτικές περιοχές, ανεξάρτητα από τις δυνατότητες υψηλότερων οικονομικών απολαβών. Σε δείγμα 53 χωρών, η πιθανότητα μετανάστευσης διπλασιάζεται μεταξύ αυτών που έχουν

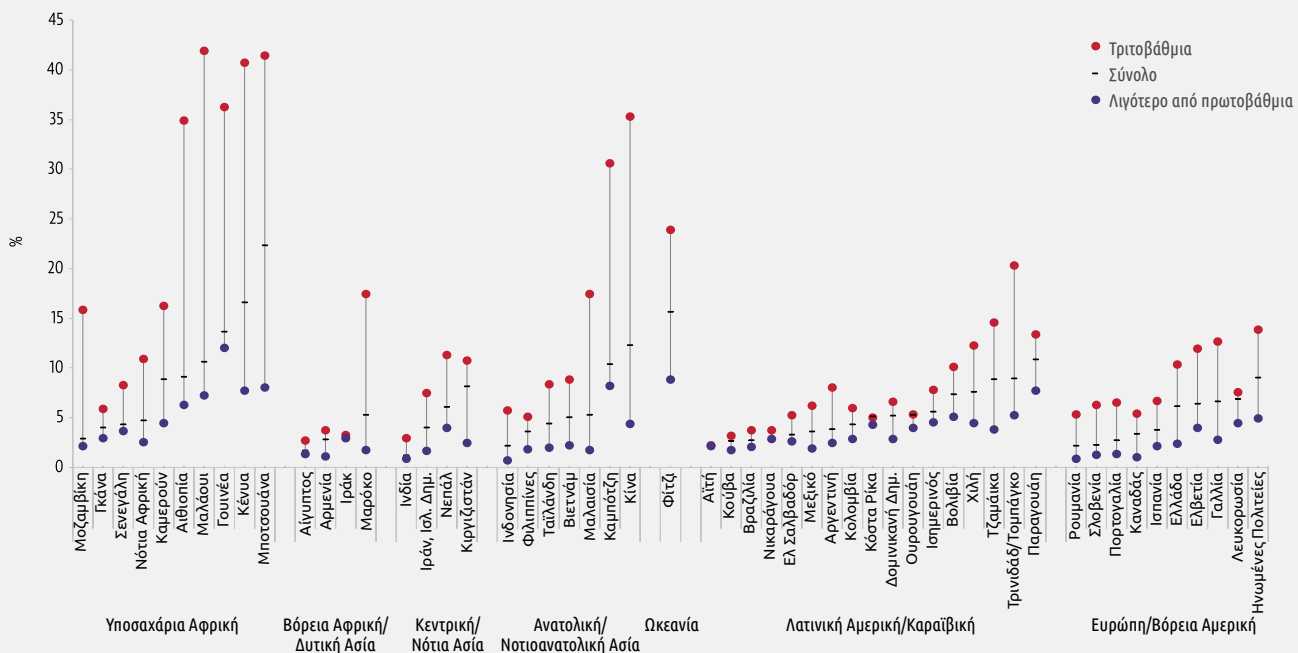
πρωτοβάθμια εκπαίδευση, τριπλασιάζεται για όσους έχουν δευτεροβάθμια εκπαίδευση και τετραπλασιάζεται για εκείνους με τριτοβάθμια, σε σύγκριση με όσους δεν έχουν λάβει εκπαίδευση.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 1

Οι πιο μορφωμένοι είναι πιο πιθανό να μεταναστεύσουν

Ένταση μεταναστευτικών ροών σύμφωνα με την εκπαίδευση, επιλεγμένες χώρες, ανά πέντε χρόνια, 1999-2010

GEM StatLink: http://bit.ly/fig2_3
 Πηγή: Bernard et al. (2018).

Η μετανάστευση βελτιώνει τα αποτελέσματα της εκπαίδευσης αλλά όχι για όλους

Η μετανάστευση από αγροτικές προς αστικές περιοχές μπορεί να βελτιώσει το μορφωτικό επίπεδο σε χώρες όπου τα ποσοστά πρόσβασης στην εκπαίδευση στις αγροτικές περιοχές είναι χαμηλά. Μεταξύ μιας ομάδας ανθρώπων γεννημένων σε επιλεγμένες αγροτικές περιοχές της Ινδονησίας, όσοι μετανάστευσαν ως παιδιά σε κάποια πόλη, έμειναν στο σχολείο για τρία παραπάνω χρόνια σε σχέση με όσους δεν έφυγαν.

Κι όμως τα παιδιά μεταναστών ίσως να μην απολαμβάνουν τα ίδια αποτελέσματα από την εκπαίδευση όσο άλλοι συνομήλικοί τους. Στην Βραζιλία, μεταξύ εφήβων γεννημένων το 2000-2001 στην Βορειοανατολική επαρχία, όσοι μετανάστευσαν κατά την δευτεροβάθμια εκπαίδευση είχαν χειρότερα ποσοστά προόδου σε σχέση με όσους παρέμειναν. Οι εκπαιδευτικές ευκαιρίες των παιδιών που επηρεάζονται από την εσωτερική μετανάστευση είναι πιθανό να υπονομεύονται από διάφορους λόγους, από το επισφαλές νομικό καθεστώς έως την φτώχεια, την ελλιπή κυβερνητική στήριξη, ή προκαταλήψεις και στερεότυπα.

ΟΙ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗΣ ΕΠΗΡΕΑΖΟΥΝ ΤΗΝ ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Σε πολλές χώρες ο φόβος μη βιώσιμης αστικοποίησης και οι ανισορροπίες μεταξύ αγροτικών-αστικών περιοχών ενέπνευσαν πολιτικές αποφυγής μετανάστευσης, οι οποίες, σε κάποιες περιπτώσεις μπορεί να επηρεάσουν την πρόσβαση στην εκπαίδευση. Το σύστημα χο-χάου του Βιετνάμ περιόριζε την πρόσβαση των μεταναστών στη δημόσια εκπαίδευση, και οι φτωχοί που μετακινούνταν από αγροτικές προς αστικές περιοχές βρίσκονταν σε γειτονιές που υστερούσαν πολύ σε δημόσια σχολεία. Πρόσφατες μεταρρυθμίσεις στοχεύουν στην κατάργηση των περιορισμών, όμως η κληρονομιά των προηγούμενων πολιτικών εξακολουθεί να αδικεί μετανάστες υπό προσωρινό καθεστώς.

Το σύστημα καταγραφής *χούκου* της Κίνας, που συνέδεε την πρόσβαση σε υπηρεσίες με τον καταγεγραμμένο τόπο γέννησης, απέκλειε τα παιδιά των μεταναστών από αγροτικές περιοχές από τα δημόσια σχολεία. Τα τελευταία χρόνια έχουν γίνει σημαντικές αναθεωρήσεις του συστήματος. Το 2006 η κυβέρνηση ζήτησε από τις τοπικές αρχές να παρέχουν εκπαίδευση στα παιδιά μεταναστών. Το 2008 κατήργησε τα δίδακτρα του δημόσιου σχολείου για παιδιά μεταναστών αγροτικών περιοχών και άρχισε να διαχωρίζει την πρόσβαση στις υπηρεσίες από την καταγεγραμμένη διεύθυνση το 2014. Από το 2016, ενθαρρύνει όλες τις πόλεις, εκτός από τις μεγαλύτερες, να χαλαρώσουν ακόμα περισσότερο τους περιορισμούς.

Ωστόσο, οι μετανάστες εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν εμπόδια στην εκπαίδευση. Η γραφειοκρατία και άλλες προϋποθέσεις εισαγωγής περιορίζουν την πρόσβαση. Στο Πεκίνο οι μετανάστες χρειάζονται πέντε πιστοποιητικά για να γραφτούν στο δημόσιο σχολείο. Οι δάσκαλοι είναι πιθανό να αντιμετωπίζουν με προκατάληψη τους νεαρούς μετανάστες. Οι δάσκαλοι σε ανεπίσημα σχολεία μεταναστών έχουν χαμηλότερο μισθό και μεγαλύτερη επαγγελματική αβεβαιότητα, και οι γονείς συχνά παραπονούνται για το επίπεδο των δασκάλων σε αυτά τα σχολεία.

ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΠΟΥ ΜΕΝΟΥΝ ΠΙΣΩ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΖΟΥΝ ΙΔΙΑΙΤΕΡΕΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ

Η μετανάστευση επηρεάζει επίσης την εκπαίδευση εκατομμυρίων παιδιών που μένουν πίσω με έναν γονιό ή άλλους συγγενείς. Στην Καμπότζη, τα παιδιά που μένουν πίσω, ειδικά τα κορίτσια, έχουν μεγαλύτερες πιθανότητες να εγκαταλείψουν το σχολείο.

Η Έκθεση Οικογενειακής Ανάπτυξης στην Κίνα 2015 υπολόγιζε το ποσοστό των παιδιών αγροτικών περιοχών που μένουν πίσω στο 35%. Τα στοιχεία σχετικά με την επίδραση της μετανάστευσης στην εκπαίδευση και την ευημερία των παιδιών που μένουν πίσω δεν είναι ξεκάθαρα. Κάποιες έρευνες δείχνουν θετική επίδραση στις επιδόσεις, άλλες όμως δείχνουν ότι τα παιδιά που μένουν πίσω έχουν χαμηλότερους βαθμούς και περισσότερα προβλήματα ψυχικής υγείας από τους συνομηλικούς τους.

Από το 2016 η Κίνα έχει εισάγει πολιτικές που στοχεύουν στη βελτίωση της φροντίδας των παιδιών που μένουν πίσω.

Μια από αυτές τις πολιτικές είναι η έκκληση προς τις τοπικές κυβερνήσεις να ενθαρρύνουν τους γονείς να ορίζουν έναν κηδεμόνα για τα παιδιά που μένουν πίσω. Τα οικοτροφεία αποτελούν κεντρική στρατηγική, αλλά συχνά δεν έχουν ούτε αρκετό προσωπικό ούτε αρκετό εξοπλισμό. Υπάρχει ανάγκη καλύτερης εκπαίδευσης του διοικητικού προσωπικού ώστε να βελτιωθεί η ευημερία των παιδιών.

Δεν υπάρχουν αρκετά στατιστικά στοιχεία σχετικά με τα οικοτροφεία και τους μαθητές τους, παρόλο που σε κάποιες χώρες αυτά τα σχολεία είναι τα πιο διαδεδομένα. Στην Ουγκάντα περίπου το 15% των μαθητών βρίσκεται σε οικοτροφείο ως την ηλικία των 13 ετών, ενώ στα τελευταία χρόνια της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης αυτό το ποσοστό ανεβαίνει στο 40%.

Η ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ ΕΠΟΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΕΠΗΡΕΑΖΕΙ ΤΙΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ

Η εποχιακή μετανάστευση, που αποτελεί στρατηγική επιβίωσης για τους φτωχούς, μπορεί να διαταράξει την εκπαίδευση και να εκθέσει τα παιδιά σε επαγγελματικούς κινδύνους και παιδική εργασία. Στην Ινδία, μια έρευνα έδειξε ότι περίπου το 80% των παιδιών προσωρινών μεταναστών σε επτά πόλεις δεν είχε πρόσβαση στην εκπαίδευση κοντά στον τόπο εργασίας, και το 40% αυτών των παιδιών δούλευαν, βιώνοντας κακομεταχείριση και εκμετάλλευση. Πρόσφατες πρωτοβουλίες της εθνικής κυβέρνησης της Ινδίας στοχεύουν στη διασφάλιση της παρουσίας στο σχολείο των παιδιών μεταναστών ενθαρρύνοντας την ευελιξία στις εγγραφές, προσφέροντας κινητές μονάδες εκπαίδευσης και βελτιώνοντας τη συνεργασία μεταξύ των περιοχών που στέλνουν κι εκείνων που υποδέχονται μετανάστες, αλλά έχουν υπάρξει πολλές δυσκολίες στην εφαρμογή. Σε ένα πιλοτικό πρόγραμμα στο Ρατζαστάν το 2010-2011 σε πλινθοποιεία, σημειώθηκαν πολύ υψηλά ποσοστά απουσιών των δασκάλων και των μαθητών λόγω των κακών συνθηκών διδασκαλίας και μάθησης και της ανάγκης των μαθητών να εργάζονται.

ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΟΙΚΙΑΚΟΙ ΒΟΗΘΟΙ ΚΙΝΔΥΝΕΥΟΥΝ ΜΕ ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΟ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Το 2012 περίπου 17,2 εκατομμύρια παιδιά ηλικίας από 5 έως 17 ετών εργάζονταν με ή χωρίς αμοιβή στο σπίτι κάποιου εργοδότη. Τα δύο τρίτα αυτών των παιδιών ήταν κορίτσια. Τα νεαρά κορίτσια, στην Λίμα, για παράδειγμα, βλέπουν την οικιακή εργασία ως έναν τρόπο να εγκαταλείψουν τις αγροτικές περιοχές και να συνεχίσουν την εκπαίδευση, αλλά ο όγκος της δουλειάς τους συχνά καταλήγει να αποτρέπει την συμμετοχή τους στην εκπαίδευση.

“

Το 2012 περίπου 17,2 εκατομμύρια παιδιά ηλικίας από 5 έως 17 ετών εργάζονταν με ή χωρίς αμοιβή στο σπίτι κάποιου εργοδότη.

”

Η αναδοχή είναι συχνή στρατηγική σε πολλές αφρικανικές χώρες. Σχεδόν το 10% των παιδιών στη Σενεγάλη βρέθηκαν σε ανάδοχη οικογένεια. Ενώ τα αγόρια είχαν μεγαλύτερες πιθανότητες να τοποθετηθούν σε οικογένειες που έδιναν μεγαλύτερη σημασία στην εκπαίδευση, αποκτώντας έτσι καλύτερο μορφωτικό επίπεδο από τα αδέρφια τους, τα κορίτσια είχαν σχεδόν τέσσερις φορές περισσότερες πιθανότητες να βοηθούν με το νοικοκυριό και πολύ λιγότερες πιθανότητες να τις φιλοξενήσουν για εκπαιδευτικούς λόγους.

ΟΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ ΝΟΜΑΔΩΝ ΚΑΙ ΠΟΙΜΕΝΩΝ ΔΕΝ ΕΧΟΥΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΤΕΙ

Η κινητικότητα αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι της ζωής των νομάδων και των ποιμένων, και οι όποιες παρεμβάσεις οφείλουν να αναγνωρίσουν τις ανάγκες τους. Τα ποσοστά εγγραφής τους στο σχολείο είναι χαμηλά, με σημαντικές εποχιακές διακυμάνσεις, και οι μαθητές δυσκολεύονται να αναπτύξουν βασικές ικανότητες γραφής, ανάγνωσης και αριθμητικής με ρυθμό ανάλογο με των συνομηλίκων τους. Στη Μογγολία, η ανεπαρκής χρηματοδότηση έχει αποδυναμώσει τα οικοτροφεία που εξυπηρετούσαν τους νομαδικούς πληθυσμούς, με αποτέλεσμα μαθησιακές ανισότητες μεταξύ των παιδιών νομαδικών και μη νομαδικών πληθυσμών.

Πολλές χώρες με σημαντικά ποσοστά νομαδικών και ποιμενικών πληθυσμών έχουν ορίσει κρατικές υπηρεσίες, επιτροπές ή συμβουλία, όπως η Υπηρεσία Εκπαίδευσης Νομάδων στο Σουδάν. Οι προσπάθειες εστιάζουν στην προσαρμογή της εκπαίδευσης στην εποχικότητα και την κινητικότητα. Τα παραδείγματα περιλαμβάνουν οικοτροφεία και κινητά σχολεία.

Στην βόρεια Νιγηρία πολλοί αλμάτζιρι (μετακινούμενοι μαθητές ισλαμικής πίστης) είναι νομάδες. Στην επαρχία Κάνο, μια παρέμβαση που είχε να κάνει με 700 παραδοσιακούς δασκάλους εστίασε στη σύνδεση και τη συνεργασία με την κοινότητα για να επιλεχθούν εκπαιδευτικοί για τα μη θρησκευτικά μαθήματα.

Ένα δίκτυο σχολείων στα οποία οι μαθητές θα μπορούσαν να φεύγουν ή να ξεκινούν οποιαδήποτε στιγμή του έτους και σε οποιοδήποτε μέρος θα μπορούσε να αποτελεί βιώσιμη λύση, αλλά θα απαιτούσε αποτελεσματικά και αποδοτικά συστήματα παρακολούθησης. Κάποιες χώρες, όπως η Κένυα και η Σομαλία, έχουν κάνει τους εκπαιδευτικούς πιο κινητικούς, ώστε να ταξιδεύουν μαζί με τους νομάδες προσφέροντας εκπαίδευση.

Η εκπαίδευση για τους νομαδικούς πληθυσμούς οφείλει να αναγνωρίζει και να τιμά τον τρόπο ζωής τους. Η επαγγελματική εκπαίδευση σχετικά με τον νομαδικό τρόπο ζωής μπορεί να έχει μεγάλη σημασία για τους ποιμένες. Ο Οργανισμός Τροφίμων και Γεωργίας των Ηνωμένων Εθνών έχει εργαστεί με νομαδικές κοινότητες σε ποιμενικά σχολεία στο Τζιμπουτί, την Αιθιοπία, την Κένυα, το Νότιο Σουδάν και την Ουγκάντα από το 2012, διδάσκοντας κυρίως αποτελεσματικότητα διαχείρισης κοπαδιών και μετριασμό των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής.

ΟΙ ΑΥΤΟΧΘΟΝΕΣ ΟΜΑΔΕΣ ΔΥΣΚΟΛΕΥΟΝΤΑΙ ΝΑ ΔΙΑΤΗΡΗΣΟΥΝ ΤΗΝ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΤΟΥΣ ΣΤΙΣ ΠΟΛΕΙΣ

Σε πολλά μέρη, η εκπαίδευση για τους αυτόχθονες πληθυσμούς σήμαινε υποχρεωτική αφομοίωση μέσω του σχολείου. Αυτή η κληρονομιά συνδυάζεται με φτώχεια και μετανάστευση σε αστικές περιοχές, πράγμα που συχνά σημαίνει περαιτέρω κοινωνική διάβρωση, απώλεια γλώσσας και διακρίσεις. Η απώλεια της γλώσσας αποτελεί σημαντικό ζήτημα για τους αστικούς αυτόχθονους πληθυσμούς. Οι νεότερες γενιές σε πόλεις στον Ισημερινό, στο Μεξικό και στο Περού είναι πολύ λιγότερο πιθανό να μιλούν αυτόχθονες γλώσσες σε σχέση με τους συνομηλικούς τους στις αγροτικές περιοχές.

Τα ρυθμιστικά πλαίσια των δικαιωμάτων των αυτόχθονων αναφέρονται ελάχιστα στους αυτόχθονες που ζουν στις πόλεις. Πάνω από το 50% των αυτόχθονων πληθυσμών του Καναδά ζει σε πόλεις. Οι αναλύσεις των αστικών αυτόχθονων πληθυσμών κατέδειξαν τη σημασία της εκπαίδευσης στη βελτίωση της ποιότητας ζωής τους και διαπίστωσαν πως η εφαρμογή πολιτιστικά κατάλληλων προγραμμάτων σπουδών και πρακτικών βελτίωσε τα εκπαιδευτικά αποτελέσματα στις μικρές ηλικίες.

Η μετανάστευση δυσκολεύει τον εκπαιδευτικό σχεδιασμό σε χωριά και πόλεις

Η εγκατάλειψη της υπαίθρου σημαίνει πως ο εκπαιδευτικός σχεδιασμός, ιδιαίτερα σε χώρες υψηλού εισοδήματος, πρέπει να ισορροπήσει την αποτελεσματική διανομή πόρων με την ευημερία των περιοχών που πλήγονται. Η Φινλανδία έκλεισε ή συγχώνευσε σχεδόν το 80% των σχολείων με λιγότερους από 50 μαθητές – περισσότερα από 1.600 συνολικά – μεταξύ του 1990 και του 2015. Η αστικοποίηση και η υπογεννητικότητα δημιουργούν παρόμοιες δυσκολίες στις χώρες μεσαίου εισοδήματος. Ο αριθμός αγροτικών σχολείων στη Ρωσία μειώθηκε από 45.000 σε λιγότερα από 26.000 μεταξύ του 2000 και του 2015. Στην Κίνα, ο αριθμός των αγροτικών δημοτικών σχολείων μειώθηκε κατά 52% μεταξύ του 2000 και του 2010.

Όταν εξετάζουν σχολικές συγχωνεύσεις προκειμένου να αυξηθεί η αποτελεσματικότητα, οι κυβερνήσεις θα πρέπει να αναγνωρίζουν τον σημαντικό κοινωνικό ρόλο των σχολείων στις κοινότητες, καθώς και τα άλλα τους οφέλη. Η ανάλυση δεδομένων από το Πρόγραμμα Διεθνούς Αξιολόγησης Μαθητών (PISA) του 2015, έδειξε ότι μαθητές από μικρότερα σχολεία είχαν λιγότερα προβλήματα πειθαρχίας, αργοπορίας και απουσιών.

Η επιτυχημένη συγχώνευση απαιτεί διαβούλευση με όλα τα εμπλεκόμενα μέρη, και εκτίμηση του κόστους. Η κυβέρνηση της Λιθουανίας ανέπτυξε μέτρα προτεραιότητας για να διατηρήσει μικρά δημοτικά σχολεία σε αγροτικές περιοχές και παρέιχε ασφαλή μεταφορά με εκατοντάδες καινούργια λεωφορεία.

Κάποιες χώρες ενθαρρύνουν τα σχολεία σε αγροτικές περιοχές να μοιράζονται πόρους και μάθηση προκειμένου να παραμένουν ενεργά. Η Χιλή διαθέτει 374 μικρά κέντρα για εκπαιδευτικούς αγροτικών περιοχών, όπου μπορούν να συναντηθούν και να συζητήσουν για τις κοινές τους δυσκολίες. Από το 2011 η κυβέρνηση της Κίνας έχει καταπιαστεί με τη σημαντική ανακαίνιση και αναβάθμιση των μικρών αγροτικών σχολικών κτιρίων και μη κυβερνητικές οργανώσεις, τοπικές κοινότητες και σχολεία έχουν δημιουργήσει δίκτυα κοινής χρήσης πόρων.

ΟΙ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΣ ΣΕ ΥΠΟΒΑΘΜΙΣΜΕΝΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΕΧΟΥΝ ΛΙΓΟΤΕΡΕΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ

Τουλάχιστον 800 εκατομμύρια άνθρωποι ζουν σε παραγκουπόλεις. Οι εθνικοί ορισμοί ή οι μεθοδολογίες εκτίμησης ίσως να υποεκτιμούν τον πραγματικό αριθμό. Πολλοί κάτοικοι παραγκουπόλεων είναι μετανάστες από αγροτικές σε αστικές περιοχές και δεν διαθέτουν πρόσβαση σε βασικές υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένης και της δημόσιας εκπαίδευσης. Οι εξώσεις και οι μετατοπίσεις των κατοίκων παραγκουπόλεων αυξάνουν τα ποσοστά παιδιών που εγκαταλείπουν ή δεν παρακολουθούν τακτικά το σχολείο. Στο Μπαγκλαντές το 2016 το ποσοστό εφήβων που είχαν εγκαταλείψει τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση ήταν δύο φορές υψηλότερο στις παραγκουπόλεις απ' ό, τι σε άλλες αστικές περιοχές.

Η εκπαίδευση στις παραγκουπόλεις δεν αποτελεί προτεραιότητα στη συλλογή στοιχείων, μια που οι πολεοδομικοί σχεδιασμοί εστιάζουν περισσότερο στο στεγαστικό πρόβλημα, καθώς και στις δυσκολίες υγιεινής και ύδρευσης. Το Διεθνές Δίκτυο Κατοίκων Παραγκουπόλεων συγκεντρώνει στοιχεία από 30 χώρες, αλλά τα στοιχεία που διαθέτει σχετικά με την εκπαίδευση είναι περιορισμένα. Οι εκπαιδευτικές δραστηριότητες στις παραγκουπόλεις ίσως να υποεκτιμούνται, λόγω των μη καταγεγραμμένων ιδιωτικών σχολείων, που καλύπτουν την έλλειψη δημόσιων σχολείων. Στην Κιμπέρα, στην Κένυα, ένα ανοικτό σχέδιο χαρτογράφησης κατέγραψε 330 σχολεία, ενώ η επίσημη εκτίμηση ήταν 100. Τα ιδιωτικά σχολεία αποτελούν συχνά τη μοναδική επιλογή στις παραγκουπόλεις, αλλά προσλαμβάνουν συνήθως ανεκπαιδευτους εκπαιδευτικούς και δεν υπόκεινται σε ελέγχους. Μια πρωτοβουλία για βελτίωση του επιπέδου των εκπαιδευτικών στις παραγκουπόλεις του Ναϊρόμπι βελτίωσε και τα εκπαιδευτικά αποτελέσματα των μαθητών σε γραφή, ανάγνωση και αριθμητική.

Η εκπαίδευση θα πρέπει να αποτελεί προτεραιότητα σε διαβουλεύσεις που αφορούν τις παραγκουπόλεις. Η εξασφάλιση ιδιοκτησίας γης και δικαιωμάτων αποτελούν βασικά βήματα προς την παροχή εκπαίδευσης, μια που οι κυβερνήσεις συχνά διστάζουν να επενδύσουν σε εκπαιδευτική υποδομή για ανθρώπους που εγκαθίστανται σε γη που δεν τους ανήκει. Στην Αργεντινή, η πρόσβαση σε τίτλους ιδιοκτησίας γης συνδέθηκε με μακρόχρονη βελτίωση στην εκπαίδευση.

Οι άκαμπτες απαιτήσεις εγγραφής και επίσημων εγγράφων πολύ συχνά εμποδίζουν τη συμμετοχή μεταναστών σε προγράμματα κοινωνικής προστασίας που θα ωφελούσαν την εκπαίδευσή τους. Στις παραγκουπόλεις της Κένυας, το αστικό πρόγραμμα κοινωνικής προστασίας απαιτούσε ταυτότητα, κι έτσι απέκλειε το 5% των προεπιλεγμένων αποδεκτών που ήταν πρόσφυγες, και δεν είχαν τρόπο να αποδείξουν την Κενυάτικη ιθαγένεια, ή από οικογένειες όπου τον ρόλο του αρχηγού του νοικοκυριού τον έχουν παιδιά.

Διεθνής μετανάστευση

Όταν οι άνθρωποι μεταναστεύουν για καλύτερες ευκαιρίες στη ζωή και την εργασία αναγκάζονται να προσαρμοστούν σε νέα συστήματα, να αντιμετωπίσουν νομικές και διοικητικές δυσκολίες, να ξεπεράσουν γλωσσικά εμπόδια και πιθανόν διακρίσεις. Στις χώρες υποδοχής τα εκπαιδευτικά συστήματα αντιμετωπίζουν κόστος προσαρμογής προκειμένου να εξυπηρετήσουν τους νεοαφικθέντες.

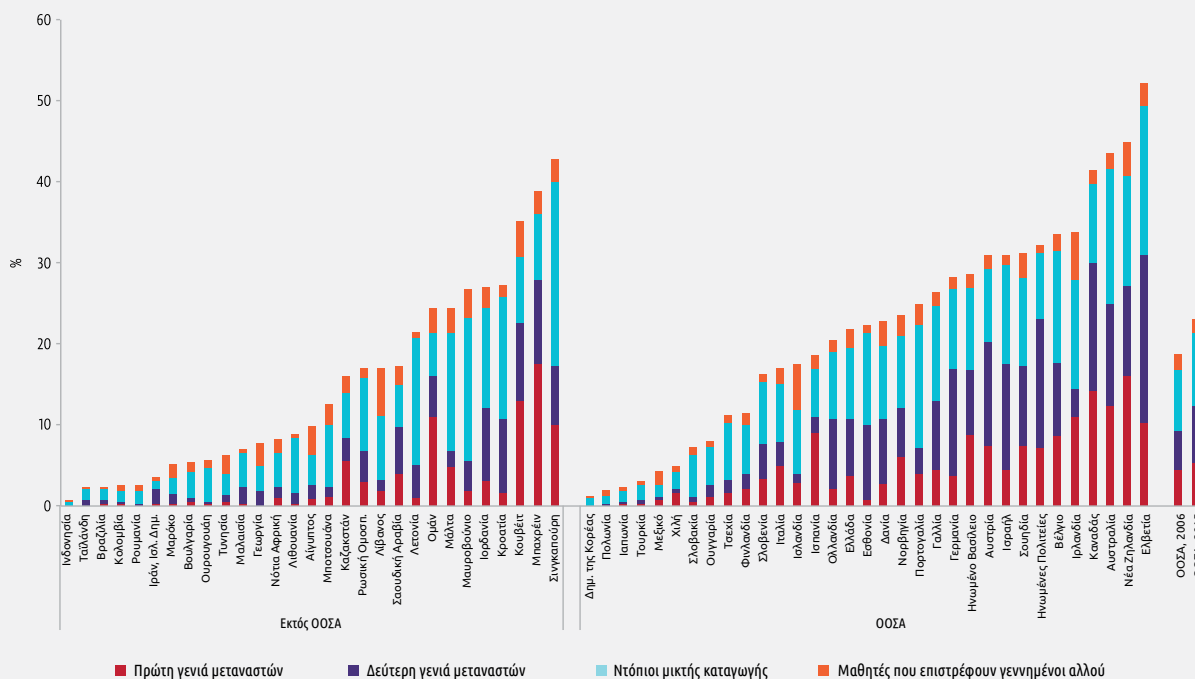
Το 2017 υπήρχαν 258 εκατομμύρια διεθνών μεταναστών, δηλαδή 3,4% του παγκόσμιου πληθυσμού. Περίπου το 64% κατοικούσε σε χώρες υψηλού εισοδήματος, όπου το ποσοστό των μεταναστών αυξήθηκε από 10% το 2000 σε 14% το 2017. Σε πολλά κράτη του Κόλπου, συμπεριλαμβανομένων του Κουβέιτ, του Κατάρ και των Ηνωμένων Αραβικών Εμιράτων, οι μετανάστες αποτελούν την πλειοψηφία.

Τα ποσοστά μετανάστευσης είναι δύο με τρεις φορές υψηλότερα από τον παγκόσμιο μέσο όρο σε μια ομάδα ανόμοιων χωρών μεσαίου εισοδήματος που περιλαμβάνει την Κόστα Ρίκα, την Ακτή του Ελεφαντοστού, τη Μαλαισία και τη Νότια Αφρική. Αντιστρόφως, χώρες με ποσοστά μετανάστευσης πάνω από το 5% του πληθυσμού είναι η Αλβανία, η Γεωργία, η Τζαμάικα, το Κιργιζιστάν και η Νικαράγουα. Ο μεγαλύτερος διάδρομος μετανάστευσης είναι από το Μεξικό προς τις Ηνωμένες Πολιτείες. Άλλοι διάδρομοι είναι από την Ανατολική στη Δυτική Ευρώπη, από τη βόρεια Αφρική στη νότια Ευρώπη, και από τη νότια Ασία στα κράτη του Κόλπου.

Στις περισσότερες χώρες που ανήκουν στον Οργανισμό Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ), τουλάχιστον το ένα πέμπτο των 15χρονων μαθητών ήταν μετανάστες ή είχαν μεταναστευτικό υπόβαθρο το 2015 (**Διάγραμμα 2**). Μια εκτίμηση για αυτή την έκθεση δείχνει ότι στο 80% των σχολείων δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης σε χώρες υψηλού εισοδήματος τουλάχιστον 5% των μαθητών είναι παιδιά μεταναστών. Στο 52% των σχολείων τουλάχιστον 15% είναι παιδιά μεταναστών.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 2:

Στις περισσότερες χώρες του ΟΟΣΑ τουλάχιστον ένας στους πέντε 15χρονους μαθητές ήταν μετανάστης ή παιδί μεταναστών
Διανομή 15χρονων μαθητών βάσει καταγωγής, επιλεγμένες χώρες, 2015

GEM StatLink: http://bit.ly/fig3_4

Σημείωση: Το σχήμα δεν περιλαμβάνει πέντε χώρες και εδάφη με στοιχεία και ακόμα μεγαλύτερα ποσοστά μαθητών μεταναστών: Χονγκ Κονγκ, Κίνα, Λουξεμβούργο, Μακάο, Κίνα, Κατάρ και τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα.

Πηγή: Ανάλυση της ομάδας Έκθεσης GEM σύμφωνα με τις αξιολογήσεις PISA 2006 και 2015 και TIMSS 2015.

Η μετανάστευση επηρεάζει την εκπαίδευση και επηρεάζεται από αυτήν

Οι μετανάστες δεν είναι ένας τυχαίος πληθυσμός. Μεταξύ άλλων διαφορών με τους μη-μετανάστες, είναι πιο μορφωμένοι, πράγμα που τους βοηθάει να συγκεντρώνουν καλύτερες πληροφορίες, να ανταποκρίνονται σε οικονομικές ευκαιρίες, να χρησιμοποιούν μεταβιβάσιμες δεξιότητες και να χρηματοδοτούν τη μετανάστευση. Το 2000, τα διεθνή ποσοστά μετανάστευσης ήταν 5,4% για όσους είχαν τριτοβάθμια εκπαίδευση, 1,8% για την δευτεροβάθμια και 1,1% για την πρωτοβάθμια.

Το μορφωτικό επίπεδο την στιγμή της μετανάστευσης εξαρτάται επίσης και από τις συνθήκες υπό τις οποίες οι μετανάστες διασχίζουν τα σύνορα: οι μετανάστες στις ΗΠΑ από το Ελ Σαλβαδόρ, την Αϊτή, το Μεξικό και τη Νικαράγουα που δεν είχαν επίσημα έγγραφα είχαν ανώτερο μορφωτικό επίπεδο, κατά μέσο όρο, από εκείνους με προσωρινά συμβόλαια, αλλά χαμηλότερο από εκείνους που γίνονταν μόνιμοι κάτοικοι.

Για να κατανοήσουμε την επίδραση της μετανάστευσης στο μορφωτικό επίπεδο και τα ακαδημαϊκά επιτεύγματα ασχολούμαστε δύο βασικές συγκρίσεις. Η πρώτη είναι μεταξύ αυτών που μεταναστεύουν και αυτών που δεν μεταναστεύουν, παρόλο που αυτές οι ομάδες διαφέρουν σε περισσότερα πράγματα από την απόφαση μετανάστευσης (π.χ. οι μετανάστες μπορεί να βελτιώνουν το μορφωτικό τους επίπεδο ακόμα και αν είχαν παραμείνει). Η δεύτερη είναι μεταξύ μεταναστών και ντόπιων, που επίσης διαφέρουν σε περισσότερα από το καθεστώς του μετανάστη. Σε κάποιες περιπτώσεις, οι πολιτικές επιλεκτικής μετανάστευσης μπορεί να σημαίνουν ότι οι μετανάστες είναι πιο μορφωμένοι από τους ντόπιους. Σε άλλες περιπτώσεις οι μετανάστες μπορεί να ζουν σε υποβαθμισμένες περιοχές με χαμηλότερης ποιότητας σχολεία, παράγοντας που οδηγεί στο να έχουν τα παιδιά τους χαμηλότερο μορφωτικό επίπεδο και ακαδημαϊκά επιτεύγματα.

Η ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ ΕΠΗΡΕΑΖΕΙ ΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΟΣΩΝ ΜΕΝΟΥΝ ΠΙΣΩ

Οι μετανάστες αφήνουν συχνά πίσω τους τα παιδιά. Στις Φιλιππίνες υπολογίζεται ότι 1,5 με 3 εκατομμύρια παιδιά έχουν τουλάχιστον έναν γονιό που είναι διεθνής μετανάστης. Ο αντίκτυπος των εμβασμάτων στην εκπαίδευση μπορεί να είναι καθοριστικός.

Παγκοσμίως τα νοικοκυριά έλαβαν 613 εκατομμύρια δολάρια από διεθνή εμβάσματα μέσα στο 2017, από τα οποία 466 εκατομμύρια δολάρια πήγαν σε νοικοκυριά σε χώρες χαμηλού και μεσαίου εισοδήματος – τρεις φορές περισσότερο από την επίσημη αναπτυξιακή βοήθεια. Η Ινδία και η Κίνα έλαβαν τα υψηλότερα ποσά με απόλυτους όρους αλλά το Κιργιζιστάν και η Τόγκα βρίσκονταν στην κορυφή σε σχέση με το ποσοστό επί του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος.

Θεωρητικά τα εμβάσματα μπορούν να έχουν θετικό ή αρνητικό αντίκτυπο στην εκπαίδευση. Η διαφοροποίηση των πηγών εισοδήματος προσφέρει μια ασφάλεια: οι οικογένειες έχουν λιγότερες πιθανότητες να μειώσουν τα έξοδα για την εκπαίδευση. Ωστόσο, παρόλο που το επιπλέον εισόδημα αυξάνει τη δυνατότητα δαπανών των νοικοκυριών, η εκπαίδευση συναγωνίζεται άλλες δαπάνες, τα παιδιά ίσως να αναγκάζονται να αναλάβουν τη δουλειά του μετανάστη, και η απουσία γονικής μέριμνας μπορεί να εμποδίσει την εκπαίδευση. Τα εμβάσματα δημιουργούν επίσης μια «κουλτούρα μετανάστευσης», στο πλαίσιο της οποίας υψηλές αμοιβές για εργασία χωρίς ιδιαίτερα προσόντα στο εξωτερικό, αποθαρρύνουν την συνέχιση της εκπαίδευσης.

“

Το 2000, τα διεθνή ποσοστά μετανάστευσης ήταν 5,4% για όσους είχαν τριτοβάθμια εκπαίδευση, 1,8% για την δευτεροβάθμια και 1,1% για την πρωτοβάθμια.

Στην πράξη, η ύπαρξη διεθνών εμβασμάτων αύξησε τις δαπάνες των νοικοκυριών για εκπαίδευση κατά 35%, κατά μέσο όρο, σύμφωνα με μελέτες σε 18 χώρες της υποσαχάριας Αφρικής και της Κεντρικής, Νότιας και Νοτιοανατολικής Ασίας. Ο αντίκτυπος ήταν ακόμα μεγαλύτερος στη Λατινική Αμερική (53%).

Ο στόχος 10 γ. των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης ζητά να μειωθούν τα έξοδα συναλλαγής για τα εμβάσματα σε λιγότερο από 3%, κατά μέσο όρο. Ο μέσος όρος αυτή τη στιγμή είναι 7,1%. Οι παραδοσιακές τράπεζες είναι οι πιο ακριβοί δίαυλοι, με 11%, και κάποιοι ενδιάμεσοι στην Αφρική

”

Η μείωση του κόστους για την αποστολή χρημάτων από τους μετανάστες

χρεώνουν πάνω από 20%. Αποδεχόμενοι ότι οι εκπαιδευτικές δαπάνες αποτελούν το 4% των συνολικών δαπανών των νοικοκυριών, η μείωση των εξόδων των εμβασμάτων θα μπορούσε να δώσει στα νοικοκυριά τη δυνατότητα να ξοδεύουν επιπλέον 1 δισεκατομμύρια δολάρια ΗΠΑ τον χρόνο για την εκπαίδευση.

Αρκετές έρευνες υποδεικνύουν ότι η συνολική επίδραση των εμβασμάτων στα εκπαιδευτικά αποτελέσματα είναι θετική. Στις Φιλιππίνες, μια αύξηση 10% των διεθνών εμβασμάτων αύξησε την σχολική παρακολούθηση παραπάνω από 10% και μείωσε την παιδική εργασία περισσότερο από τρεις ώρες την εβδομάδα. Τα αποτελέσματα μπορεί να διαφέρουν αναλόγως με το φύλο. Στην Ιορδανία τα εμβάσματα είχαν θετική επίδραση στην συνέχιση της εκπαίδευσης πέραν της υποχρεωτικής μόνο μεταξύ των αγοριών.

Τα θετικά ευρήματα μπορεί να αντανakλούν ιδιαίτερα επιλεκτικούς διαδρόμους μετανάστευσης ή συνθήκες όπου η σχολική παρακολούθηση είναι ήδη χαμηλή. Σε κάποιους διαδρόμους μετανάστευσης χαμηλών δεξιοτήτων υπάρχουν στοιχεία αρνητικής επίδρασης στα αποτελέσματα. Τα διεθνή εμβάσματα συνδέονταν με μεγάλη μείωση της πιθανότητας εγγραφής στο σχολείο στη Γουατεμάλα, παρόλο που όσοι γράφονταν είχαν καλύτερες επιδόσεις λόγω των εμβασμάτων. Στις αγροτικές περιοχές του Μεξικού οι μαθητές που έμεναν πίσω είχαν χειρότερα σχολικά αποτελέσματα εξαιτίας των εμβασμάτων.

ΟΙ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΣ ΠΛΗΡΩΝΟΥΝ ΕΝΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΤΙΜΗΜΑ ΣΤΙΣ ΧΩΡΕΣ ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΥ

Στις χώρες προορισμού οι μετανάστες συχνά εγκαταλείπουν νωρίς το εκπαιδευτικό σύστημα. Στην Ευρωπαϊκή Ένωση 10% των ντόπιων και 19% των σπουδαστών που έχουν γεννηθεί αλλού, ηλικίας 18-24, εγκατέλειψαν το εκπαιδευτικό σύστημα το 2017. Η διακοπή φοίτησης εξαρτάται και από την ηλικία άφιξης. Τα αποτελέσματα διαφέρουν σημαντικά αναλόγως με το αν οι μαθητές εισάγονται στο εκπαιδευτικό σύστημα της χώρας υποδοχής στην αρχή, τη μέση ή το τέλος της υποχρεωτικής εκπαίδευσης. 40% των Μεξικανών μεταναστών που έφτασαν στις Ηνωμένες Πολιτείες στην ηλικία των 7 ετών δεν ολοκλήρωσαν τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, ενώ για όσους έφτασαν στην ηλικία των 14 το ποσοστό ανεβαίνει στο 70%.

Ωστόσο η πρόοδος των μεταναστών είναι πιο γρήγορη από αυτή των ντόπιων και όσων μένουν πίσω. Στην Γερμανία οι ντόπιοι των οποίων οι γονείς είχαν μορφωτικό επίπεδο χαμηλότερο του μέσου όρου σημείωναν πιο αργή πρόοδο από τους μετανάστες συμμαθητές τους. Σε 8 στις 10 χώρες της Λατινικής Αμερικής και της Καραϊβικής τα παιδιά των μεταναστών έμεναν στο εκπαιδευτικό σύστημα για 1,4 χρόνια παραπάνω, κατά μέσο όρο, από τα παιδιά ανθρώπων που δεν είχαν μεταναστεύσει.

Τα κενά στο μορφωτικό επίπεδο χρειάζονται γενιές για να καλυφθούν. Στην έρευνα PISA του 2015 49% των 15χρονων μεταναστών πρώτης γενιάς και 61% δεύτερης γενιάς έφταναν τουλάχιστον στο 2ο επίπεδο επάρκειας στην

ανάγνωση, τα μαθηματικά και τις επιστήμες, σε σύγκριση με 72% των ντόπιων. Στον Καναδά, τη Γερμανία και την Ιταλία οι ντόπιοι εξακολουθούν να έχουν το προβάδισμα σε σχέση με τους μετανάστες δεύτερης γενιάς, ιδιαίτερα στην τριτοβάθμια εκπαίδευση.

Μια σύγκριση Τούρκων μεταναστών δεύτερης γενιάς σε έξι χώρες έδειξε ότι μόνο 5% όσων βρίσκονταν στη Γερμανία αλλά 37% όσων βρίσκονταν στη Γαλλία είχαν πρόσβαση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Θεσμικοί παράγοντες στη Γαλλία, όπως η πρώιμη πρόσβαση στη νηπιακή εκπαίδευση, πιο καθυστερημένη κατηγοριοποίηση σε κατευθύνσεις ικανοτήτων κατά τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση και πρόσβαση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση ακόμα και από κατευθύνσεις χαμηλότερων ικανοτήτων, εξηγούν τη διαφορά.

Το χαμηλότερο κοινωνικο-οικονομικό επίπεδο εξηγεί περίπου το 20% του μαθησιακού χάσματος στον ΟΟΣΑ. Σε κάποιες χώρες, όπως η Γαλλία και η Ελλάδα εξηγεί έως και το 50%. Οι μετανάστες μαθητές στις χώρες του ΟΟΣΑ έχουν διπλάσιες πιθανότητες από τους ντόπιους να επαναλάβουν μια τάξη.

Οι πολιτικές μετανάστευσης και ιθαγένειας εμποδίζουν την πρόσβαση στο σχολείο

Το δικαίωμα στην εκπαίδευση και η γενική αρχή της απαγόρευσης των διακρίσεων βρίσκονται στο Διεθνές Σύμφωνο για τα Οικονομικά, Κοινωνικά και Πολιτιστικά Δικαιώματα και στην σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού. Μια διεθνής σύμβαση ειδικά για τη μετανάστευση δηλώνει ότι οι μετανάστες και οι πρόσφυγες θα πρέπει να αντιμετωπίζονται ως πολίτες στο θέμα της εκπαίδευσης, ωστόσο μόνο μία στις τέσσερις χώρες, εκ των οποίων όλες σχεδόν είναι χώρες που αποστέλλουν μετανάστες, την έχουν επικυρώσει. Στην πράξη, περιοριστικές πολιτικές μετανάστευσης, ανακολουθίες στους νόμους και αυστηρές απαιτήσεις επίσημων εγγράφων από την πλευρά της χώρας υποδοχής μπορεί να εμποδίσουν την ικανοποίηση αυτού του δικαιώματος.

Κάποιοι εθνικοί νόμοι ίσως να υποσκάπτουν ένα συνταγματικό δικαίωμα στην εκπαίδευση. Στην Κύπρο και την Σλοβακία τα σχολεία είναι υποχρεωμένα να αναφέρουν τις οικογένειες χωρίς τα απαραίτητα έγγραφα στις αρχές μετανάστευσης. Στη Νότια Αφρική ο νόμος 2002 περί μετανάστευσης απαγορεύει στους μη δηλωμένους μετανάστες την εγγραφή στο σχολείο.

Η νομοθεσία που ενσωματώνει τα εκπαιδευτικά δικαιώματα των πληθυσμών που έχουν γεννηθεί αλλού αυξάνει την πιθανότητα να ικανοποιηθεί το δικαίωμα στην εκπαίδευση. Στην Αργεντινή, ο Εθνικός Εκπαιδευτικός Νόμος 2006 επιβεβαιώνει το δικαίωμα εκπαίδευσης όλων των κατοίκων. Ο νόμος περί δημοτικών σχολείων της Σλοβενίας περιλαμβάνει σαφώς το δικαίωμα εκπαίδευσης στους απάτριδες.

Ένα νομικό πλαίσιο χωρίς αποκλεισμούς δεν αποκλείει απαραίτητα περιφερειακές ή τοπικές πρακτικές διακρίσεων. Τα σχολεία μπορεί να ζητούν πιστοποιητικά γέννησης, βαθμολογίες προηγούμενων χρόνων, πιστοποίηση ταυτότητας ή πιστοποιητικό κατοικίας προκειμένου να εγγραφεί κάποιος. Στη Χιλή, όπου ο αριθμός των μεταναστών από την Αϊτή αυξήθηκε από περίπου 5.000 το 2010 σε 105.000 το 2017, η πολιτική υποστηρίζει ότι κάθε παιδί δικαιούται δημόσια εκπαίδευση. Στην πράξη η πρόσβαση στην εκπαίδευση βρίσκεται στην ευχέρεια της τοπικής αυτοδιοίκησης. Οι υπεύθυνοι των σχολείων στο Ουζμπεκιστάν συχνά απαιτούν πιστοποιητικό κατοικίας, διαβατήριο ή γνώση της εθνικής γλώσσας για να επιτρέψουν την εγγραφή.

Οι επίσημες διευκρινίσεις μπορούν να καθυστερήσουν τους υπεύθυνους των σχολείων πως ο νόμος δεν απαιτεί πλήρη επίσημα έγγραφα, και ένα ισχυρό εθνικό νομικό πλαίσιο μπορεί να προσφέρει στα άτομα διαύλους διαμαρτυρίας. Το 2014, η Ιταλία και η Τουρκία διευκρίνισαν πως τα επίσημα έγγραφα δεν ήταν απαραίτητα για την εγγραφή. Στη Γαλλία οι γονείς μπορούν να καταφύγουν σε έναν διαμεσολαβητή ή στα δικαστήρια και να αναζητήσουν αποκατάσταση σε περιπτώσεις διακρίσεων για την εγγραφή.

Παρόλα αυτά, η πρόσβαση για τους μετανάστες χωρίς ταξιδιωτικά έγγραφα εξακολουθεί να είναι δύσκολη. Στις

Ηνωμένες Πολιτείες, όπου υπήρχαν 11 εκατομμύρια παράνομοι μετανάστες το 2014, η απειλή της απέλασης μπορεί να κρατάει τα παιδιά μακριά από το σχολείο: τον Φεβρουάριο 2017, οι απουσίες στην σχολική περιφέρεια Λας Κρούσες στο Νέο Μεξικό αυξήθηκαν κατά 60% έπειτα από μια έφοδο των αρχών μετανάστευσης. Το πρόγραμμα για Αναβολή Δράσης ως προς Ανήλικους Μετανάστες (DACA) του 2012 στόχευε 1,3 εκατομμύρια νέους χωρίς χαρτιά που είχαν εισέλθει στη χώρα όσο ήταν παιδιά, προσφέροντάς τους προστασία από τις απειλές και δυνατότητα άδειας εργασίας. Το πρόγραμμα αύξησε τα ποσοστά αποφοίτησης από τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση κατά 15% καθώς οι μετανάστες που θα μπορούσαν να επωφεληθούν έσπευσαν να ικανοποιήσουν τις απαιτήσεις.

Οι εκπαιδευτικές ανάγκες των ασυνόδευτων ανήλικων μεταναστών, που κινδυνεύουν ιδιαίτερα από την εκμετάλλευση, συνήθως αγνοούνται. Ο αριθμός τους παγκοσμίως αυξήθηκε από 66.000 το 2010-2011 σε 300.000 το 2015-2016. Σε πολλές χώρες, όπως η Αυστραλία, η Ελλάδα, η Ινδονησία, η Μαλαισία, το Μεξικό, το Ναόρου και η Ταϊλάνδη, τα παιδιά και οι νέοι που βρίσκονται σε κέντρα υποδοχής μεταναστών συχνά έχουν περιορισμένη ή και καθόλου πρόσβαση στην εκπαίδευση. Περίπου το 73% των 86.000 ανήλικων που εισήλθαν στην Ιταλία μεταξύ 2011 και 2016 ήταν ασυνόδευτοι. Παρά την ψήφιση νομοθεσίας το 2015 και το 2017 για την προστασία τους, μόνο μια μειοψηφία παρακολουθεί τακτικά σχολείο.

Η έλλειψη επίσημων εγγράφων μπορεί να δημιουργήσει εμπόδια για τα 10 εκατομμύρια απάτριδων που βρίσκονται στον κόσμο, κάποιοι εκ των οποίων είναι απόγονοι μεταναστών. Στην Ακτή του Ελεφαντοστού, με 700.000 απάτριδες, η πρόσβαση στην εκπαίδευση απαιτεί πιστοποιητικό εθνικότητας. Στην Δομινικανή Δημοκρατία, όπου χιλιάδες μετανάστες από την Αϊτή έχουν χάσει την ιθαγένειά τους, το καθαρό ποσοστό παρακολούθησης στο δημοτικό σχολείο για παιδιά από 6 έως 13 ετών ήταν 52% μεταξύ αυτών που είχαν γεννηθεί στην Αϊτή, αλλά 82% μεταξύ των μεταναστών που είχαν γεννηθεί σε άλλες χώρες.

Οι εκπαιδευτικές πολιτικές μπορούν να υποστηρίξουν την πρόσβαση των μεταναστών στο σχολείο

Προγράμματα προσχολικής εκπαίδευσης, προγράμματα γλωσσικής υποστήριξης και πολιτικές που σχετίζονται με την κατηγοριοποίηση, την επιλογή και τον διαχωρισμό είναι βασικά σημεία για να βελτιωθεί η πρόσβαση στην εκπαίδευση.

Η συμμετοχή προσφύγων στα προγράμματα προσχολικής εκπαίδευσης αποτελεί βασικό θεμέλιο. Κατά μέσο όρο, οι ικανότητες ανάγνωσης 15χρονων μεταναστών που είχαν παρακολουθήσει προσχολική εκπαίδευση ήταν υψηλότερες κατά ένα ποσοστό που αντιστοιχούσε σε περισσότερο από μία σχολική χρονιά. Οι μετανάστες χωρίς επίσημα έγγραφα δυσκολεύονται να αποκτήσουν πρόσβαση στα προσχολικά εκπαιδευτικά προγράμματα: στις Ηνωμένες Πολιτείες η εγγραφή 3χρονων και 4χρονων χωρίς επίσημα έγγραφα στο νήπιο υστερούσε σε σχέση τόσο με τις εγγραφές μεταναστών με επίσημα έγγραφα όσο και των ντόπιων.

Η έλλειψη γλωσσικής επάρκειας αποτελεί εμπόδιο στην εκπαίδευση, μια που περιορίζει την κοινωνικοποίηση, τη δημιουργία σχέσεων και την αίσθηση του ανήκειν και αυξάνει τους κινδύνους διακρίσεων. Το 2012, το 53% των μεταναστών πρώτης γενιάς με χαμηλό επίπεδο αλφαριθμητικού παρακολουθούσαν επιπλέον εξωσχολικά μαθήματα γραφής και ανάγνωσης σε 23 χώρες υψηλού εισοδήματος.

Η διάρκεια των τάξεων προετοιμασίας ποικίλει από ένα έτος στο Βέλγιο, τη Γαλλία και τη Λιθουανία σε τέσσερα έτη στην Ελλάδα. Οι «τάξεις υποδοχής» στη Γερμανία προσφέρουν ξεχωριστή εντατική διδασκαλία γλώσσας για τους μετανάστες μαθητές. Στην Ισπανία οι διάφορες επαρχίες ακολουθούν ένα από τα τρία ακόλουθα μοντέλα – προσωρινές τάξεις που οι μαθητές παρακολουθούν για ένα μέρος της ημέρας, εντατικές τάξεις και διαπολιτισμικές τάξεις που προεκτείνουν τον στόχο τους, πέρα από τη γλώσσα, στην οικοδόμηση δεσμών μεταξύ των οικογενειών και των σχολείων. Οι κυβερνήσεις οφείλουν να αποφεύγουν τις ξεχωριστές τάξεις για μεγάλο χρονικό διάστημα

διότι μπορεί έτσι να επιτείνουν τα ελλείμματα και τα μειονεκτήματα.

Η επιλογή βάσει δεξιοτήτων σε νεαρή ηλικία τείνει να αδικεί τους μετανάστες μαθητές, θέτει σε κίνδυνο τις ευκαιρίες που μπορεί να έχουν και οδηγεί σε ανισότητες και σε πιο έντονη σύνδεση μεταξύ κοινωνικού υπόβαθρου και μαθητικών αποτελεσμάτων. Στην Ιταλία το 59% των μεταναστών που αποφοίτησαν από τη γενική δευτεροβάθμια εκπαίδευση συνέχισαν στο πανεπιστήμιο, σε σύγκριση με το 33% όσων αποφοίτησαν από επαγγελματικό λύκειο και το 13% από τεχνικό.

Οι μετανάστες μαθητές τείνουν να συγκεντρώνονται σε προαστιακές περιοχές και σχολεία με χαμηλότερα επίπεδα απόδοσης και ακαδημαϊκών απαιτήσεων. Ο διαχωρισμός γίνεται πιο έντονος καθώς οι ντόπιοι μαθητές μετακομίζουν σε πλουσιότερες γειτονιές. Οι μη αγγλόφωνοι στο Ηνωμένο Βασίλειο είχαν περισσότερες πιθανότητες να βρίσκονται στο σχολείο με μειονεκτούντες αγγλόφωνους. Το ποσοστό των μεταναστών μπορεί επίσης να παρεμποδίσει τα εκπαιδευτικά αποτελέσματα των μειονεκτούντων ντόπιων. Στη Νορβηγία, η αύξηση των ποσοστών των μεταναστών κατά 10% σε ένα σχολείο συνδέθηκε με μία αύξηση της τάξεως του 3% της διακοπής της σχολικής φοίτησης από τους ντόπιους.

Οι χώρες χρησιμοποιούν διάφορα εργαλεία για να καταπολεμήσουν τους διαχωρισμούς. Στην Ιταλία, μια εγκύκλιος του 2010 όριζε ένα πλάφόν της τάξης του 30% μεταναστών πρώτης γενιάς ανά τάξη. Στην πράξη το 17% των δημοτικών σχολείων ξεπερνούσαν αυτό το όριο. Παρά τις πολιτικές και τις μεταρρυθμίσεις για τον περιορισμό των διαχωρισμών στα σχολεία στη Γαλλία και τη Γερμανία οι γονείς παρακάμπτουν τα σχολεία στα οποία τους παραπέμπουν και τα σχολεία βρίσκουν τρόπους για να παρέχουν ξεχωριστές τάξεις σύμφωνα με τις προτιμήσεις των γονιών σχετικά με τη διδασκαλία των θρησκευτικών ή της γλώσσας. Μια ανάλυση 108 δημοτικών σχολείων σε τέσσερις περιοχές του Βερολίνου έδειξε ότι σε ένα στα πέντε σχολεία ο αριθμός των εγγεγραμμένων μεταναστών μαθητών ήταν διπλάσιος από τον αριθμό που ζούσε στην περιοχή.

ΚΑΠΟΙΕΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΙΣ ΔΙΝΟΥΝ ΣΤΟΧΕΥΜΕΝΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΣΕ ΣΧΟΛΕΙΑ ΜΕ ΜΕΓΑΛΟ ΑΡΙΘΜΟ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ

Τα σχολεία με μεγαλύτερους αριθμούς μεταναστών ή προσφύγων μαθητών είναι πιθανό να έχουν μεγαλύτερες ανάγκες χρηματοδότησης. Η χρηματοδότηση βάσει τύπων στοχεύει στην αύξηση της ισότητας με τη διάθεση πρόσθετων πόρων σε σχολεία που χαρακτηρίζονται από παράγοντες που συνδέονται με μειονεκτήματα. Ορισμένα προγράμματα ενσωματώνουν τους μετανάστες ως ρητό παράγοντα στη χρηματοδότηση των σχολείων. Στη Λιθουανία, ο σχολικός προϋπολογισμός χορηγεί επιπλέον 20% για τους σπουδαστές που ανήκουν σε εθνική μειονότητα και 30% για τους μετανάστες σπουδαστές κατά το πρώτο σχολικό τους έτος στη χώρα.

Τέτοιες πρακτικές αποτελούν εξαίρεση, αλλά μετανάστες και πρόσφυγες σπουδαστές είναι πιθανό να αποτελέσουν εμμέσως παράγοντα επιπλέον χρηματοδότησης. Η χρηματοδότηση μπορεί να οφείλεται σε χαμηλή επάρκεια στη γλώσσα διδασκαλίας ή σε κοινωνικοοικονομικές στερήσεις σε επίπεδο γειτονιάς, κοινού παράγοντες και οι δύο μεταξύ μεταναστών. Η νέα Εθνική Μέθοδος Χρηματοδότησης στην Αγγλία (Ηνωμένο Βασίλειο) καταργεί συγκεκριμένες χρηματοδοτήσεις για μετανάστες, αλλά χορηγεί πόρους για την αντιστάθμιση μειονεκτημάτων όπως η «στέρηση», το «χαμηλό μορφωτικό επίπεδο» και τα «αγγλικά ως ξένη γλώσσα».

Επιπλέον πόροι για την υποστήριξη μεταναστών και προσφύγων μαθητών διατίθενται συχνά στα σχολεία πέρα από τον βασικό τύπο χρηματοδότησης. Η κυβέρνηση της Δανίας διέθεσε σχεδόν 3εκ. δολάρια μεταξύ 2008-2011 για δραστηριότητες και πόρους, όπως συμβούλους για το σχολείο και το σπίτι, ώστε να ενισχυθεί η συνεργασία μεταξύ των σχολείων και των οικογενειών μεταναστών.

Κάποιες χώρες υποστηρίζουν στοχευμένα γλωσσικά προγράμματα εκτός των τύπων χρηματοδότησης. Το Αμερικανικό Πρόγραμμα Εκμάθησης της Αγγλικής Γλώσσας χορηγεί περίπου 740 εκ. δολάρια τον χρόνο σε μορφή κρατικών επιχορηγήσεων βάσει του ποσοστού μαθητών που μαθαίνουν την αγγλική. Τα σχολεία επωφελούνται από αυτήν τη χρηματοδότηση ώστε να εφαρμόσουν τη διδασκαλία της γλώσσας. Επιπλέον υποστήριξη μπορεί να έχει ως στόχο εκπαιδευτικούς που ίσως δυσκολεύονται να συνδεθούν με τους μετανάστες μαθητές και τις οικογένειές τους.

Η στοχοθετημένη υποστήριξη σε μετανάστες και πρόσφυγες μαθητές μπορεί να παραβλέπει δομικές σχολικές και διοικητικές δυσκολίες. Οι μετανάστες και οι πρόσφυγες με χαμηλότερο μορφωτικό επίπεδο τείνουν να συγκεντρώνονται σε περιοχές όπου οι σχολικές αρχές ήδη υποφέρουν από έλλειψη εκπαιδευτικών. Η παροχή κινήτρων για την μετακίνηση εκπαιδευτικών σε σχολεία που έχουν ανάγκη είναι δύσκολο να επιτευχθεί εκτός του κανονικού σχολικού προϋπολογισμού. Επιπλέον, οι πολιτικές αποφάσεις μπορούν να επηρεάσουν σημαντικά τα ειδικά κονδύλια χρηματοδότησης ή την εκτός προϋπολογισμού υποστήριξη σε προγράμματα, όπως συμβαίνει στις ΗΠΑ.

ΤΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΓΛΩΣΣΑΣ ΚΑΙ ΑΝΑΓΝΩΣΗΣ ΑΠΟΤΕΛΟΥΝ ΠΥΛΩΝΑ ΕΝΤΑΞΗΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΕΝΗΛΙΚΕΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ

Οι δεξιότητες γραφής και ανάγνωσης μεταξύ μεταναστών και προσφύγων παρουσιάζουν μεγάλες αποκλίσεις. Μια έρευνα μεταξύ αιτούντων ασύλου στη Γερμανία το 2016 έδειξε ότι το 15% ήταν αναλφάβητοι, 34% μπορούσαν να διαβάσουν και να γράψουν σε λατινικό αλφάβητο και 51% μπορούσαν να γράψουν και να διαβάσουν σε άλλο αλφάβητο. Ο ενήλικος αλφαριθμητισμός μπορεί να ενισχύσει για τους μετανάστες και τους πρόσφυγες την αίσθηση ότι είναι καλοδεχόμενοι και ότι ανήκουν, καθώς και την ικανότητά τους να επικοινωνούν και να ικανοποιούν τις καθημερινές ανάγκες τους. Η μεγαλύτερη επάρκεια στη γλώσσα της χώρας υποδοχής συνδέεται με αυξημένες επαγγελματικές ευκαιρίες, υψηλότερα εισοδήματα και καλύτερη αυτοαναφερόμενη υγεία. Ωστόσο δημόσια προγράμματα αλφαριθμητισμού ευρείας κλίμακας που να απευθύνονται σε ενήλικες μετανάστες και πρόσφυγες παραμένουν σπάνια.

Αναγνωρίζοντας την ετερογένεια μεταξύ μεταναστών και προσφύγων, τα προγράμματα οφείλουν να είναι ευέλικτα και η ένταξη, το περιεχόμενο και το ωριαίο τους πρόγραμμα θα πρέπει να ποικίλουν. Οι μαθητές που είναι αναλφάβητοι στη μητρική τους γλώσσα αντιμετωπίζουν ιδιαίτερες δυσκολίες. Μία εκτίμηση είναι ότι όσοι δεν έχουν λάβει καθόλου ή ελάχιστη επίσημη εκπαίδευση χρειάζονται έως και οκτώ φορές περισσότερο χρόνο για να φτάσουν σε ένα βασικό επίπεδο εκμάθησης μιας δεύτερης γλώσσας. Στη Φινλανδία, ο αργός μαθησιακός ρυθμός σημαίνει πως η κατάρτιση που προσφέρεται ίσως να μην επαρκεί για τους αναλφάβητους ενήλικες.

Προκειμένου να βοηθήσουν αυτούς τους μαθητές οι εκπαιδευτικοί χρειάζεται να μπορούν να χρησιμοποιούν υλικό που σχετίζεται με τις δυσκολίες που συναντούν οι μετανάστες στην καθημερινή ζωή τους. Στο πρόγραμμα AlfaZentrum für MigrantInnen στη Βιέννη, οι μαθητές φέρνουν υλικό που θέλουν να κατανοήσουν, είτε από τον χώρο εργασίας τους είτε από το σπίτι.

Η διδασκαλία και η εκμάθηση στην πρώτη γλώσσα των ενηλίκων μεταναστών μπορεί να αποτελέσει αποτελεσματικό τρόπο υποστήριξης της αρχικής εκμάθησης γραφής και ανάγνωσης. Στη Νορβηγία τα κέντρα εκμάθησης ενηλίκων έχουν αρχίσει να δουλεύουν σε συνεργασία με τους πιο μορφωμένους μετανάστες σπουδαστές ως βοηθούς στα εισαγωγικά μαθήματα γραφής και ανάγνωσης ώστε να γεφυρωθούν οι δυσκολίες κατανόησης μεταξύ εκπαιδευτικών και σπουδαστών.

Η μειωμένη χρηματοδότηση μπορεί να περιορίσει τα αποτελέσματα των προγραμμάτων, ειδικά όταν η υποστήριξη και οι πόροι της κυβέρνησης δεν εναρμονίζονται με την πολιτική, όπως στο Ηνωμένο Βασίλειο. Η φτώχεια, ζητήματα ασφάλειας και έλλειψη προσφοράς πολιτισμικά κατάλληλων προγραμμάτων μπορεί να αποτρέπουν άτομα, ιδιαίτερα γυναίκες, από την παρακολούθηση μαθημάτων. Η συγκέντρωση των νεοαφικθέντων σε εθνογλωσσικούς θύλακες μπορεί να περιορίσει την εκμάθηση της γλώσσας περιορίζοντας την έκθεση σε αυτήν. Η προσωρινή φύση κάποιων μεταναστεύσεων μπορεί να μειώσει τα κίνητρα εκμάθησης μιας καινούργιας γλώσσας.

Τα γλωσσικά προγράμματα οφείλουν να είναι προσαρμόσιμα, πολιτιστικά ευαίσθητα και να διαθέτουν αρκετούς πόρους. Η συμπερίληψη των ίδιων των μεταναστών και προσφύγων στον σχεδιασμό και τη διδασκαλία μπορεί να βοηθήσει. Στον σχεδιασμό προγραμμάτων της Νέας Ζηλανδίας η κυβέρνηση συμβουλευτήκε πρώην και νυν πρόσφυγες σχετικά με τα επιθυμητά χαρακτηριστικά των μαθημάτων και τα εμπόδια στην πρόσβαση.

Καθώς η απασχόληση αποτελεί προτεραιότητα των μεταναστών και των προσφύγων κατά την άφιξή τους, η ένταξη και η εκμάθηση της γλώσσας συνδέονται με τη συμμετοχή στο εργατικό δυναμικό. Στο Πράσινο Ακρωτήριο, το πρόγραμμα Προώθησης Αλφαριθμητισμού και Εκπαίδευσης των Μεταναστών Αφρικανικών Κοινοτήτων στο Πράσινο Ακρωτήριο καλύπτει γραφή και ανάγνωση, εκμάθηση της πορτογαλικής και επαγγελματική κατάρτιση, όπως

και εκμάθηση υπολογιστών και ξυλουργικής. Το πρόγραμμα ένταξης της γερμανικής κυβέρνησης περιλαμβάνει 600 ώρες εκμάθησης της γερμανικής γλώσσας, και οι πρόσφυγες που φτάνουν στο επίπεδο επάρκειας B1 έχουν δικαίωμα αίτησης για σχετική με την εργασία γλωσσική κατάρτιση.

ΟΙ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΣ ΧΡΕΙΑΖΟΝΤΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Οι χρηματοοικονομικές γνώσεις είναι χαμηλού επιπέδου σε πολλές από τις χώρες αποστολής μεταναστών και σε κοινότητες μεταναστών με χαμηλού επιπέδου δεξιότητες, εκθέτοντας τους μετανάστες και τους πρόσφυγες σε κινδύνους απάτης και οικονομικής εκμετάλλευσης. Πιο συγκεκριμένα, τα συστήματα χρηματοδότησης και πρόνοιας στις χώρες υποδοχής, καθώς και οι τρόποι αποστολής εμβασμάτων, μπορεί να αρχικά να μοιάζουν αδιαπέραστα.

Παγκόσμιες πρωτοβουλίες όπως το Διεθνές Δίκτυο Χρηματοοικονομικής Εκπαίδευσης του ΟΟΣΑ περιλαμβάνουν, ως μέρος της ευρύτερης ατζέντας για την προώθηση της χρηματοοικονομικής ένταξης, κάποια πρόβλεψη για μετανάστες. Τα προγράμματα χρηματοοικονομικής εκπαίδευσης για μετανάστες συχνά περιλαμβάνουν έναν συνδυασμό διεθνών, κυβερνητικών, μη-κυβερνητικών και ιδιωτών εμπλεκομένων.

Η Ινδονησία υιοθέτησε μια εθνική στρατηγική χρηματοοικονομικής εκπαίδευσης το 2013. Βασίζεται σε στοιχεία που προέκυψαν από ένα κοινό πρόγραμμα με την Παγκόσμια Τράπεζα, και η εκπαίδευση εστιάζει σε στιγμές όπου μελλοντικοί μετανάστες αντιμετωπίζουν σημαντικές χρηματοοικονομικές αποφάσεις. Το Ίδρυμα Χρηματοοικονομικής Εκπαίδευσης του Μαρόκου συνεργάστηκε με τον Παγκόσμιο Οργανισμό Εργασίας για να στήσει προγράμματα χρηματοοικονομικής εκπαίδευσης για μετανάστες στο Μαρόκο. Στη Ρουμανία, ο Διεθνής Οργανισμός για τη Μετανάστευση ξεκίνησε μια πρωτοβουλία από κοινού με το Ίδρυμα MasterCard για την υποστήριξη της ένταξης μεταναστών και προσφύγων, δίνοντας προτεραιότητα σε ευπαθείς ομάδες, όπως παιδιά, γυναίκες και άτομα με ειδικές ανάγκες.

Ακόμα και με καλές χρηματοοικονομικές γνώσεις, οι μετανάστες ίσως να μην γνωρίζουν οικονομικούς όρους και τα χαρακτηριστικά χρηματοοικονομικών προϊόντων. Μπορεί να μην εμπιστεύονται τα χρηματοοικονομικά ιδρύματα, τόσο στην πατρίδα τους όσο και στις χώρες υποδοχής. Οι μετανάστες χωρίς επίσημα έγγραφα καθώς και νεοαφικθέντες πρόσφυγες συχνά φοβούνται πως οι πληροφορίες που τους ζητούνται για την πρόσβαση σε χρηματοοικονομικές υπηρεσίες θα χρησιμοποιηθούν για να τους ταυτοποιήσουν και πιθανώς να τους απελάσουν. Ο χρηματοοικονομικός τομέας δεν διαθέτει αρκετά πολιτισμικά κατάλληλα προϊόντα που να απευθύνονται στις ανάγκες των μεταναστών και των οικογενειών που μένουν πίσω.

Τα στοιχεία σχετικά με τον αντίκτυπο των καλών χρηματοοικονομικών γνώσεων στην οικονομική ευημερία των μεταναστών δεν είναι ξεκάθαρα. Μια έρευνα Ινδών μεταναστών στο Κατάρ έδειξε πως η χρηματοοικονομική εκπαίδευση είχε κάποιον αντίκτυπο, αν και περιορισμένο, στις οικονομικές αποφάσεις. Μελέτες στην Αυστραλία και τη Νέα Ζηλανδία βρήκαν πως τα προγράμματα χρηματοοικονομικής εκπαίδευσης δεν επηρέασαν σημαντικά τη χρήση του επίσημου τραπεζικού συστήματος.

Εκτοπισμός

Ο αριθμός των εκτοπισμένων ανθρώπων βρίσκεται στο υψηλότερο επίπεδο σήμερα από το τέλος του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου. Οι εκτοπισμένοι προέρχονται συνήθως από κάποιες από τις φτωχότερες χώρες του κόσμου, και είναι ακόμα πιο ευάλωτοι όταν ο εκτοπισμός τους στερεί την εκπαίδευση.

Υπάρχουν 19,9 εκατομμύρια πρόσφυγες υπό την προστασία της Ύπατης Αρμοστείας των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες (UNHCR), εκ των οποίων το 52% περίπου είναι κάτω των 18 ετών. Υπάρχουν 5,4 εκατομμύρια Παλαιστίνιοι πρόσφυγες υπό την προστασία της Υπηρεσίας Αρωγής και Έργων των Ηνωμένων Εθνών για τους πρόσφυγες της Παλαιστίνης στη Μέση Ανατολή (UNRWA). Περίπου το 39% των προσφύγων ζει σε διαχειριζόμενα ή αυτοσχέδια στρατόπεδα ή καταυλισμούς ή σε κέντρα διαβίωσης, κυρίως στην υποσαχάρια Αφρική. Η πλειοψηφία των υπολοίπων ζει σε ατομικά καταλύματα σε αστικές περιοχές.

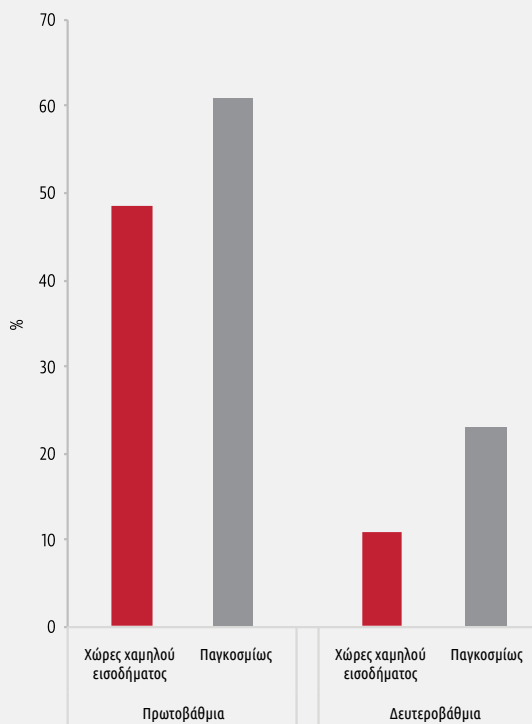
Επιπλέον, συγκρούσεις έχουν δημιουργήσει 40 εκατομμύρια εσωτερικά εκτοπισμένων ανθρώπων, ο μεγαλύτερος αριθμός των οποίων βρίσκεται στην Συριακή Αραβική Δημοκρατία, ενώ 19 επιπλέον εκατομμύρια έχουν εκτοπιστεί λόγω φυσικών καταστροφών, με την Κίνα να φιλοξενεί τον μεγαλύτερο πληθυσμό.

“ Τα βίαια εκτοπισμένα άτομα είναι ακόμα πιο ευάλωτα όταν στερούνται εκπαίδευσης. ”

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 3:

Μόνο το 11% των εφήβων προσφύγων σε χώρες χαμηλού εισοδήματος είναι εγγεγραμμένοι στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση

Ποσοστό προσφύγων μεταξύ 5-17 ετών εγγεγραμμένων, κατά εκπαιδευτικό επίπεδο, 2017

GEM StatLink: http://bit.ly/fig4_2
Πηγή: UNHCR (2018).

Η εκπαίδευση για τους εκτοπισμένους υστερεί σε προσβασιμότητα και ποιότητα

Είναι δύσκολο να υπολογίσει κανείς το εκπαιδευτικό καθεστώς των εκτοπισμένων, αλλά η UNHCR υπολογίζει τα ποσοστά εγγραφής προσφύγων σε 61% για την πρωτοβάθμια και 32% για τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Σε χώρες χαμηλού εισοδήματος τα ποσοστά ήταν κάτω από 50% στην πρωτοβάθμια και 11% στη δευτεροβάθμια (**Διάγραμμα 3**). Συνολικά, περίπου 4 εκατομμύρια πρόσφυγες ηλικίας από 5 έως 17 ετών βρίσκονταν εκτός σχολείου το 2017.

Τα ποσοστά εγγραφής προσφύγων μπορεί να ποικίλουν σημαντικά μεταξύ χωρών. Το 2016, το συνολικό ποσοστό εγγραφής προσφύγων στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση στην Αιθιοπία κυμαινόταν, ανά τομέα, από 1% στην Σαμάρρα έως 47% στην Τζιτζιγκα. Στο Πακιστάν, το καθαρό ποσοστό εγγραφής Αφγανών προσφύγων στην πρωτοβάθμια (29%) ήταν χαμηλότερο από το μισό του εθνικού επιπέδου (71%) ενώ το ποσοστό κοριτσιών προσφύγων από το Αφγανιστάν (18%) δεν ήταν μόνο λιγότερο από το μισό αυτού των αγοριών (39%), αλλά επίσης λιγότερο από το μισό των

ποσοτών παρακολούθησης των κοριτσιών ακόμα και στο ίδιο το Αφγανιστάν. Οι πρόσφυγες συχνά φθάνουν σε περιοχές της χώρας υποδοχής που δεν εξυπηρετούνται αρκετά. Οι πρόσφυγες από το Νότιο Σουδάν στην Ουγκάντα εγκαθίστανται στην φτωχική υποπεριοχή του Δυτικού Νείλου, όπου το καθαρό ποσοστό παρακολούθησης στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση ήταν χαμηλότερο από το μισό του εθνικού ποσοστού το 2016.

Δεν υπάρχουν αρκετές πληροφορίες σχετικά με την ποιότητα της εκπαίδευσης των προσφύγων, αλλά όπου υπάρχουν στοιχεία, η εικόνα είναι ζοφερή. Στον καταυλισμό προσφύγων Νταντάμπ στην Κένυα, 8% των δασκάλων της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης ήταν πιστοποιημένοι από το κράτος δάσκαλοι, και 6 στους 10 πρόσφυγες δάσκαλοι ήταν ανεκπαιδευτοι.

Η ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΡΕΙΑΣ ΤΩΝ ΕΚΤΟΠΙΣΜΕΝΩΝ ΣΤΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟ ΜΙΑΣ ΧΩΡΑΣ ΕΙΝΑΙ ΔΥΣΚΟΛΗ

χώρες που δοκιμάζονται από συγκρούσεις, ο εσωτερικός εκτοπισμός φέρνει στα όριά τους τα ήδη δοκιμαζόμενα εκπαιδευτικά συστήματα. Στη βορειοανατολική Νιγηρία η πιο πρόσφατη αποτίμηση εκπαιδευτικών αναγκών έδειξε ότι από τα 260 σχολικά συγκροτήματα το 28% είχε υποστεί ζημιές από σφαίρες, θραύσματα ή οβίδες, 20% είχε πυρπολυθεί, 32% είχε λεηλατηθεί και το 29% βρισκόταν σε μικρή απόσταση από ένοπλες ομάδες ή τον στρατό.

Η UNHCR ανέφερε πως 1,8 εκατομμύρια άνθρωποι ήταν εκτοπισμένοι στο εσωτερικό της Ουκρανίας από τον Ιανουάριο του 2018. Στο Ντνίπρο, το Χάρκοβο, το Κίεβο και την Ζαπορίζια, που φιλοξενούν τους περισσότερους εκτοπισμένους, τα εκπαιδευτικά ιδρύματα αντιμετωπίζουν έλλειψη πόρων και χώρου για τάξεις. Για να ανταποκριθεί, η κυβέρνηση έχει δημιουργήσει επιπλέον θέσεις στα σχολεία, μετέφερε τα κρατικά πανεπιστήμια από τις περιοχές συγκρούσεων, απλοποίησε τις διαδικασίες εισαγωγής, προσέφερε κάλυψη διδάκτρων και κίνητρα, όπως δάνεια και εγχειρίδια για τους εκτοπισμένους.

Οι φυσικές καταστροφές επίσης διακόπτουν την εκπαιδευτική διαδικασία, ιδιαίτερα στην Ασία και τον Ειρηνικό. Οι Φιλιππίνες έχουν κατά μέσο όρο 20 τυφώνες τον χρόνο και υψηλό κίνδυνο ηφαιστειακών εκρήξεων, σεισμών και κατολισθήσεων. Η χώρα έχει λάβει μέτρα μείωσης κινδύνου καταστροφών και η διαθεσιμότητα σχολικών κτιρίων που αντιστέκονται στους τυφώνες, εξοηλισμένα με εκπαιδευτικούς πόρους, έχει οδηγήσει σε μια μέση αύξηση 0,3 ετών εκπαίδευσης.

Οι πρόσφυγες πρέπει να εντάσσονται στα εθνικά εκπαιδευτικά συστήματα

“

Ο βαθμός ένταξης προσφύγων ποικίλει ανάλογα με το πλαίσιο εκτοπισμού και επηρεάζεται από τη γεωγραφία, την ιστορία, την διαθεσιμότητα πόρων και την ικανότητα του συστήματος.

”

Όταν έρχονται αντιμέτωπες με κρίσεις, οι περισσότερες κυβερνήσεις αντιδρούν ανταντακλαστικά προσφέροντας εκπαίδευση στους προσφυγικούς πληθυσμούς σε ένα παράλληλο σύστημα. Ωστόσο έχει διαπιστωθεί ότι αυτό δεν αποτελεί βιώσιμη λύση. Ο εκτοπισμός συχνά παρατείνεται. Τα παράλληλα συστήματα συνήθως δεν διαθέτουν πτυχιούχους εκπαιδευτικούς. Οι εξετάσεις δεν μπορούν να πιστοποιηθούν. Οι πηγές χρηματοδότησης είναι πάντοτε πιθανό να κοπούν απότομα.

Η παγκόσμια εκπαιδευτική στρατηγική 2012-2016 της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ παρότρυνε για πρώτη φορά τις χώρες να προσφέρουν στα παιδιά πρόσφυγες πρόσβαση σε πιστοποιημένες ευκαιρίες εκπαίδευσης ώστε να μπορέσουν να συνεχίσουν τις σπουδές τους. Ο στόχος είναι να ενσωματωθούν πλήρως οι πρόσφυγες στο εθνικό εκπαιδευτικό σύστημα ώστε να βρίσκονται στην ίδια τάξη με παιδιά της χώρας φιλοξενίας έπειτα από μια σύντομη περίοδο ενισχυτικών μαθημάτων, αν κρίνεται απαραίτητο, που θα τους προετοιμάσουν ώστε να ξεκινήσουν το σχολείο στο κατάλληλο ηλικιακό επίπεδο. Όμως ο βαθμός ένταξης προσφύγων ποικίλει ανάλογα με το πλαίσιο

εκτοπισμού. Η γεωγραφία, η ιστορία, η διαθεσιμότητα πόρων και η ικανότητα του συστήματος επηρεάζουν την εξελισσόμενη φύση της ένταξης.

Σε κάποιες περιπτώσεις το πέρασμα προς την ένταξη είναι σταδιακό. Η Τουρκία, που φιλοξενεί 3,5 εκατομμύρια πρόσφυγες, αρχικά πιστοποίησε μη-δημόσια σχολεία ως προσωρινά κέντρα εκπαίδευσης, στη συνέχεια τα χαρακτήρισε μεταβατικά σχολεία, και ως το 2020 θα εντάξει όλα τα παιδιά από τη Συρία στα δημόσια σχολεία. Σε άλλες περιπτώσεις η δέσμευση της κυβέρνησης δεν είναι σταθερή. Στην Ισλαμική Δημοκρατία του Ιράν η πολιτική ένταξης των Αφγανών προσφύγων δεν είναι σταθερή κατά τις τέσσερις τελευταίες δεκαετίες.

Σε αρκετές περιπτώσεις η ένταξη δεν επιτυγχάνεται πλήρως παρά τη δέσμευση σ' αυτήν. Οι πρόσφυγες μπορεί να έχουν το ίδιο εκπαιδευτικό πρόγραμμα, εξετάσεις και γλώσσα διδασκαλίας όπως σε όλη τη χώρα φιλοξενίας, αλλά να εντάσσονται μόνο μερικώς λόγω γεωγραφικού διαχωρισμού, όπως σε στρατόπεδα στην Κένυα ή περιορισμών χωρητικότητας, όπως στα σχολεία με διπλές βάρδιες στον Λίβανο και την Ιορδανία. Ακόμη και χώρες με περισσότερους πόρους, όπως η Ελλάδα, έχουν αντιμετωπίσει προβλήματα στην εκπαίδευση των προσφύγων μέσω του εθνικού συστήματος.

Σε αρκετές περιπτώσεις η εκπαίδευση των προσφύγων εξακολουθεί να προσφέρεται ξεχωριστά. Το παλαιστινιακό εκπαιδευτικό σύστημα αποτελεί μοναδική περίπτωση. Οι πρόσφυγες από το Μπουρούντι στην Ηνωμένη Δημοκρατία της Τανζανίας και οι πρόσφυγες Κάρεν από την Μιανμάρ στην Ταϊλάνδη παρακολουθούν ξεχωριστά, μη-επίσημα κοινωτικά σχολεία ή ιδιωτικά σχολεία.

ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΞΕΠΕΡΑΣΤΟΥΝ ΑΡΚΕΤΑ ΕΜΠΟΔΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΤΑΞΗ

Οι δυσκολίες σχετικά με την ένταξη προσφύγων στο εθνικό σύστημα εκπαίδευσης είναι πιο έντονες στις περιπτώσεις όπου οι δυνατότητες είναι περιορισμένες και η ανάγκη συντονισμού και σχεδιασμού είναι αυξημένη. Ο σχεδιασμός οφείλει να αναγνωρίζει ζητήματα που εκτείνονται από την έλλειψη επίσημων εγγράφων ως την περιορισμένη γλωσσική επάρκεια, και από διακοπές της εκπαιδευτικής πορείας ως την φτώχεια.

“

Έλλειψη απαιτούμενων εγγράφων, γλωσσικά εμπόδια, εκπαιδευτικά κενά και συγκεκαλυμμένα κόστη μπορεί να εμποδίσουν την πλήρη ένταξη.

”

Το Διεθνές Ινστιτούτο Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού της UNESCO έχει δημιουργήσει καθοδηγητικά σχέδια μεταβατικής εκπαίδευσης που εστιάζουν στις άμεσες ανάγκες και ενσωματώνουν πρόσφυγες και εκτοπισμένους. Το Τσαντ ήταν η πρώτη χώρα που ανέπτυξε ένα τέτοιο σχέδιο το 2013. Το 2018 η κυβέρνηση μετέτρεψε 108 σχολεία σε 19 στρατόπεδα και καταυλισμούς προσφύγων σε κανονικά δημόσια σχολεία.

Οι πρόσφυγες συχνά δεν διαθέτουν επίσημα έγγραφα, πράγμα που δυσχεραίνει την πρόσβασή τους στα εθνικά συστήματα εκπαίδευσης.

Στην Ιορδανία οι πρόσφυγες χρειάζονταν μια «κάρτα υπηρεσιών» για να πάνε στο σχολείο και για να την αποκτήσει κανείς χρειαζόταν πιστοποιητικό γέννησης. Ωστόσο, στα τέλη του 2016 η Ιορδανία άρχισε να επιτρέπει στα σχολεία να εγγράφουν παιδιά χωρίς κάρτες υπηρεσίας.

Η άγνοια της τοπικής γλώσσας αποτελεί άλλο ένα εμπόδιο. Οι πρόσφυγες από το Μπουρούντι στη Ρουάντα παρακολουθούν ένα ολοκληρωμένο μάθημα προσανατολισμού που διαρκεί έως και έξι μήνες και εντάσσονται στα δημόσια σχολεία όταν φτάσουν στο σωστό επίπεδο αγγλικών. Οι προπαρασκευαστικές τάξεις, όπως στη Γερμανία, μπορούν να φανούν χρήσιμες, αλλά η παρατεταμένη τους διάρκεια μπορεί να ωθήσει τους πρόσφυγες εκτός εκπαιδευτικού συστήματος. Οι πρόσφυγες δεν έχουν ανάγκη να κατακτήσουν μόνο την λεκτική επικοινωνία, αλλά και τις μη-λεκτικές πρακτικές που μπορούν να μάθουν μόνο αν αλληλεπιδρούν με τις κοινότητες φιλοξενίας.

Διαφορετικά είδη προγραμμάτων – γεφυρωτικά, αντισταθμιστικά, αναπλήρωσης και εντατικά – είναι απαραίτητα ώστε να βοηθήσουν τα εκτοπισμένα παιδιά να αποκτήσουν πρόσβαση ή να επανενταχθούν στο εκπαιδευτικό σύστημα. Το εντατικό πρόγραμμα εκμάθησης του Νορβηγικού Συμβουλίου Προσφύγων στο Νταντάαμπ συμπυκνώνει το διάστημα οκτώ χρόνων εκπαιδευτικό πρόγραμμα της Κένυας σε τέσσερα χρόνια, με πολλαπλά σημεία εισόδου και εξόδου. Έχει αυξήσει την πρόσβαση για τα αγόρια, αν και δεν ισχύει το ίδιο και για τα κορίτσια. Ιδανικά, τέτοια προγράμματα θα έπρεπε να προσφέρονται από τις κυβερνήσεις και να ενσωματώνονται στα σχέδια του εκπαιδευτικού τομέα.

Ακόμα και στα μέρη όπου η εκπαίδευση είναι δωρεάν, το κόστος των σχολικών βιβλίων ή της μετακίνησης μπορεί να είναι υψηλό. Ένα πιλοτικό πρόγραμμα στο Λίβανο, που προσέφερε μετρητά που κάλυπταν τα έξοδα μετακίνησης και το εισόδημα που χανόταν όταν τα παιδιά πήγαιναν σχολείο αντί να δουλεύουν, αύξησε το ποσοστό παρακολούθησης κατά 0.5 έως 0.7 μέρες την εβδομάδα ή περίπου 20%. Η κυβέρνηση της Τουρκίας χορηγεί υπό προϋποθέσεις μεταφορές μετρητών σε πρόσφυγες και έως το 2018 είχαν επωφεληθεί 368.000 παιδιά από τη Συρία.

ΟΙ ΔΑΣΚΑΛΟΙ ΑΠΟΤΕΛΟΥΝ ΤΟ ΚΛΕΙΔΙ ΤΗΣ ΕΠΙΤΥΧΟΥΣ ΕΝΤΑΞΗΣ

Η έλλειψη δασκάλων, ιδιαίτέρως εκπαιδευμένων δασκάλων, συναντάται σε όλες τις περιπτώσεις εκτοπισμών. Για να εγγραφούν στα σχολεία της Τουρκίας όλοι οι Σύριοι πρόσφυγες απαιτούνται περίπου 80.000 επιπλέον δάσκαλοι. Στη Γερμανία χρειάζονται επιπλέον 18.000 εκπαιδευτικούς και 24.000 δασκάλους. Η Ουγκάντα έχει ανάγκη από 7.000 επιπλέον δασκάλους δημοτικού για την εκπαίδευση των προσφύγων.

Η δίκαιη και αξιόπιστη αμοιβή αποτελεί θεμέλιο για την επαρκή προσφορά, πρόσληψη, διατήρηση και κινητοποίηση δασκάλων. Ωστόσο τόσο οι κυβερνήσεις όσο και οι ανθρωπιστικοί οργανισμοί, με περιορισμένους προϋπολογισμούς και σύντομους κύκλους χρηματοδότησης, πιθανόν να δυσκολεύονται να ανταποκριθούν στο κόστος των μισθών. Η χρήση εθελοντών δασκάλων, συχνά προσφύγων, που πληρώνονται με κάποια επιδόματα είναι συχνή, αλλά οι αποκλίσεις μεταξύ αμοιβών δασκάλων μπορεί να προκαλέσουν εντάσεις.

Οι δάσκαλοι σε συνθήκες εκτοπισμού χρειάζονται κατάρτιση για να ανταποκριθούν σε τάξεις με υπερβολικό αριθμό μαθητών και μαθητές διαφορετικών ηλικιών και γλωσσών, αλλά συχνά η υποστήριξη που έχουν είναι σποραδική. Στον Λίβανο, 55% των δασκάλων και του προσωπικού είχαν συμμετάσχει σε προγράμματα επαγγελματικής εξέλιξης τα προηγούμενα δύο χρόνια, παρόλο που η παρουσία παιδιών προσφύγων επηρέαζε την καθημερινή διδασκαλία τους. Οι προσεγγίσεις για την υποστήριξη των δασκάλων στον καταυλισμό προσφύγων Κακούμα στην Κένυα εκτείνονται από τα επίσημα διπλώματα διδασκαλίας και τα προγράμματα πιστοποίησης από ένα εθνικό πανεπιστήμιο έως ένα ανεπίσημο, μη πιστοποιημένο έως σήμερα μάθημα για δασκάλους δημοτικού σε συνθήκες κρίσης που έχει αναπτυχθεί από το Διοργανικό Δίκτυο για την Εκπαίδευση σε Καταστάσεις Επείγουσας Ανάγκης.

Οι πρόσφυγες δάσκαλοι συχνά εξαιρούνται από τα εθνικά προγράμματα κατάρτισης λόγω επαγγελματικών ρυθμίσεων σχετικά με το εργασιακό δίκαιο. Κάποιες χώρες υποστηρίζουν την επιστροφή στην εργασία των προσφύγων δασκάλων. Το Τσαντ έχει εκπαιδέψει και πιστοποιήσει δασκάλους από το Σουδάν για να εργαστούν στα σχολεία του. Στη Γερμανία, το Πρόγραμμα Προσφύγων Δασκάλων του Πότσνταμ στοχεύει στο να δώσει τη δυνατότητα σε Σύριους και άλλους πρόσφυγες δασκάλους να επιστρέψουν στις τάξεις.

Τα ποσοστά διαταραχής μετατραυματικού στρες μεταξύ μαθητών κυμαίνονται από 10% έως 25% σε χώρες υψηλού εισοδήματος και έφταναν έως και 75% σε χώρες μεσαίου και χαμηλού εισοδήματος. Όπου υπάρχει έλλειψη πρόσβασης σε υπηρεσίες ψυχικής υγείας για παιδιά, το σχολείο ίσως να είναι το μόνο μέρος όπου τέτοιου είδους βοήθεια είναι δυνατή. Ωστόσο οι παρεμβάσεις στο σχολικό περιβάλλον απαιτούν ειδικά εκπαιδευμένους θεραπευτές και είναι πέρα από τις δεξιότητες των δασκάλων. Οι δάσκαλοι μπορούν να προσφέρουν ψυχοκοινωνική υποστήριξη δημιουργώντας ένα ασφαλές και υποστηρικτικό περιβάλλον μέσω της αλληλεπίδρασης με τους μαθητές και δομημένων ψυχοκοινωνικών δραστηριοτήτων. Χρειάζονται επαγγελματική κατάρτιση στη διαχείριση τάξεων και στους μηχανισμούς παραπομπής.

ΟΙ ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ ΧΡΕΙΑΖΟΝΤΑΙ ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗ ΑΓΩΓΗ

Κατάλληλες παρεμβάσεις, όπως η προσχολική αγωγή και φροντίδα είναι κρίσιμες για μικρά παιδιά σε βίαιες καταστάσεις όπου τους λείπει το σταθερό, φροντιστικό και εποικοδομητικό περιβάλλον. Σε πολλές περιπτώσεις εκτοπισμού, ωστόσο, οι ανάγκες προσχολικής αγωγής δεν καλύπτονται.

Μια μελέτη οκτώ χωρών ανώτερου μεσαίου και υψηλού εισοδήματος δείχνει πως η ανταπόκριση στις ανάγκες των νεότερων προσφύγων και αιτούντων άσυλο έχει υπάρξει «εξαιρετικά αδύναμη», αντικατοπτρίζοντας την έλλειψη προτεραιοτήτων στην εθνική

“

Οι δάσκαλοι σε συνθήκες εκτοπισμού χρειάζονται κατάρτιση για να ανταποκριθούν σε τάξεις με υπερβολικό αριθμό μαθητών και μαθητές διαφορετικών ηλικιών και γλωσσών, αλλά συχνά η υποστήριξη που έχουν είναι σποραδική.

”

Για να καλυφθεί το κενό δασκάλων που προκαλεί η αυξημένη ροή προσφύγων:

χάραξη πολιτικής και την διάχυση της ευθύνης για τον σχεδιασμό και την εκτέλεση. Μια επισκόπηση 26 Σχεδίων Ανθρωπιστικής Ανταπόκρισης για τους Πρόσφυγες δείχνει ότι τα μισά σχεδόν δεν περιλαμβάνουν καμία αναφορά διδασκαλίας ή εκπαίδευσης για παιδιά κάτω των 5 ετών, και λιγότερα από το ένα τρίτο αναφέρουν συγκεκριμένα την προσχολική αγωγή.

Οι ΜΚΟ συχνά αναπληρώνουν το κενό. Η Διεθνής Επιτροπή Διάσωσης εφάρμοσε πιλοτικά το εκπαιδευτικό πρόγραμμα προσχολικών δασκάλων Τάξεις Θεραπείας για παιδιά από το Κονγκό σε στρατόπεδα στο Μπουρούντι και την Ηνωμένη Δημοκρατία της Τανζανίας. Το πρόγραμμα προσαρμόστηκε στο Λίβανο το 2014, όπου εξυπηρετεί τώρα 3.200 παιδιά προσχολικής ηλικίας και έχει εκπαιδέψει 128 δασκάλους. Μετά την πιλοτική εφαρμογή τεσσάρων μηνών οι συμμετέχοντες ηλικίας 3 ετών είχαν βελτιώσει τις κινητικές δεξιότητες, τις κοινωνικο-συναισθηματικές δεξιότητες, την εκτελεστική λειτουργία και τις πρώτες δεξιότητες γραμματισμού και αριθμητικής.

Κάποιες χώρες έχουν δημιουργήσει συμπράξεις με πολλαπλούς τοπικούς παράγοντες και ΜΚΟ. Η κυβέρνηση της Αιθιοπίας υποστηρίζει τρία στα πέντε παιδιά πρόσφυγες ηλικίας από 3 έως 6 ετών σε 80 κέντρα Προσχολικής Εκπαίδευσης και Φροντίδας σε στρατόπεδα και 150 ιδιωτικούς και δημόσιους παιδικούς σταθμούς στην Αντίς Αμπέμπα. Η γερμανική κυβέρνηση ενέκρινε ένα ολοκληρωμένο σχέδιο για την εκπαίδευση των προσφύγων και των αιτούντων άσυλο, συμπράττοντας με τοπικούς φορείς και σχεδιάζει να επενδύσει περίπου 400 εκατομμύρια ευρώ το 2017-2020 για να επεκτείνει τα προγράμματα και το προσωπικό της Προσχολικής Εκπαίδευσης και Φροντίδας.

Η ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΤΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΕΣ ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ ΣΕ ΙΔΙΑΙΤΕΡΟ ΚΙΝΔΥΝΟ

Τα διεθνή νομικά μέσα διασφαλίζουν τα δικαιώματα εκπαίδευσης των παιδιών προσφύγων με αναπηρία, αλλά σπάνια υπάρχουν κατάλληλες διατάξεις. Οι αναπηρίες αξιολογούνται με οπτική ταυτοποίηση, ιατρική αξιολόγηση ή εθελοντική πληροφόρηση, γεγονός που οδήγησε σε τεράστια υποτίμηση της φύσης και του ποσοστού των αναπηριών μεταξύ των εκτοπισμένων πληθυσμών. Οι πιο πρόσφατοι μηχανισμοί χρησιμοποιούν συστηματικά ερωτήματα που βασίζονται στη λειτουργικότητα, όπως αυτά που ανέπτυξε ο Όμιλος της Ουάσινγκτον.

Η εμπειρία της αναπηρίας μπορεί να ποικίλει ευρέως ανάλογα με την αδυναμία και τη διαθέσιμη βοήθεια. Μια μελέτη μεταξύ Αφγανών στο Πακιστάν διαπίστωσε ότι όσοι αντιμετώπιζαν δυσκολίες όρασης ήταν πιο πιθανό να παρακολουθήσουν το σχολείο (52%). Όσοι είχαν δυσκολίες αυτοεξυπηρέτησης ήταν λιγότερο πιθανό (7,5%).

Η δυσκολία προσβασιμότητας - τόσο λόγω απόστασης όσο και λόγω εγκαταστάσεων - και η έλλειψη κατάρτισης

των εκπαιδευτικών αποτελούν μείζονα εμπόδια για τα παιδιά πρόσφυγες με αναπηρίες, όπως διαπιστώθηκε στην Ινδονησία και τη Μαλαισία. Όταν υπάρχουν, τα ελάχιστα εξειδικευμένα σχολεία σε τοποθεσίες όπου βρίσκονται εκτοπισμένοι, συνήθως χρεώνουν δίδακτρα. Οι αναπηρίες ενδέχεται επίσης να κρύβονται ή να μην αναφέρονται από φόβο για το κοινωνικό στίγμα ή την απόρριψη από τις μεταναστευτικές ή κυβερνητικές αρχές. Ωστόσο, τέτοιες προκλήσεις μπορούν να αντιμετωπιστούν. Τα νέα στρατόπεδα προσφύγων περιλαμβάνουν ολοένα και περισσότερες προσπελάσιμες υποδομές, όπως στην Ιορδανία.

“ Όταν υπάρχουν, τα ελάχιστα εξειδικευμένα σχολεία σε τοποθεσίες όπου βρίσκονται εκτοπισμένοι, συνήθως χρεώνουν δίδακτρα. ”

Είναι σημαντικό να εντοπιστούν και να χρησιμοποιηθούν τα υπάρχοντα πλεονεκτήματα των κοινοτήτων υποδοχής και των προσφύγων. Ένα σχέδιο της κεντρικής οργάνωσης Εθνική Ένωση Ατόμων με Ειδικές Ανάγκες στην Ουγκάντα στοχεύει να συμπεριλάβει πρόσφυγες με αναπηρίες σε αναπτυξιακές δραστηριότητες. Η Εθνική Ένωση Κωφών της Ουγκάντα λειτουργεί σχολεία για παιδιά με προβλήματα ακοής κοντά σε δύο προσφυγικούς οικισμούς.

Η ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΕΙ ΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΤΩΝ ΕΚΤΟΠΙΣΜΕΝΩΝ

Ο αναγκαστικός εκτοπισμός συχνά επιβαρύνει υπερβολικά τα εκπαιδευτικά συστήματα. Οι τεχνολογικές λύσεις, με την επεκτασιμότητα, την ταχύτητα, την κινητικότητα και τη φορητότητα, μπορεί να είναι κατάλληλες για να αντισταθμίσουν την έλλειψη τυποποιημένων εκπαιδευτικών πόρων. Το πρόγραμμα Διαδικτυακά Σχολεία στη Στιγμή, μια κοινή πρωτοβουλία της Ύπατης Αρμοστείας των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες και της Vodafone, υποστηρίζει πάνω από 40.000 μαθητές και 600 καθηγητές στη Λαϊκή Δημοκρατία του Κονγκό, την Κένυα, το Νότιο Σουδάν και την Τανζανία, παρέχοντας διαδίκτυο, ηλεκτρισμό και ψηφιακό περιεχόμενο.

Μια πρόκληση σε σχέση με αυτές τις παρεμβάσεις είναι ότι οι πόροι που παρέχονται συχνά δεν ευθυγραμμίζονται με τα εθνικά προγράμματα σπουδών. Υπάρχουν κάποιες εξαιρέσεις, όπως το Tabshoura (Κιμωλία) στο Λίβανο, το οποίο προσφέρει ψηφιακούς πόρους για την προσχολική αγωγή σύμφωνα με το πρόγραμμα σπουδών του 2015. Διαθέσιμο στα αραβικά, τα αγγλικά και τα γαλλικά, βασίζεται στο Moodle, ένα σύστημα διαχείρισης μάθησης.

Η τεχνολογία μπορεί επίσης να προσφέρει ψυχοκοινωνική στήριξη. Το Κουτί Ιδεών, μια δέσμη δράσεων που αναπτύχθηκε από την ΜΚΟ Βιβλιοθήκες Χωρίς Σύνορα και την Ύπατη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες, περιλαμβάνει πληροφοριακούς και πολιτιστικούς πόρους, καθώς και εκπαιδευτικό περιεχόμενο. Η ποιοτική αξιολόγηση σε δύο καταυλισμούς στο Μπουρούντι που φιλοξενούν πρόσφυγες από το Κονγκό έδειξε θετικό αντίκτυπο στην ανθεκτικότητα.

Τα περισσότερα προγράμματα υποστηρίζουν την επαγγελματική εξέλιξη των εκπαιδευτικών. Στη Νιγηρία, ένα σχέδιο εκπαίδευσης των εκπαιδευτικών της UNESCO, σε συνεργασία με τη Nokia, βοήθησε τους εκπαιδευτικούς να σχεδιάσουν μαθήματα, να θέσουν ενδιαφέροντα ερωτήματα, να λάβουν στοχαστικές απαντήσεις και να αξιολογήσουν τους μαθητές στα μαθήματα αγγλικής γλώσσας και αλφαριθμητισμού.

Οι τεχνολογικές πρωτοβουλίες έχουν κι αυτές τις προκλήσεις τους. Απαιτούν συνήθως υψηλές αρχικές επενδύσεις και δεν διαθέτουν όλοι επαρκή ηλεκτρική ενέργεια και δυνατότητα συνδεσιμότητας. Κυρίως, η τεχνολογία δεν μπορεί να υποκαταστήσει τη συμμετοχή στην επίσημη εκπαίδευση. Οι διεθνείς οργανισμοί θα πρέπει να εξασφαλίσουν ότι οι πρωτοβουλίες συντονίζονται καλύτερα και εξυπηρετούν τον τελικό στόχο που είναι να συμπεριληφθούν οι πρόσφυγες στα εθνικά εκπαιδευτικά συστήματα.

ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΕΣ ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΑΛΥΠΤΟΥΝ ΤΟΥΣ ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ

Οι ευκαιρίες τριτοβάθμιας εκπαίδευσης αυξάνουν τις προοπτικές απασχόλησης των προσφύγων και συμβάλλουν στην εγγραφή και παραμονή τους στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Ωστόσο, η συμμετοχή των προσφύγων στην τριτοβάθμια εκπαίδευση υπολογίζεται σε μόλις 1%. Η πρόσβαση συχνά παραμελείται σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης και αντιμετωπίζεται συντονισμένα μόνο σε περιπτώσεις παρατεταμένου εκτοπισμού. Τα δικαιώματα των προσφύγων στην τριτοβάθμια εκπαίδευση ερμηνεύονται συχνά μόνο ως επέκταση της

απαγόρευσης των διακρίσεων.

Οι πρωτοβουλίες που βασίζονται στην τεχνολογία μπορούν να φτάσουν σε εκτοπισμένους πληθυσμούς. Η Κοινοπραξία Συνδεδεμένη Μάθηση σε Κρίση, η οποία ξεκίνησε από την Ύπατη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες και το Πανεπιστήμιο της Γενεύης, συνδυάζει μάθηση πρόσωπο με πρόσωπο και διαδικτυακή μάθηση και έχει φτάσει τους 6.500 φοιτητές από το 2010.

Τα διεθνή προγράμματα υποτροφιών για τους πρόσφυγες περιλαμβάνουν το Γερμανικό Ακαδημαϊκό Ίδρυμα Προσφύγων Albert Einstein (DAFI), το οποίο έχει προσφέρει στήριξη στους πρόσφυγες μέσω της Ύπατης Αρμοστείας των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες από το 1992. Η γεωγραφική κάλυψη προσαρμόζεται με βάση τις μετακινήσεις προσφύγων και τις εκπαιδευτικές ανάγκες. Επί του παρόντος, τα μεγαλύτερα προγράμματα είναι στην Αιθιοπία, την Ισλαμική Δημοκρατία του Ιράν, τον Λίβανο και την Τουρκία.

“ Μόνο το 1% των προσφύγων βρίσκονται στην τριτοβάθμια εκπαίδευση.

”

Άλλα προγράμματα υποτροφιών προσφέρουν ευκαιρίες σπουδών σε χώρες υψηλού εισοδήματος. Το Πρόγραμμα Φοιτητών Προσφύγων της Παγκόσμιας Πανεπιστημιακής Υπηρεσίας του Καναδά υποστηρίζει τις πανεπιστημιακές επιτροπές που επιθυμούν να επιχορηγήσουν την εγκατάσταση και τις σπουδές κάποιου πρόσφυγα στο ίδρυμά τους. Από το 1978, το πρόγραμμα έχει φέρει πάνω από 1.800 πρόσφυγες από 39 χώρες σε πάνω από 80 κολέγια και πανεπιστήμια σε όλο τον Καναδά.

Οι καθηγητές πανεπιστημίου μπορεί επίσης να χρειάζονται υποστήριξη. Η οργάνωση Ερευνητές σε Κίνδυνο οργανώνει προσωρινές θέσεις έρευνας και διδασκαλίας για πανεπιστημιακούς που χρειάζονται προστασία. Το Συμβούλιο για τους Ακαδημαϊκούς σε Κίνδυνο (CARA) στο Ηνωμένο Βασίλειο παρέχει επείγουσα υποστήριξη, ιδιαίτερα σε ακαδημαϊκούς που βρίσκονται σε άμεσο κίνδυνο στη χώρα καταγωγής τους.

Τα οφέλη της υποστήριξης θα πρέπει να επεκταθούν στην ευρύτερη κοινότητα. Οι υποτροφίες του DAFI αναγνωρίζουν τις κοινότητες προέλευσης ως δικαιούχους, πέραν του αποδέκτη της υποτροφίας. Τα δίκτυα υποστήριξης των ακαδημαϊκών προσφύγων μπορούν επίσης να προωθήσουν την ανάπτυξη ικανοτήτων. Το CARA δρομολόγησε προγράμματα για την ανασυγκρότηση της ερευνητικής και εκπαιδευτικής ικανότητας στο Ιράκ, τη Συριακή Αραβική Δημοκρατία και τη Ζιμπάμπουε.

Οι εσωτερικά εκτοπισμένοι αντιμετωπίζουν εκπαιδευτικές δυσκολίες ανάλογες με των προσφύγων

Αν και οι κατευθυντήριες αρχές του ΟΗΕ για τις εσωτερικές εκτοπίσεις δηλώνουν ότι ο καθένας έχει το δικαίωμα στην εκπαίδευση, οι δυνατότητες και οι πολιτικές συνθήκες εμποδίζουν τόσο την αναγνώριση του προβλήματος όσο και τον συντονισμό για την εξεύρεση λύσεων. Οι νομικές, εκπαιδευτικές και διοικητικές αντιδράσεις στο εκπαιδευτικό πρόβλημα των εσωτερικά εκτοπισμένων είναι συχνά παρόμοιες με εκείνες που περιγράφονται για τους πρόσφυγες.

Η κυβέρνηση της Κολομβίας, όπου ζουν 6,5 εκατομμύρια εσωτερικά εκτοπισμένοι από το 2017, επικεντρώθηκε στο νομικό πλαίσιο προστασίας. Το 2002, το Συνταγματικό Δικαστήριο έδωσε εντολή στις δημοτικές εκπαιδευτικές αρχές να δίνουν προτεραιότητα στα εκτοπισμένα παιδιά όσον αφορά την πρόσβαση στην εκπαίδευση. Το 2004, το δικαστήριο δήλωσε ότι παραβιάζονται τα θεμελιώδη δικαιώματα των εσωτερικά εκτοπισμένων, συμπεριλαμβανομένου του δικαιώματος στην εκπαίδευση.

Ο εκτοπισμός σημαίνει ότι η εκπαιδευτική πορεία πολλών παιδιών και εφήβων διακόπτεται και χρειάζονται υποστήριξη για να επανέλθουν στο εκπαιδευτικό σύστημα. Στο Αφγανιστάν, η ΜΚΟ «Παιδιά σε Κρίση», εφαρμόζει ένα ταχύρρυθμο πρόγραμμα που βασίζεται στην κοινότητα για να βοηθήσει εσωτερικά εκτοπισμένους μαθητές εκτός σχολείου που ζουν σε ανεπίσημους οικισμούς μέσα και γύρω από την Καμπούλ να ολοκληρώσουν την έκτη τάξη και να ενταχθούν στην επίσημη εκπαίδευση.

Οι εσωτερικά εκτοπισμένοι εκπαιδευτικοί παραμένουν συχνά υπό τη διοικητική εποπτεία της περιοχής κατοικίας τους, γεγονός που καθιστά σχεδόν αδύνατη την είσπραξη των μισθών, όπως στην Αραβική Δημοκρατία της Συρίας. Στο Ιράκ, 44 εταίροι παρέχουν υπηρεσίες σε 15 επαρχίες και υποστηρίζουν περίπου 5.200 εκπαιδευτικούς με επιδόματα ή κίνητρα, αν και ο ανεπαρκής συντονισμός έχει οδηγήσει σε κενά υπηρεσιών, ανισότητες αμοιβών μεταξύ των κατηγοριών δασκάλων και ένταση μεταξύ των εταίρων.

“Οι εσωτερικά εκτοπισμένοι εκπαιδευτικοί συχνά αντιμετωπίζουν κινδύνους και διοικητικά εμπόδια που καθιστούν σχεδόν αδύνατη την είσπραξη μισθών.”

Οι φυσικές καταστροφές και η κλιματική αλλαγή απαιτούν την προετοιμασία και την ανταπόκριση των εκπαιδευτικών συστημάτων

Τα σχέδια του εκπαιδευτικού τομέα οφείλουν να λαμβάνουν υπόψη τους κινδύνους απώλειας ζωής, ζημιών σε υποδομές και εκτοπισμών λόγω φυσικών καταστροφών και να διασφαλίζουν ότι οι εκπαιδευτικές υπηρεσίες θα διαταράσσονται όσο το δυνατόν λιγότερο από την αντιμετώπιση έκτακτης ανάγκης έως την ανάκαμψη. Το 2017, το Γραφείο των Ηνωμένων Εθνών για τη Μείωση του Κινδύνου Καταστροφών και η Παγκόσμια Συμμαχία για τη Μείωση του Κινδύνου Καταστροφών και την Ανθεκτικότητα στον Τομέα της Εκπαίδευσης ξεκίνησαν το επικαιροποιημένο πλαίσιο Ολοκληρωμένης Σχολικής Ασφάλειας. Οι τρεις πυλώνες του είναι οι ασφαλείς εγκαταστάσεις μάθησης, η διαχείριση σχολικών καταστροφών και η εκπαίδευση για τη μείωση του κινδύνου και την ανθεκτικότητα.

Πολλά έθνη του Ειρηνικού περιλαμβάνουν τον κίνδυνο της κλιματικής αλλαγής στα εκπαιδευτικά σχέδια. Το 2011, η Δήλωση Πολιτικής για τις Νήσους Σολομώντος και οι κατευθυντήριες γραμμές για την προετοιμασία για καταστροφές και την εκπαίδευση σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης αποσκοπούσαν στο να εξασφαλίσουν ότι οι μαθητές θα συνέχιζαν να έχουν πρόσβαση σε ασφαλή περιβάλλοντα μάθησης πριν, κατά τη διάρκεια και μετά από κάποια έκτακτη ανάγκη και ότι όλα τα σχολεία διέθεταν κάποιον προσωρινό χώρο μάθησης και διδασκαλίας.

Μέσα σε μερικές δεκαετίες, το κλίμα μπορεί να είναι ένας από τους κύριους λόγους εκτοπισμού. Η Παγκόσμια Τράπεζα εκτιμά ότι 140 εκατομμύρια άνθρωποι θα εκτοπιστούν λόγω της κλιματικής αλλαγής έως το 2050. Προκειμένου να μειώσουν τον κίνδυνο, ορισμένες χώρες εξετάζουν ήδη τις πολιτικές αντιμετώπισης. Η πολιτική της κυβέρνησης του Κιριμπάτι για «μετανάστευση με αξιοπρέπεια», μέρος μιας μακροπρόθεσμης εθνικής στρατηγικής μετεγκατάστασης, στοχεύει να αυξήσει τα προσόντα των ανθρώπων και να τους δώσει εργαλεία για πρόσβαση σε ευκαιρίες αξιοπρεπούς εργασίας στο εξωτερικό σε επαγγέλματα όπως η νοσηλευτική.

Ποικιλομορφία

Η εκπαίδευση που προσδίδει αξία στην ποικιλομορφία είναι σημαντική για όλες τις χώρες, καθώς επιτρέπει να οικοδομηθούν κοινωνίες χωρίς αποκλεισμούς, στις οποίες εκτιμώνται και γίνονται σεβαστές οι διαφορές, και παρέχεται καλής ποιότητας εκπαίδευση για όλους.

Οι μετανάστες και οι πρόσφυγες μερικές φορές κρίνονται βάσει αντιλήψεων σχετικά με την συλλογική τους ταυτότητα και όχι βάσει των προσωπικών τους χαρακτηριστικών. Ιδιαίτερα εάν διαφέρουν αισθητά από τους πληθυσμούς υποδοχής, μπορεί να θεωρηθούν ως «άλλοι» και τα στερεότυπα και οι προκαταλήψεις μπορεί να οδηγήσουν σε διακρίσεις, συμπεριλαμβανομένου του αποκλεισμού από την ποιοτική εκπαίδευση.

Οι προκαταλήψεις και οι διακρίσεις είναι παρούσες σε πολλά εκπαιδευτικά συστήματα, παρά τις πολιτικές εναντίον τους. Οι διαρθρωτικές διακρίσεις εις βάρος των σπουδαστών από οικογένειες μεταναστών στις Ηνωμένες Πολιτείες περιλαμβάνουν την έλλειψη δίγλωσσων προγραμμάτων για μικρά παιδιά και εξετάσεων αλφαριθμητισμού στην μητρική γλώσσα.

Η στάση των πολιτών διαμορφώνει την αυτοσυνειδησία και την ευημερία των μεταναστών. Η αίσθηση ότι υφίσταται κανείς διακρίσεις συνδέεται με την κατάθλιψη, το άγχος και τη χαμηλότερη αυτοεκτίμηση. Οι μετανάστες είναι λιγότερο πιθανό από τους ντόπιους να θεωρήσουν ότι ανήκουν στη χώρα υποδοχής, σύμφωνα με την Έρευνα για τις Παγκόσμιες Αξίες του 2014.

Η εκπαίδευση επηρεάζει τη στάση απέναντι στους μετανάστες και τους πρόσφυγες

Το μορφωτικό επίπεδο συνδέεται με τη στάση απέναντι στους μετανάστες. Οι πιο μορφωμένοι άνθρωποι ήταν λιγότερο εθνοκεντρικοί, εκτιμούσαν περισσότερο την πολιτιστική ποικιλομορφία και θεωρούσαν πιο συχνά θετικό τον οικονομικό αντίκτυπο της μετανάστευσης. Οι έρευνες έδειξαν ότι τα άτομα με τριτοβάθμια εκπαίδευση ήταν δύο ποσοστιαίες μονάδες πιο ανεκτικά από εκείνα με δευτεροβάθμια εκπαίδευση, τα οποία με τη σειρά τους ήταν δύο ποσοστιαίες μονάδες πιο ανεκτικά από εκείνα με πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Οι νεότεροι, ειδικά όσοι έχουν υψηλότερο μορφωτικό επίπεδο, τείνουν επίσης να έχουν πιο θετική στάση απέναντι στη μετανάστευση.

Οι αρνητικές απεικονίσεις των μεταναστών και των προσφύγων μπορούν να ενισχύσουν τις προκαταλήψεις. Η κάλυψη από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης των θεμάτων μετανάστευσης και εκτοπισμού είναι ολοένα και πιο αρνητική και διχαστική, όπως για παράδειγμα στον Καναδά, την Τσεχική Δημοκρατία, τη Νορβηγία και το Ηνωμένο Βασίλειο, όπου τα μέσα μαζικής ενημέρωσης απεικονίζουν συχνά τους μετανάστες και τους πρόσφυγες ως απειλή για τον πολιτισμό, την ασφάλεια και το σύστημα κοινωνικής πρόνοιας. Οι ιστορίες των μέσων μαζικής ενημέρωσης που σχετίζονται με τη μετανάστευση παραμένουν συχνά στα στερεότυπα, παραλείποντας τις φωνές των μεταναστών ή των προσφύγων και χρησιμοποιώντας ανακριβή ορολογία. Η εκπαίδευση μπορεί να μεσολαβήσει σε αρνητικές απεικονίσεις των μέσων παρέχοντας πολιτικές γνώσεις και δεξιότητες κριτικής σκέψης για να διαχωρίσει κανείς τα γεγονότα από τη μυθοπλασία.

“ Η εκπαίδευση μπορεί να μεσολαβήσει σε αρνητικές απεικονίσεις των μέσων παρέχοντας πολιτικές γνώσεις και δεξιότητες κριτικής σκέψης για να διαχωρίσει κανείς τα γεγονότα από τη μυθοπλασία. ”

Η ένταξη πρέπει να βρίσκεται στο επίκεντρο των εκπαιδευτικών πολιτικών και συστημάτων

Οι χώρες χρησιμοποιούν διαφορετικές προσεγγίσεις για την αντιμετώπιση της διαφορετικότητας στα εκπαιδευτικά συστήματα: αφομοίωση, πολυπολιτισμικότητα/ενσωμάτωση και διαπολιτισμικότητα/ένταξη. Η αφομοίωση μπορεί να είναι επιζήμια για την ταυτότητα των μεταναστών. Η διαπολιτισμικότητα, αντίθετα, βοηθά τους μαθητές να μάθουν όχι μόνο για άλλους πολιτισμούς αλλά και για διαρθρωτικά εμπόδια στις χώρες υποδοχής που διαιωνίζουν την ανισότητα.

Ορισμένες χώρες έχουν συγκεκριμένες πολιτικές για την πολυπολιτισμική ή τη διαπολιτισμική εκπαίδευση. Η Ιρλανδία, όπου τα παιδιά μεταναστών αντιπροσώπευαν το 15% του πληθυσμού κάτω των 15 ετών το 2015, ανέπτυξε τη στρατηγική διαπολιτισμικής εκπαίδευσης 2010-2015, με στόχο την ανάπτυξη δυνατοτήτων των σχολείων, την υποστήριξη της γλωσσικής επάρκειας, την ενθάρρυνση συνεργασιών με την κοινωνία των πολιτών και τη βελτίωση της παρακολούθησης. Περαιτέρω νομοθεσία αφαιρέσει εμπόδια, καταργώντας τα δίδακτρα και ζητώντας από τα σχολεία να δημοσιεύουν τις πολιτικές εισαγωγής. Μια μελέτη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου διαπίστωσε ότι η Ιρλανδία και η Σουηδία είχαν τα ισχυρότερα πλαίσια παρακολούθησης και αξιολόγησης για την εκπαίδευση των μεταναστών στην Ευρώπη.

Οι πολιτικές επιρροές μπορούν να υπονομεύσουν τις πολιτικές διαπολιτισμικής εκπαίδευσης. Στην Ολλανδία, η επιδείνωση της στάσης απέναντι στους μετανάστες ενθάρρυνε μια πολιτική ένταξης που επικεντρώνεται στην αφοσίωση στην ολλανδική κοινωνία, αντικαθιστώντας την διαπολιτισμική εκπαίδευση με την αγωγή του πολίτη.

Μια άλλη διάσταση στην ανάπτυξη της αίσθησης ανήκειν των μεταναστών είναι τα σχολεία της διασποράς που διατηρούν δεσμούς με τη χώρα προέλευσης. Αυτά μπορεί να έχουν πολλές μορφές: από σχολεία που διαχειρίζεται ή συντονίζει η κυβέρνηση της χώρας καταγωγής, όπως συμβαίνει στην περίπτωση της Πολωνίας, έως ιδιωτικά σχολεία που δημιουργούνται από κοινότητες μεταναστών, όπως στην περίπτωση των Φιλιππινέζων στη Σαουδική Αραβία ή των Βραζιλιάνων στην Ιαπωνία, και μη-επίσημα σχολεία που μεταλαμβάνουν τη γλωσσική και πολιτιστική κληρονομιά της χώρας καταγωγής.

ΤΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΣΠΟΥΔΩΝ ΚΑΙ ΤΑ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΑ ΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΟΥΝ ΟΛΟ ΚΑΙ ΛΙΓΟΤΕΡΕΣ ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ

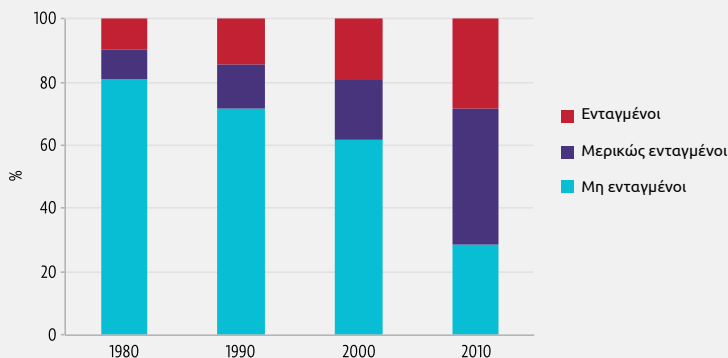
Τα αναλυτικά προγράμματα και τα εγχειρίδια μπορούν να μειώσουν τις προκαταλήψεις και να αναπτύξουν την αίσθηση του ανήκειν των μεταναστών. Η εκμάθηση των ιστοριών άλλων χωρών συνδέθηκε με τη θετική στάση απέναντι στην υιοθέτηση των δικαιωμάτων των εθνοτικών ομάδων σε 12 από τις 22 χώρες που συμμετείχαν στη Διεθνή Έρευνα για την Κοινωνική και Πολιτική Εκπαίδευση και την Εκπαίδευση του Πολίτη του 2016.

Περισσότερες χώρες τροποποιούν τα προγράμματα σπουδών ώστε να αντανakλούν την αυξανόμενη κοινωνική ποικιλομορφία. Από τις 21 χώρες υψηλού εισοδήματος που συμμετείχαν στην ανάλυση για τον δείκτη πολιτικής για την πολυπολιτισμικότητα, μόνο η

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4:

Ένας αυξανόμενος αριθμός χωρών περιλαμβάνει την πολυπολιτισμικότητα στα προγράμματα σπουδών

Συμπερίληψη της πολυπολιτισμικότητας στα προγράμματα σπουδών σε 21 χώρες υψηλού εισοδήματος, 1980-2010

GEM StatLink: http://bit.ly/fig5_2

Σημείωση: Ο ορισμός της πολυπολιτισμικότητας μοιάζει περισσότερο με τον ορισμό της διαπολιτισμικότητας στον Πίνακα 5.1 της κύριας έκθεσης.

Πηγή: Westlake (2011).

Αυστραλία και ο Καναδάς περιελάμβαναν την πολυπολιτισμικότητα στα αναλυτικά προγράμματα το 1980. Μέχρι το 2010, η πολυπολιτισμικότητα εμφανιζόταν με κάποιον τρόπο στα περισσότερα από τα δύο τρίτα των χωρών και ενσωματώθηκε πλήρως σε τέσσερις επιπλέον χώρες, Φινλανδία, Ιρλανδία, Νέα Ζηλανδία και Σουηδία **(Διάγραμμα 4)**.

Το 2015, 27 από τις 38 χώρες με υψηλό εισόδημα παρέιχαν τη διαπολιτισμική εκπαίδευση ως ανεξάρτητο μάθημα, ενσωματωμένη στο πρόγραμμα σπουδών ή και τα δύο. Οι πολυπολιτισμικές και διαπολιτισμικές αξίες μπορούν να ενσωματωθούν σε μεμονωμένες θεματικές. Τα προγράμματα σπουδών ιστορίας είναι συχνά εθνοκεντρικά, όμως άλλα μαθήματα διαφέρουν, όπως η γεωγραφία στη Γερμανία και η αγωγή του πολίτη στην Αγγλία (Ηνωμένο Βασίλειο). Ορισμένα σύγχρονα εγχειρίδια εξακολουθούν να παραλείπουν αμφιλεγόμενα ζητήματα που συνδέονται με τη μετανάστευση. Στο Μεξικό, τα βιβλία δεν αναφέρουν τους μετανάστες χωρίς επίσημα έγγραφα και τη σχέση τους με τις Ηνωμένες Πολιτείες. Ωστόσο, τα βιβλία στην Ακτή του Ελεφαντοστού μιλούν για τους πρόσφυγες και τους εκτοπισμένους λόγω της πολιτικής κρίσης του 2002.

Τα προγράμματα σπουδών μπορούν να προσαρμοστούν τοπικά, όπως στην επαρχία Αλμπέρτα του Καναδά, όπου οι πόροι διδασκαλίας υποστηρίζουν την εκπαίδευση και μάθηση των μεταναστών και των προσφύγων, εστιάζοντας σε συγκεκριμένες κοινότητες, όπως οι Κάρεν, οι Σομαλοί και οι Νότιοι Σουδανοί. Η ισχυρή σχολική ηγεσία μπορεί επίσης να βοηθήσει. Στις Ηνωμένες Πολιτείες, εκεί όπου οι διευθυντές των σχολείων εκτιμούν την ποικιλομορφία, οι μαθητές είναι πιο πιθανό να συμμετάσχουν σε διαπολιτισμικές αλληλεπιδράσεις.

Η διδασκαλία πρέπει να ενσωματώνει δραστηριότητες που προωθούν το άνοιγμα σε πολλαπλές προοπτικές για να βοηθήσουν τους μαθητές να αναπτύξουν δεξιότητες κριτικής σκέψης. Η εμπειρική και συνεργατική μάθηση μπορεί να συμβάλει στη βελτίωση των διαπολιτισμικών σχέσεων, να αυξήσει την αποδοχή των διαφορών και να μειώσει τις προκαταλήψεις.

Η ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΠΟΥ ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΖΕΙ ΤΟΥΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ ΓΙΑ ΠΟΛΥΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΕΣ ΤΑΞΕΙΣ ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ΣΤΙΣ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΕΣ ΧΩΡΕΣ

Οι εκπαιδευτικοί χρειάζονται υποστήριξη για τη διδασκαλία πολυπολιτισμικών τάξεων, αλλά το 52% των εκπαιδευτικών που ερωτήθηκαν στη Γαλλία, την Ιρλανδία, την Ιταλία, τη Λετονία, την Ισπανία και το Ηνωμένο Βασίλειο αισθάνονταν ανεπαρκώς υποστηριζόμενοι από τη διοίκηση στη διαχείριση της πολυπολιτισμικότητας. Ο βαθμός στον οποίο η εκπαίδευση των εκπαιδευτικών περιλαμβάνει την πολυπολιτισμικότητα ποικίλλει ανά χώρα. Στην Ολλανδία, τη Νέα Ζηλανδία και τη Νορβηγία, οι υποψήφιοι εκπαιδευτικοί λαμβάνουν υποχρεωτικά μαθήματα για την υποστήριξη σπουδαστών από διαφορετικό υπόβαθρο. Η παρακολούθηση τέτοιων μαθημάτων είναι συνήθως προαιρετική στην Ευρώπη.

Τα προγράμματα εκπαίδευσης των εκπαιδευτικών τείνουν να επιμένουν στις γενικές γνώσεις παρά στην πρακτική παιδαγωγική. Μια επισκόπηση 105 προγραμμάτων σε 49 χώρες διαπίστωσε ότι μόνο το ένα πέμπτο αυτών προετοίμαζε τους εκπαιδευτικούς στο να προβλέπουν και να επιλύουν διαπολιτισμικές συγκρούσεις ή να κατανοήσουν τις δυνατότητες παραπομπής και ψυχολογικής θεραπείας διαθέσιμες για τους μαθητές που είχαν ανάγκη. Οι ενεργοί εκπαιδευτικοί χρειάζονται συνεχή επαγγελματική εξέλιξη σχετικά με αυτά τα θέματα. Η Διεθνής Έρευνα Διδασκαλίας και Μάθησης του ΟΟΣΑ το 2013 διαπίστωσε ότι μόνο το 16% των εκπαιδευτικών της κατώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης σε 34 εκπαιδευτικά συστήματα είχαν λάβει κατάρτιση για την πολυπολιτισμική ή πολυγλωσσική εκπαίδευση κατά το προηγούμενο έτος.

Υπάρχουν λίγες μελέτες σχετικά με τον αντίκτυπο των εκπαιδευτικών με μεταναστευτικό υπόβαθρο και εκείνες που υπάρχουν μπορεί να μην κάνουν διάκριση μεταξύ μεταναστών πρώτης και επόμενης γενιάς ή μεταξύ μεταναστών και μειονοτήτων. Ορισμένα στοιχεία δείχνουν ότι η πολυπολιτισμικότητα μεταξύ των εκπαιδευτικών συνδέεται με καλύτερες επιδόσεις σπουδαστών μεταναστών, αυτοεκτίμηση και αίσθηση ασφάλειας. Ωστόσο, οι εκπαιδευτικοί με μεταναστευτικό υπόβαθρο υποεκπροσωπούνται σε σχέση με τη σύνθεση του μαθητικού σώματος στην Ευρώπη. Οι πολιτικές διακρίσεων κατά την είσοδο στο επάγγελμα και η μεροληψία στην πρόσληψη εν μέρει τροφοδοτούν αυτήν την έλλειψη.

Η ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΕΧΕΙ ΕΝΑΝ ΡΟΛΟ ΣΤΗΝ ΠΡΟΛΗΨΗ ΤΟΥ ΒΙΑΙΟΥ ΕΞΤΡΕΜΙΣΜΟΥ

Ενώ ο βίαιος εξτρεμισμός, οι τρομοκρατικές επιθέσεις και η στόχευση πολιτών από κρατικές και μη κρατικές δυνάμεις αναμφισβήτητα προκαλούν μετανάστευση και εκτοπισμό, η κοινή γνώμη στις χώρες υψηλού εισοδήματος έχει φθάσει να υπερτονίζει το αντίστροφο, συνδέοντας τη μετανάστευση με την τρομοκρατία. Ωστόσο, οποιαδήποτε τέτοια σχέση είναι πολύ περιορισμένη, οι επιθέσεις από αλλοδαπούς αντιπροσωπεύουν ένα κλάσμα αυτών που πραγματοποιούνται από ντόπιους και οι οδοί της ριζοσπαστικοποίησης μπορούν να λάβουν πολλές μορφές.

Η πρόληψη της εμφάνισης του εξτρεμισμού αποτελεί βασική γραμμή άμυνας κατά της τρομοκρατίας. Οι εξτρεμιστές τείνουν να εργαλαιοποιούν την αναπτυξιακή υστέρηση ή να την επιδεινώνουν για να δημιουργήσουν και να εκμεταλλευτούν έναν φαύλο κύκλο περιθωριοποίησης, επηρεάζοντας ιδιαίτερα τους φτωχότερους και πιο ευάλωτους.

Πρωθώντας τον σεβασμό της διαφορετικότητας, της ειρήνης και της οικονομικής προόδου, η εκπαίδευση μπορεί να αποτελέσει μια ζώνη προστασίας ενάντια στη ριζοσπαστικοποίηση. Οι βίαιοι εξτρεμιστές αντιμετωπίζουν συχνά την εκπαίδευση ως απειλή και στοχεύουν σχολεία, όπως και με τις επιθέσεις της οργάνωσης Μπόκο Χαράμ στη Νιγηρία.

Αντιστρόφως, ο αποκλεισμός από την εκπαίδευση μπορεί να κάνει κάποιον πιο ευάλωτο στη ριζοσπαστικοποίηση. Ο αποκλεισμός από τα οφέλη της εκπαίδευσης είναι εξίσου επιβλαβής. Σε οκτώ Αραβικές χώρες, η ανεργία αύξησε την πιθανότητα ριζοσπαστικοποίησης μεταξύ των πιο μορφωμένων, των οποίων οι προσδοκίες για οικονομική πρόοδο είχαν ματαιωθεί.

Πολλές χώρες συμπεριλαμβάνουν προσπάθειες για την πρόληψη του βίαιου εξτρεμισμού στα αναλυτικά προγράμματα, αλλά το διδακτικό υλικό δεν συμβαδίζει πάντα. Σε παγκόσμιο επίπεδο, 1 στα 10 σχετικά εγχειρίδια καλύπτουν την πρόληψη των ένοπλων συγκρούσεων ή συζητούν μηχανισμούς επίλυσης συγκρούσεων ή συμφιλίωσης - μια μικρή αύξηση από τη δεκαετία του 1950.

“

Πρωθώντας τον σεβασμό της διαφορετικότητας, της ειρήνης και της οικονομικής προόδου, η εκπαίδευση μπορεί να αποτελέσει μια ζώνη προστασίας ενάντια στη ριζοσπαστικοποίηση.

”

Οι εκπαιδευτικοί μπορούν να προωθήσουν ανεκτικές συμπεριφορές αλλά χρειάζονται επαρκή κατάρτιση. Οι παιδαγωγικές μέθοδοι όπως η μάθηση μεταξύ ομοτίμων, η βιωματική μάθηση, η ομαδική εργασία, το παιχνίδι ρόλων και άλλες προσεγγίσεις που ενθαρρύνουν την κριτική σκέψη και την ανοικτή συζήτηση, είναι πιο αποτελεσματικές. Ταυτόχρονα, οι εκπαιδευτικοί δεν θα πρέπει να αστυνομεύουν τους μαθητές τους ή να περιορίζουν τις προσωπικές ελευθερίες στο όνομα της ασφάλειας.

Τα σχολεία μπορούν να είναι κατάλληλοι χώροι για πρωτοβουλίες πρόληψης βίαιου εξτρεμισμού με τη συμμετοχή ενδιαφερομένων εκτός της εκπαίδευσης. Ορισμένα προγράμματα, όπως στην Ινδονησία, χρησιμοποιούν τις φωνές των θυμάτων για να κάνουν τα μαθήματα πιο συναφή και καίρια για τους μαθητές. Η εκπαίδευση κατά του βίαιου εξτρεμισμού πρέπει να είναι ευαίσθητη στο φύλο και να περιλαμβάνει γυναίκες και κορίτσια. Οι γυναίκες κάποιες φορές ηγούνται τέτοιων εκπαιδευτικών πρωτοβουλιών. Για παράδειγμα, στην επαρχία Χαϊμπέρ Παχτούνχουα του Πακιστάν, μια γυναικεία οργάνωση διδάσκει δεξιότητες διαμεσολάβησης και μετασχηματισμού σε 35.000 γυναίκες και 2.000 νέους.

Η άτυπη εκπαίδευση έχει έναν κρίσιμο αλλά παραμελημένο ρόλο στην οικοδόμηση ανθεκτικών κοινωνιών

Η εκπαίδευση και η ευαισθητοποίηση σχετικά με θέματα μετανάστευσης και εκτοπισμού πραγματοποιούνται και εκτός των σχολικών τειχών. Η άτυπη εκπαίδευση έχει πολλές μορφές και σκοπούς. Δυστυχώς, καθώς αυτή σπανίως παρέχεται από τις κυβερνήσεις, οι συστηματικές πληροφορίες που διαθέτουμε είναι ελάχιστες.

Τα κοινοτικά κέντρα διαδραματίζουν βασικό ρόλο στην άτυπη εκπαίδευση για τη μετανάστευση. Στην Τουρκία, η ΜΚΟ Γιούβα προσφέρει μαθήματα γλωσσών και εργαστήρια δεξιοτήτων μέσω κοινοτικών κέντρων. Πολιτισμικοί διαμεσολαβητές μπορούν να προσφέρουν υπηρεσίες μετάφρασης και να βοηθήσουν να κατανοήσει κανείς το εκπαιδευτικό σύστημα. Ο δήμος Λινσέπινγκ της Σουηδίας κατάρτισε εκπαιδευτές με γνώση της σομαλικής ή της αραβικής γλώσσας ώστε να ενεργούν ως «σύνδεσμοι» για το πρόγραμμα Μαθαίνοντας Μαζί. Οι πόλεις μπορούν να καθοδηγήσουν τις εκπαιδευτικές προσπάθειες κατά της ξενοφοβίας, όπως στο Σάο Πάολο της Βραζιλίας, αλλά πρέπει να εμπλέκουν επιτυχώς τις κοινότητες των μεταναστών.

Η τέχνη και ο αθλητισμός είναι ισχυρά μέσα άτυπης εκπαίδευσης. Τα κοινοτικά φεστιβάλ στη Νορβηγία και την Ισπανία παρέχουν χώρο για διαπολιτισμική ανταλλαγή. Η ομάδα ποδοσφαίρου της Νότιας Αφρικής Κάιζερ Τσιφς δημιούργησε μια εκστρατεία στα κοινωνικά μέσα δικτύωσης όπου τονιζόταν η θετική συμβολή των αλλοδαπών στη χώρα.

Κινητικότητα φοιτητών και επαγγελματιών

Σε έναν όλο και περισσότερο παγκοσμιοποιημένο κόσμο, οι νέοι σπουδάζουν στο εξωτερικό και οι εξειδικευμένοι επαγγελματίες ακολουθούν τις ευκαιρίες απασχόλησης πέρα από τα σύνορα για να ξεδιπλώσουν τα ταλέντα τους. Η εξειδικευμένη κινητικότητα έχει σημαντικά οφέλη, κόστος και κινδύνους για άτομα, εκπαιδευτικά ιδρύματα και χώρες.

Η διεθνοποίηση της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης έχει πολλές μορφές

Η διεθνοποίηση της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης περιλαμβάνει «πολιτικές και πρακτικές που αναλαμβάνονται από ακαδημαϊκά συστήματα και ιδρύματα - και ακόμη και άτομα - για να αντιμετωπίσουν το παγκόσμιο ακαδημαϊκό περιβάλλον». Περιλαμβάνει την διακίνηση των φοιτητών και των διδασκόντων, καθώς και μαθήματα, προγράμματα και ιδρύματα που επηρεάζουν την εκπαίδευση στο εσωτερικό και στο εξωτερικό.

Οι μισοί από τους διεθνείς φοιτητές μετακινούνται σε πέντε αγγλόφωνες χώρες: Αυστραλία, Καναδά, Νέα Ζηλανδία, Ηνωμένο Βασίλειο και Ηνωμένες Πολιτείες. Τα ποσοστά των διεθνών φοιτητών στη Γαλλία και τη Γερμανία αυξήθηκαν σε 8% και 6% αντίστοιχα, εν μέρει επειδή προσφέρουν όλο και περισσότερο μεταπτυχιακά προγράμματα στα αγγλικά. Η Κίνα, η Ινδία και η Δημοκρατία της Κορέας αντιπροσώπευαν το 25% της συνολικής εξερχόμενης κινητικότητας το 2016. Η Ευρώπη είναι η δεύτερη μεγαλύτερη περιοχή αποστολής φοιτητών, αντιπροσωπεύοντας το 23% του συνόλου το 2016, αλλά το 76% των 0,9 εκατ. Ευρωπαίων φοιτητών που μετακινούνται παραμένει στην περιοχή.

“

Οι μισοί από όλους τους διεθνείς σπουδαστές μετακινούνται προς πέντε αγγλόφωνες χώρες, ενώ τρεις χώρες στην Ασία εκπροσωπούν το 25% όλης της εξερχόμενης κινητικότητας.

”

Οι σπουδαστές αποφασίζουν πού να παρακολουθήσουν την τριτοβάθμια εκπαίδευση με βάση τη διαθεσιμότητα θέσεων στα καλύτερα πανεπιστήμια στην πατρίδα τους, την ικανότητα πληρωμής και τη σχετική ποιότητα της εκπαίδευσης στο εσωτερικό και στο εξωτερικό. Οι πολιτικές που διέπουν την ικανότητα των σπουδαστών να εργαστούν μπορούν επίσης να αποτελέσουν κίνητρο. Κατά την περίοδο 2011-2014, οι αριθμοί των Ινδών σπουδαστών στο Ηνωμένο Βασίλειο μειώθηκαν κατά σχεδόν 50% μετά την αλλαγή πολιτικής που περιόριζε πλέον τις μεταπτυχιακές βίζες εργασίας. Εν τω μεταξύ ο αριθμός τους αυξήθηκε κατά 70% στην Αυστραλία και 37% στις Ηνωμένες Πολιτείες. Ορισμένες χώρες, συμπεριλαμβανομένης της Κίνας και της Γερμανίας, προσπαθούν να κρατήσουν τους διεθνείς σπουδαστές στις αγορές εργασίας τους για να καλύψουν τις τοπικές ελλείψεις δεξιοτήτων.

Για τα πανεπιστήμια, η αύξηση των εσόδων τους είναι το βασικό κίνητρο πρόσκλησης διεθνών φοιτητών. Το 2016, οι διεθνείς φοιτητές έφεραν περίπου 39,4 δισεκατομμύρια δολάρια στην οικονομία των ΗΠΑ. Σε αρκετές ασιατικές χώρες με φθίνοντα ποσοστά γεννήσεων και γηράσκοντες πληθυσμούς, όπως η

Ιαπωνία, ο τομέας της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στρέφεται προς τους διεθνείς φοιτητές ώστε να παραμείνουν σε λειτουργία τα ιδρύματα.

Το Μεξικό και οι Ηνωμένες Πολιτείες συγκαταλέγονται στις χώρες που χρησιμοποιούν προγράμματα κινητικότητας ως πολιτιστική διπλωματία και αναπτυξιακή βοήθεια. Ορισμένες χώρες προέλευσης, συμπεριλαμβανομένης της Βραζιλίας και της Σαουδικής Αραβίας, επικορρογούν τις σπουδές στο εξωτερικό ως αναπτυξιακή στρατηγική.

Οι διεθνώς κινητικοί διδάσκοντες μπορεί να είναι ακαδημαϊκοί τους οποίους επιζητούν ελίτ πανεπιστήμια, ακαδημαϊκοί που προσλαμβάνονται για να καλύψουν τα τοπικά κενά ή «μεταβατικοί ακαδημαϊκοί» που συνεχίζουν τη σταδιοδρομία τους στις χώρες όπου έλαβαν τη διδακτορική τους διατριβή.

Η κινητικότητα των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων μπορεί να οδηγήσει σε μείωση της παραδοσιακής κινητικότητας των σπουδαστών, αλλά εξυπηρετεί περισσότερους σπουδαστές με ποικίλες εκπαιδευτικές ανάγκες. Τα μαζικά ανοικτά διαδικτυακά μαθήματα διευρύνουν την πρόσβαση στην εκπαίδευση, ιδιαίτερα στον αναπτυσσόμενο κόσμο. Τα διασυνοριακά και χωρίς σύνορα προγράμματα, συμπεριλαμβανομένων των παραρτημάτων πανεπιστημιακών σχολών και των περιφερειακών κόμβων εκπαίδευσης, επιτρέπουν την παρακολούθηση ξένων εκπαιδευτικών προγραμμάτων στη χώρα καταγωγής.

Η εναρμόνιση των προτύπων και η αναγνώριση των προσόντων διευκολύνουν τη διεθνοποίηση της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης

Για τη διευκόλυνση της κινητικότητας των φοιτητών, τα ιδρύματα μπορούν να συμμετέχουν σε πολύπλοκες σχέσεις και συμφωνίες, π.χ. διπλά και κοινά προγράμματα σπουδών, μεταφορές βαθμών, στρατηγικές εταιρικές σχέσεις και κοινοπραξίες. Όλο και περισσότερο, οι χώρες προσπαθούν να εναρμονίσουν τα πρότυπα και τους μηχανισμούς διασφάλισης της ποιότητας σε διμερές, περιφερειακό ή παγκόσμιο επίπεδο.

Η εισαγωγή κοινών προτύπων σπουδών, η διασφάλιση της ποιότητας, οι μηχανισμοί αναγνώρισης προσόντων και τα προγράμματα ανταλλαγής ακαδημαϊκής κινητικότητας επέτρεψαν στην Ευρώπη και τις χώρες εταίρους να δημιουργήσουν το 2010 έναν ευρωπαϊκό χώρο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (EXTE). Ήταν η κορύφωση της διαδικασίας της Μπολόνια, που ξεκίνησε το 1999, περιλαμβάνοντας την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, το Συμβούλιο της Ευρώπης και εκπροσώπους των ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, των οργανισμών διασφάλισης ποιότητας, των φοιτητών, του προσωπικού και των εργοδοτών από 48 χώρες. Η Σύμβαση Αναγνώρισης της Λισαβόνας ορίζει την αναγνώριση τίτλων σπουδών μεταξύ των χωρών του EXTE και έχει επικυρωθεί από 53 χώρες.

Άλλες περιοχές ακολουθούν το παράδειγμα αυτών των πρωτοβουλιών, μεταξύ των οποίων και η Ένωση των Χωρών της Νοτιοανατολικής Ασίας (ASEAN) και η Κοινότητα Ανατολικής Αφρικής. Κατά την τρίτη περιφερειακή διάσκεψη για την τριτοβάθμια εκπαίδευση, οι χώρες της Λατινικής Αμερικής και της Καραϊβικής συμφώνησαν να ενισχύσουν την περιφερειακή ολοκλήρωση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Για να αξιοποιήσει τέτοιες πρωτοβουλίες, η UNESCO συνέταξε μια παγκόσμια σύμβαση για την αναγνώριση των τίτλων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης για επικύρωση το 2019.

ΤΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΑΝΤΑΛΛΑΓΗΣ ΦΟΙΤΗΤΩΝ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ ΠΡΟΣΦΕΡΟΥΝ ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΗ ΝΟΤΙΟΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΑΣΙΑ

Η θεσμοθέτηση των προγραμμάτων ανταλλαγής φοιτητών σε περιφερειακό επίπεδο διευρύνει σημαντικά τις ευκαιρίες για βραχυπρόθεσμη φοιτητική κινητικότητα. Στο πλαίσιο του προγράμματος Erasmus, το οποίο ιδρύθηκε το 1987 και επεκτάθηκε ως Erasmus+ το 2014, οι συμμετέχοντες σπουδαστές σπουδάζουν από 3 έως 12 μήνες σε άλλη ευρωπαϊκή χώρα και τα ιδρύματα στην χώρα καταγωγής προσμετρούν αυτόν τον χρόνο στις βασικές σπουδές τους. Στόχος του είναι η ενίσχυση της διαπολιτισμικής ευαισθητοποίησης, των δεξιοτήτων και της απασχολησιμότητας και η προώθηση της κοινωνικής συνοχής στην Ευρώπη.

Περίπου 9 στους 10 συμμετέχοντες ανέφεραν ότι ενισχύθηκε η ανεκτικότητα και η ανεκτικότητά τους, και άρχισαν να σκέφτονται πιο ανοικτά. Υπάρχουν στοιχεία που δείχνουν ότι η ευρωπαϊκή φοιτητική κινητικότητα αύξησε την απασχολησιμότητα. Ωστόσο, οι αξιολογήσεις που ελέγχουν τους καθοριστικούς παράγοντες της κινητικότητας των σπουδαστών δείχνουν μια πιο διαφοροποιημένη εικόνα όσον αφορά την ισότητα. Περίπου το 4,4% των φοιτητών του Ηνωμένου Βασιλείου με επαγγελματίες γονείς συμμετείχαν στο Erasmus+ το 2015/16, σε σύγκριση με 2,8% αυτών με γονείς με χαμηλή ειδίκευση. Αυτό το χάσμα έχει αυξηθεί με την πάροδο του χρόνου.

Το 2015, η ASEAN και η Ευρωπαϊκή Ένωση ξεκίνησαν το πρόγραμμα υποστήριξης της ΕΕ για την τριτοβάθμια εκπαίδευση στην περιοχή του ASEAN (SHARE) με στόχο την υποστήριξη της εναρμόνισης των περιφερειακών

συστημάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Τα εμπόδια στην αυξημένη κινητικότητα οφείλονται στην έλλειψη συντονισμένης προσπάθειας μεταξύ των περιφερειακών φορέων. Σε αντίθεση με την Ευρώπη, τα συστήματα μεταφοράς βαθμολογιών διαφέρουν σημαντικά μεταξύ των χωρών του ASEAN.

Η αναγνώριση των επαγγελματικών προσόντων μεγιστοποιεί τα οφέλη της διεθνούς κινητικότητας του εργατικού δυναμικού

Η αναγνώριση των επαγγελματικών προσόντων διευκολύνει και μεγιστοποιεί τα οφέλη της εξειδικευμένης μετανάστευσης εργατικού δυναμικού. Στις χώρες του ΟΟΣΑ, πάνω από το ένα τρίτο των μεταναστών με τριτοβάθμια εκπαίδευση έχουν παραπάνω προσόντα σε σχέση με αυτά που απαιτούνται για την θέση εργασίας που καλύπτουν, σε σύγκριση με το ένα τέταρτο των ντόπιων. Στις Ηνωμένες Πολιτείες, τα διαφυγόντα κέρδη των μεταναστών αποφοίτων κολλεγίων που υποαπασχολούνται θα μπορούσαν να αντιπροσωπεύουν 10,2 δισεκατομμύρια δολάρια ΗΠΑ σε χαμένα φορολογικά έσοδα ετησίως.

Ωστόσο, τα συστήματα αναγνώρισης είναι συχνά ελάχιστα ανεπτυγμένα ή κατακερματισμένα και δεν μπορούν να καλύψουν τις ανάγκες των μεταναστών. Οι διαδικασίες είναι περίπλοκες, χρονοβόρες και δαπανηρές, έτσι που συχνά μόνο μια μειοψηφία καταθέτει αίτηση. Για τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας, οι οργανισμοί αξιολόγησης, οι φορείς πιστοποίησης και τα ακαδημαϊκά ιδρύματα μπορούν να εναρμονίσουν τις απαιτήσεις και τις διαδικασίες. Οι κυβερνήσεις μπορούν να εξασφαλίσουν ότι οι οργανισμοί τηρούν δίκαιες, διαφανείς διαδικασίες και τηρούν τις βέλτιστες πρακτικές. Η θέσπιση νόμιμων δικαιωμάτων αναγνώρισης μπορεί επίσης να βελτιώσει την εξάσκηση των δικαιωμάτων και την αποτελεσματικότητά τους, όπως στη Δανία. Ένας νόμος του 2012 στη Γερμανία επιτρέπει στους αλλοδαπούς να αποκτήσουν αναγνώριση ανεξάρτητα από το καθεστώς διαμονής ή την ιθαγένεια.

Όταν τα προσόντα τους δεν αναγνωρίζονται, οι μετανάστες δεν μπορούν να ασκήσουν νόμιμα ρυθμιζόμενα επαγγέλματα, όπως η διδασκαλία και η νοσηλευτική, παρά τις κενές θέσεις σε πολλές χώρες προορισμού. Η μερική αναγνώριση μπορεί να βοηθήσει. Οι υποψήφιοι μπορεί να χρειαστεί να υποβληθούν σε εξετάσεις, να εργαστούν υπό επίβλεψη για κάποιο χρονικό διάστημα ή να αποφύγουν την εκτέλεση ορισμένων καθηκόντων. Η οδηγία για τα επαγγελματικά προσόντα της ΕΕ επιτρέπει σε ορισμένες ομάδες επαγγελματιών με αναγνωρισμένα προσόντα να εργάζονται σε όλη την ΕΕ. Η καθιέρωση και διατήρηση αυτής της αυτόματης αναγνώρισης απαιτεί ουσιαστική πολιτική δέσμευση και πόρους, με αποτέλεσμα παρόμοιες συμφωνίες να είναι ελάχιστες.

Η ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΦΕΡΝΕΙ ΟΦΕΛΗ ΚΑΙ ΚΙΝΔΥΝΟΥΣ

Οι εκπαιδευτικοί μπορεί να παρακινηθούν να μεταναστεύσουν λόγω χαμηλών αμοιβών, ανεργίας, πολιτικής αστάθειας, κακών συνθηκών εργασίας και έλλειψης υποδομών. Όμως τα επαγγέλματα εκπαίδευσης είναι συχνά νομοθετικά ρυθμιζόμενα και υπόκεινται σε εθνικά πλαίσια επαγγελματικών προσόντων που δυσκολεύουν τους μετανάστες.

Δεδομένου ότι οι κανονισμοί σχετικά με τα προσόντα των εκπαιδευτικών σχετίζονται συχνά με τις γλωσσικές δεξιότητες, πολλές μεγάλες ροές εμφανίζονται μεταξύ χωρών με γλωσσικές και πολιτισμικές ομοιότητες. Οι εκπαιδευτικοί από την Αίγυπτο και άλλες αραβικές χώρες, με κίνητρο τους υψηλούς μισθούς, συνέβαλαν στη βελτίωση των εκπαιδευτικών συστημάτων στα κράτη μέλη του Συμβουλίου Συνεργασίας του Κόλπου. Τώρα οι χώρες αντικαθιστούν τα αραβικά με την αγγλική ως γλώσσα διδασκαλίας, και οι αγγλόφωνοι εκπαιδευτικοί αντικαθιστούν τους Αιγύπτιους και τους Ιορδανούς.

Η μετανάστευση των εκπαιδευτικών μπορεί να δημιουργήσει πολλαπλασιαστικά αποτελέσματα ελλείψεων εκπαιδευτικών στις χώρες προέλευσης. Για παράδειγμα, το Ηνωμένο Βασίλειο προσλαμβάνει εκπαιδευτικούς από χώρες όπως η Τζαμάικα και η Νότια Αφρική. Με τη σειρά της, αντιμετωπίζοντας τις δικές της ελλείψεις

εκπαιδευτικών, η Νότια Αφρική προσλαμβάνει καθηγητές από το εξωτερικό, ειδικά από τη Ζιμπάμπουε. Οι χώρες της Καραϊβικής έχουν επίσης βιώσει την υψηλή μετανάστευση εκπαιδευτικών τις τελευταίες δεκαετίες, κυρίως εξαιτίας των ενεργών προσπαθειών πρόσληψης από το Ηνωμένο Βασίλειο και τις ΗΠΑ.

Η απώλεια για τις χώρες αποστολής μπορεί να είναι σημαντική, τόσο όσον αφορά την επένδυση στην εκπαίδευση και την κατάρτιση των εκπαιδευτικών όσο και στο σύνολο του εκπαιδευτικού συστήματος. Αυτή η ανησυχία οδήγησε σε διεθνείς πρωτοβουλίες που αναγνωρίζουν τα συμφέροντα των χωρών αποστολής, όπως το Πρωτόκολλο Προσλήψεων Δασκάλων της Κοινοπολιτείας. Ωστόσο, ως μη δεσμευτικός κώδικας δεοντολογίας, το πρωτόκολλο δεν περιορίζει μεμονωμένους εκπαιδευτικούς που επιθυμούν να μεταναστεύσουν.

Η διεθνής πρόσληψη εκπαιδευτικών είναι μια προσοδοφόρα επιχείρηση που προσελκύει εμπορικούς οργανισμούς. Αυτοί σπάνια ελέγχονται στενά και ενδέχεται να χρεώνουν υπερβολικά για την εύρεση θέσης ή να παρέχουν ανεπαρκείς πληροφορίες, προκαλώντας εκκλήσεις για καταγραφή των υπηρεσιών πρόσληψης στις χώρες αποστολής και υποδοχής.

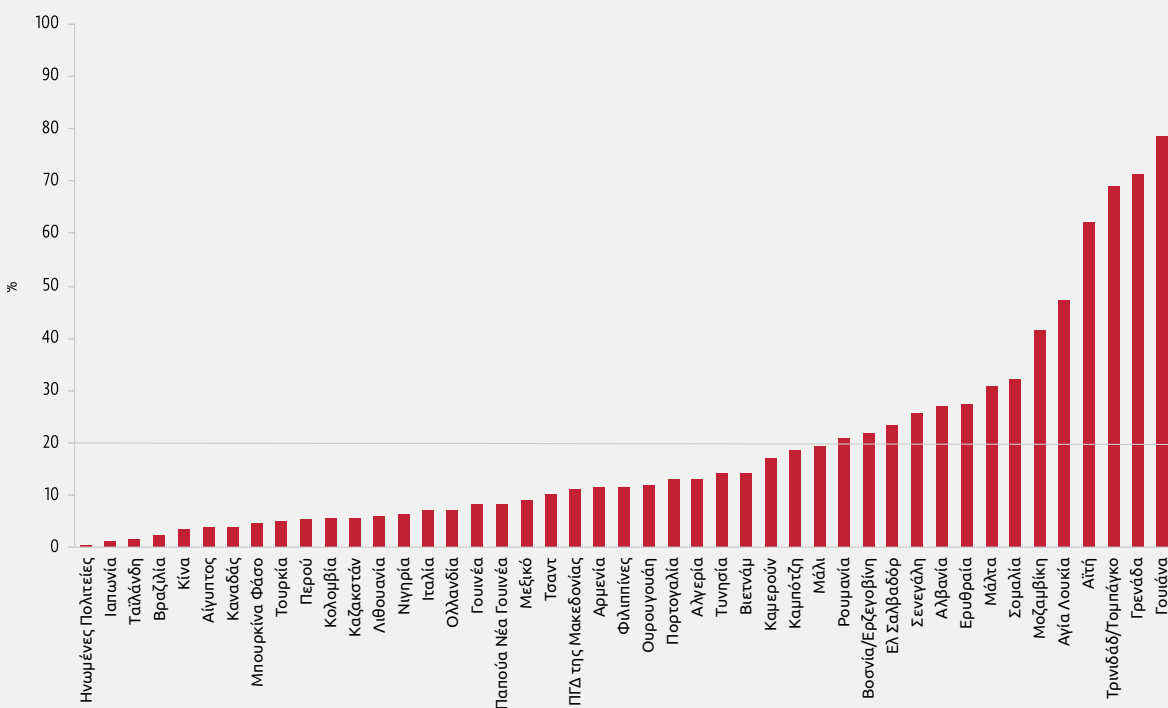
Η ΑΠΩΛΕΙΑ ΤΑΛΕΝΤΩΝ ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΑΠΟΒΕΙ ΕΠΙΖΗΜΙΑ ΓΙΑ ΤΙΣ ΦΤΩΧΟΤΕΡΕΣ ΧΩΡΕΣ

Τα ποσοστά μετανάστευσης των υψηλά ειδικευμένων ατόμων υπερβαίνουν το 20% σε λίγο παραπάνω από το ένα τέταρτο 174 χωρών και εδαφών, συμπεριλαμβανομένης της Γρενάδας και της Γουιάνας στη Λατινική Αμερική και την Καραϊβική, της Αλβανίας και της Μάλτας στην Ευρώπη και της Ερυθραίας και της Σομαλίας στην υποσαχάρια Αφρική (Διάγραμμα 5).

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 5:

Σε πολλές χώρες, περισσότεροι από ένας στους πέντε εξειδικευμένους ανθρώπους μεταναστεύουν

Ποσοστό εξειδικευμένων μεταναστών, επιλεγμένες χώρες, 2010

GEM StatLink: http://bit.ly/fig6_1

Πηγή: Deuster και Docquier (2018).

Οι πλουσιότερες χώρες ανταγωνίζονται ενεργά για ειδικευμένους εργαζόμενους, οδηγώντας σε ανησυχίες ότι η μετανάστευση θα μπορούσε να εμποδίσει την ανάπτυξη στις χώρες αποστολής λόγω απώλειας δεξιοτήτων. Ωστόσο, εκτός από την επίδραση των εμβασμάτων, η ίδια η προοπτική εξειδικευμένης μετανάστευσης μπορεί επίσης να ενισχύσει τις επενδύσεις στην εκπαίδευση στις χώρες αποστολής. Η ανάλυση για την παρούσα έκθεση δείχνει ότι ένα ποσοστό 14% μεταναστών υψηλής ειδίκευσης δημιουργεί τις υψηλότερες θετικές επιπτώσεις στη συσσώρευση ανθρώπινου κεφαλαίου στη χώρα αποστολής. Αφού καταγραφούν τα χαρακτηριστικά των χωρών προέλευσης και προορισμού, οι προοπτικές μετανάστευσης δημιουργούν καθαρό κέρδος ταλέντων σε 90 από τις 174 χώρες.

Ορισμένες χώρες, ιδίως στην Ασία, διαπιστώνουν ότι περισσότεροι πολίτες επιστρέφουν με πολύτιμες δεξιότητες. Οι Φιλιππίνες έχουν θεσπίσει πολιτικές για τους επαναπατριζόμενους και τους συνδέουν με υπηρεσίες αναγνώρισης και μελλοντικούς εργοδότες.

Η ΤΕΧΝΙΚΗ ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΙ ΕΡΓΑΛΕΙΟ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΣ ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ

Δύο ανησυχίες αφορούν τα προγράμματα τεχνικής και επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης (TEEK) για μετανάστες και πρόσφυγες.

Πρώτον, πολλά εμπόδια μειώνουν τον αριθμό μεταναστών και προσφύγων που αναζητούν την ανάπτυξη δεξιοτήτων μέσω της επαγγελματικής κατάρτισης. Η αρχική ανεργία και η επισφαλής απασχόληση σε ακατάλληλες θέσεις εργασίας μειώνουν για τους μετανάστες τα οφέλη από τις επενδύσεις στις δεξιότητές τους. Οι μετανάστες χωρίς επίσημα έγγραφα και οι αιτούντες άσυλο μπορεί να μην έχουν το νόμιμο δικαίωμα να εργάζονται, όπως στην Ιρλανδία και τη Λιθουανία, αποθαρρύνοντας τη συμμετοχή τους στην επαγγελματική κατάρτιση. Οι πολλαπλοί πάροχοι και τα σημεία εισόδου μπορεί να δημιουργούν δυσκολίες στην κατανόηση της λειτουργίας της TEEK. Παρόλα αυτά, οι πάροχοι και οι δημόσιες υπηρεσίες απασχόλησης μπορούν να συνδέουν τους μετανάστες με τους κατάλληλους εργοδότες ώστε να τους βοηθήσουν να αποκτήσουν επαγγελματική εμπειρία. Οι «μέντορες υποδοχής» στη Γερμανία υποστηρίζουν μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις στην πρόσληψη ειδικευμένων, νεοαφικθέντων, εργαζομένων· το 2016, 3.441 πρόσφυγες βρήκαν θέση σε κάποιο πρόγραμμα κατάρτισης.

Δεύτερον, η μη αναγνώριση προηγούμενης μάθησης, θέτει σε κίνδυνο την ικανότητα των προσφύγων να αποκτήσουν αξιοπρεπή εργασία ή περαιτέρω εκπαίδευση και κατάρτιση. Οι μετανάστες και οι πρόσφυγες είναι απίθανο να έχουν μαζί τους πτυχία και πιστοποιητικά, και τα απολυτήρια TEEK ενδέχεται να είναι πιο δύσκολο να αναγνωριστούν σε σχέση με τα ακαδημαϊκά, λόγω της μεγαλύτερης ποικιλομορφίας μεταξύ των συστημάτων επαγγελματικής εκπαίδευσης. Το 2013, η Νορβηγία εισήγαγε τη διαδικασία αναγνώρισης προσόντων ατόμων χωρίς επαληθεύσιμη τεκμηρίωση. Περισσότεροι από τους μισούς πρόσφυγες, των οποίων οι δεξιότητες αναγνωρίστηκαν το 2013, είτε βρήκαν δουλειά σχετική με το αντικείμενό τους είτε εισήλθαν σε περαιτέρω εκπαίδευση. Η αναγνώριση, η επικύρωση και η διαπίστευση μπορούν επίσης να διευκολυνθούν με διακυβερνητικές συνεργασίες. Υπάρχουν εθνικές συμφωνίες αναγνώρισης μεταξύ της Αραβικής Δημοκρατίας της Συρίας και της Αιγύπτου, του Ιράκ, της Ιορδανίας και του Λιβάνου.

Μίνα (11 ετών), 5η τάξη, Νήσος Boeung Kachang,
επαρχία Koh Kong, Καμπότζη.

Δικαιώματα φωτογραφίας: Shalendra Yashwant/Save the Children

Παρακολούθηση της προόδου σχετικά με το Στόχο Βιώσιμης Ανάπτυξης 4 (SDG 4)

Το πλαίσιο παρακολούθησης που υποστηρίζει το SDG 4 για την εκπαίδευση είναι φιλόδοξο, ακόμη και αν ορισμένα από τα δυσκολότερα ζητήματα ανάπτυξης της εκπαίδευσης παραμένουν στο περιθώριο. Το πλαίσιο κατέχει έναν σημαντικό μορφωτικό ρόλο, σηματοδοτώντας θέματα που αξίζουν προσοχή και τα οποία οι χώρες θα πρέπει να παρακολουθούν. Ταυτόχρονα, βρίσκονται σε εξέλιξη σημαντικές προσπάθειες για την ανάπτυξη δεικτών, προτύπων και εργαλείων για την ενίσχυση της συγκρισιμότητας των δεδομένων μεταξύ των χωρών, διαδικασία που απαιτεί στενή συνεργασία μεταξύ διεθνών οργανισμών, χωρών, χρηματοδοτών και εμπειρογνομόνων.

Υπάρχουν 11 παγκόσμιοι δείκτες για το SDG 4. Το Ινστιτούτο Στατιστικής της UNESCO (UIS) είναι ο θεματοφύλακας για οκτώ δείκτες και συνεργάζεται με τη Διεθνή Ένωση Τηλεπικοινωνιών (ITU) για τον δείκτη για την τεχνολογία πληροφοριών και επικοινωνιών (ΤΠΕ). Θεματοφύλακας ενός δείκτη για την προσχολική ανάπτυξη είναι η UNICEF και για τη βοήθεια για υποτροφίες υπεύθυνος είναι ο ΟΟΣΑ. Με 32 ακόμα θεματικούς δείκτες, το πλαίσιο παρακολούθησης SDG 4 φτάνει τους 43 δείκτες.

Το UIS συντονίζει την εξέλιξη των παγκόσμιων και θεματικών δεικτών με τα κράτη μέλη και τους οργανισμούς μέσω της Τεχνικής Ομάδας Συνεργασίας για τους Δείκτες SDG 4 - Εκπαίδευση 2030 (TCG), την οποία συγκαλεί με την UNESCO. Από το 2018, θα υπάρχει για πρώτη φορά αναφορά σχετικά με τέσσερις επιπλέον δείκτες (συμμετοχή σε προγράμματα αλφαριθμητικού ενηλίκων, ολοκληρωμένη σεξουαλική διαπαιδαγώγηση, σχολική βία και επιθέσεις στα σχολεία), ανεβάζοντας το σύνολο των δεικτών που παρακολουθούνται σε 33 από τους 43 δείκτες. Η παρακολούθηση συνεχίζεται ή πρόκειται να ξεκινήσει για τους δείκτες σχετικά με τη γλώσσα διδασκαλίας, την κατανομή των πόρων και την επαγγελματική εξέλιξη των εκπαιδευτικών.

Η Παγκόσμια Συμμαχία για την Παρακολούθηση της Μάθησης, που συγκαλείται επίσης από το UIS, συντονίζει τις εργασίες για πιο σύνθετους δείκτες μαθησιακών αποτελεσμάτων, κυρίως την ελάχιστη ικανότητα ανάγνωσης και μαθηματικών, τον αλφαριθμητικό ενηλίκων και τον ψηφιακό γραμματισμό. Το UIS ακολουθεί τρεις εναλλακτικές στρατηγικές για τη σύνδεση και τη συγκριτική αξιολόγηση των δεξιοτήτων ανάγνωσης και μαθηματικών. Πρώτον, υποστηρίζει μια πρωτοβουλία που θα φροντίσει ώστε οι φοιτητές σε επιλεγμένες χώρες της Λατινικής Αμερικής και της Δυτικής Αφρικής να υποβληθούν τόσο σε τοπική όσο και σε διεθνή αξιολόγηση, ώστε να καταστεί δυνατή μια πιο έγκυρη σύγκριση μεταξύ των ερευνών. Δεύτερον, έχει πραγματοποιήσει μια χαρτογράφηση του περιεχομένου των διαφόρων αξιολογήσεων, μέσω των οποίων οι εμπειρογνώμονες θα ορίσουν έναν βαθμό δυσκολίας σε στοιχεία σε όλες τις έρευνες ώστε να τα κατατάξουν σε μια κλίμακα αναφοράς. Τρίτον, συνεχίζει τις προσπάθειες για τη σύνδεση βαθμίδων επάρκειας με τη χρήση στατιστικών τεχνικών.

Αξιολόγηση της περιόδου εφαρμογής του προγράμματος Εκπαίδευση για Όλους, 2000-2015

Η Παγκόσμια Έκθεση Παρακολούθησης για το πρόγραμμα Εκπαίδευση για Όλους 2015 (EFA GMR) αξιολόγησε τη δράση του προγράμματος, αλλά βασίστηκε σε μεγάλο βαθμό στα δεδομένα του 2012. Έχει πραγματοποιηθεί μια επικαιροποιημένη αξιολόγηση, με βάση τα δεδομένα του 2015. Το συμπέρασμα δεν αλλάζει - η πρόοδος κατά τη διάρκεια του προγράμματος Εκπαίδευση για Όλους, αν και σημαντική, τελικά απέιχε πολύ από την επίτευξη των στόχων - αλλά αποτελεί σημαντική αποτίμηση, με το βλέμμα προς το 2030.

Δύο βασικά ευρήματα ξεχωρίζουν. Σε σχέση με τον στόχο 2 του EFA για την ολοκλήρωση της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, έπειτα από στάσιμα ποσοστά συμμετοχής και ολοκλήρωσης μέχρι το 1997 περίπου, ο μεικτός δείκτης εγγραφών στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση, το καθαρό ποσοστό εγγραφών και ο μεικτός δείκτης εισαγωγών στην

“

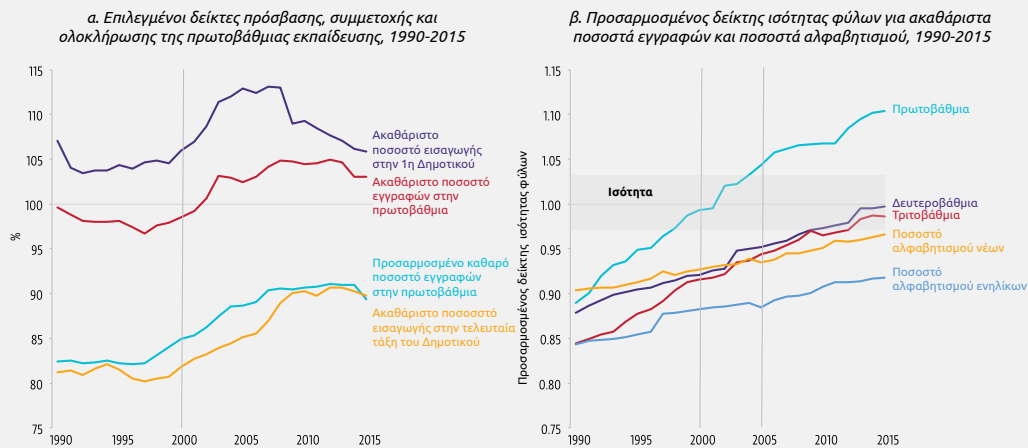
Από το 2018 θα παρακολουθούνται για πρώτη φορά τέσσερις νέοι δείκτες, ανεβάζοντας τον συνολικό αριθμό δεικτών SDG 4 που παρακολουθούνται σε 33 από τους 43.

”

τελευταία βαθμίδα της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης αυξάνονταν μέχρι το 2008, και στη συνέχεια έμειναν στάσιμα (**Διάγραμμα 6α**). Αντίθετα, όσον αφορά τον στόχο 5 για την ισότητα των φύλων, παρόλο που ο στόχος της ισοτιμίας στην εγγραφή μέχρι το 2005 δεν επιτεύχθηκε, η πρόοδος συνεχίστηκε καθ' όλη τη διάρκεια της δεκαετίας του 1990 και του 2000, φθάνοντας την ισοτιμία το 2009 στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση και κοντά στην ισοτιμία για τον αλφαριθμητισμό των νέων το 2015. Η ανισότητα στον αλφαριθμητισμό των ενηλίκων παραμένει, με το 63% των αναλφάβητων να είναι γυναίκες και έχει αντιστραφεί στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, όπου είναι πλέον λιγότερο πιθανό να συμμετάσχουν οι άνδρες (**Διάγραμμα 6β**).

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 6:

Μεταξύ του 2000 και του 2015, ο κόσμος προχώρησε σταθερά προς την ισότητα των φύλων, αλλά όχι στην καθολική ολοκλήρωση της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης

GEM StatLink: http://bit.ly/fig7_1
Πηγή: Βάση δεδομένων UIS.

Η παρακολούθηση της εκπαιδευτικής κατάστασης των μεταναστών και των εκτοπισμένων πληθυσμών παρουσιάζει πολλές προκλήσεις

Το πλαίσιο παρακολούθησης των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης επικεντρώνεται ρητά στην ανάλυση των δεικτών βάσει διαφόρων χαρακτηριστικών που συνδέονται με μειονεκτήματα. Ωστόσο, τα συστηματικά δεδομένα σχετικά με το εκπαιδευτικό καθεστώς των μεταναστών και των προσφύγων είναι ελλιπή. Στον Κατάλογο Μικροδεδομένων της Παγκόσμιας Τράπεζας, πάνω από 2.000 από τις περίπου 2.500 έρευνες νοικοκυριών περιλαμβάνουν πληροφορίες για την εκπαίδευση, αλλά μόνο περίπου μία στις επτά περιλαμβάνει τη μετανάστευση και ένα ακόμα μικρότερο ποσοστό περιλαμβάνει τον εκτοπισμό.

Τα νοικοκυριά των μεταναστών είναι μετακινούμενα και υπάρχουν λιγότερες πιθανότητες να είναι κάποιος παρών στις επισκέψεις των ερευνητών ή να τους γίνει συνέντευξη λόγω γλωσσικών εμποδίων ή νομικών προβλημάτων. Και καθώς οι μεταναστευτικές ροές μπορούν να αλλάξουν γρήγορα, το δειγματοληπτικό πλαίσιο ενδέχεται να μην μείνει σταθερό. Αυτό επηρεάζει ιδιαίτερα τους εκτοπισμένους: τα δεδομένα τείνουν να συλλέγονται συστηματικότερα στα στρατόπεδα προσφύγων, αλλά λιγότερο από το 40% των προσφύγων και ακόμη λιγότεροι εσωτερικά εκτοπισμένοι διαμένουν σε στρατόπεδα.

Η διασφάλιση της συμπερίληψης των μεταναστών και των προσφύγων σε τυποποιημένες γενικές έρευνες ενδέχεται να μην επιλύει πάντα τα ζητήματα δειγματοληψίας και συλλογής δεδομένων. Οι τυποποιημένες έρευνες δεν καταγράφουν τον δυναμισμό του φαινομένου της μετανάστευσης και μπορεί να πραγματοποιούνται σε αρκετά αραιά διαστήματα, έτσι που οι πληροφορίες δεν είναι πραγματικά επίκαιρες. Οι ευέλικτες προσεγγίσεις, συμπεριλαμβανομένων των ερευνών που βασίζονται στην έρευνα, συνδέοντας τις κοινότητες προέλευσης και προορισμού, καθώς και η ταχεία συλλογή δεδομένων χρησιμοποιώντας μη τυχαία δειγματοληψία, μπορεί να είναι πιο αποτελεσματικές. Τέλος, οι έρευνες ενδέχεται να μην καταγράφουν τη δυναμική μεταξύ εκπαίδευσης-μετανάστευσης ή τις εκπαιδευτικές κατηγορίες στη χώρα προέλευσης.

“ Τα νοικοκυριά των μεταναστών είναι μετακινούμενα και υπάρχουν λιγότερες πιθανότητες να είναι κάποιος παρών στις επισκέψεις των ερευνητών ή να τους γίνει συνέντευξη λόγω γλωσσικών εμποδίων ή νομικών προβλημάτων.

”

Τον Μάρτιο του 2016, η Στατιστική Επιτροπή των Ηνωμένων Εθνών φιλοξένησε μια ομάδα εμπειρογνομόνων για τις στατιστικές για τους πρόσφυγες και τους εσωτερικά εκτοπισμένους. Με τη συμμετοχή 40 κρατών μελών και τουλάχιστον 15 περιφερειακών και διεθνών οργανισμών, έχει διατυπώσει συστάσεις για τη βελτίωση της συλλογής δεδομένων. Η UNESCO και η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες (UNHCR) αναπτύσσουν το Πληροφοριακό Σύστημα Διαχείρισης Εκπαίδευσης για τους Πρόσφυγες, ένα ελεύθερο, ανοιχτού κώδικα, διαδικτυακό εργαλείο που βοηθά τις χώρες να συλλέγουν, να καταγράφουν, να αναλύουν και να αναφέρουν τα δεδομένα της εκπαίδευσης των προσφύγων.

Πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση

ΣΤΟΧΟΣ 4.1

Τα παιδιά που γεννήθηκαν μεταξύ του 2010 και του 2014 μπορεί να θεωρηθούν η γενιά των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης. Τα μεγαλύτερα έφθασαν στην ηλικία των 5 ετών το 2015 και, σε πολλές χώρες, θα ξεκινούσαν την προσχολική εκπαίδευση το 2015/16 – κατά την έναρξη της περιόδου των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης (2015-2030).

“

Προκειμένου να επιτευχθεί ο στόχος της καθολικής ολοκλήρωσης της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης έως το 2030, όλα τα παιδιά μέχρι τη γενιά του 2018 πρέπει να εγγραφούν στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση.

”

Τα νεότερα θα κλείσουν τα 16 το 2030, ενδεχομένως το τελευταίο ηλικιακό όριο για την έγκαιρη ολοκλήρωση της κατώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Προκειμένου να επιτευχθεί ο στόχος της καθολικής ολοκλήρωσης της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης έως το 2030 για τη γενιά των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης, τα παιδιά αυτά θα πρέπει να ξεκινήσουν την πρωτοβάθμια εκπαίδευση στην ώρα τους. Ωστόσο, το συνολικό προσαρμοσμένο καθαρό ποσοστό εισόδου στην πρώτη τάξη της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης ήταν 86% το 2017.

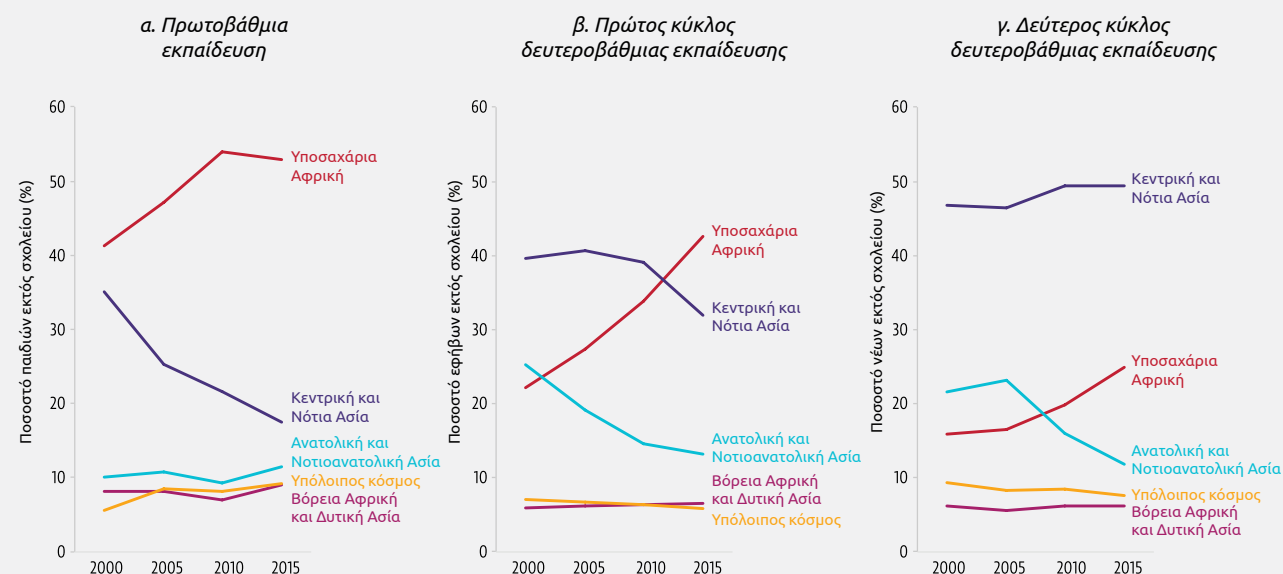
Περίπου 64 εκατομμύρια παιδιά ηλικίας δημοτικού σχολείου, ή 9%, ήταν εκτός σχολείου το 2017, καθώς και 61 εκατομμύρια έφηβοι ηλικίας που αντιστοιχεί στον πρώτο κύκλο δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (16%) και 138 εκατομμύρια νέοι ηλικίας που αντιστοιχεί

στον δεύτερο κύκλο δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (36%). Τα ποσοστά για την πρωτοβάθμια εκπαίδευση είναι σχεδόν αμετάβλητα από το 2008. Η υποσαχάρια Αφρική παρουσιάζει αυξανόμενο ποσοστό, εκτός από την ηλικία της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης. Οι συγκρούσεις αναγκάζουν τα παιδιά να εγκαταλείψουν το σχολείο σε άλλες περιοχές, ιδίως στη Δυτική Ασία (Διάγραμμα 7).

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 7:

Η υποσαχάρια Αφρική έχει αυξανόμενο ποσοστό πληθυσμών εκτός σχολείου

Κατανομή πληθυσμών εκτός σχολείου ανά περιοχή, 2000-2015

GEM StatLink: http://bit.ly/fig8_2

Πηγή: Βάση δεδομένων UIS.

Η Μελέτη Προόδου του Διεθνούς Αναγνωστικού Αλφαριθμητισμού, μιας έρευνας που αξιολογεί τους μαθητές της τετάρτης Δημοτικού ανά πενταετία, παρέχει τα κύρια νέα διεθνή δεδομένα έρευνας για τον παγκόσμιο δείκτη για τα μαθησιακά αποτελέσματα. Στην Ισλαμική Δημοκρατία του Ιράν, το ποσοστό που πληρούσε το χαμηλό σημείο αναφοράς αυξήθηκε από 56% το 2001 σε 65% το 2016, δηλαδή κατά λιγότερο από μία ποσοστιαία μονάδα ετησίως. Ορισμένες χώρες, συμπεριλαμβανομένου του Μαρόκου και του Ομάν, βελτιώθηκαν με ρυθμό που θα τους επιτρέψει να προσεγγίσουν τον στόχο μέχρι το 2030. Σε άλλες χώρες, π.χ. στο Αζερμπαϊτζάν, τη Σαουδική Αραβία και τη Νότια Αφρική, το μερίδιο των μαθητών που αποκτούν το κατώτατο όριο επάρκειας δεν αυξήθηκε, δείχνοντας ότι θα είναι πολύ δύσκολο να επιτευχθεί ο στόχος.

ΝΕΑ ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΠΟΣΟΣΤΟΥ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΤΖΕΝΤΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ 2030

Σύμφωνα με τα στοιχεία ερευνών νοικοκυριών 2013-2017, τα ποσοστά ολοκλήρωσης ήταν 85% για την πρωτοβάθμια εκπαίδευση, 73% για τον πρώτο κύκλο δευτεροβάθμιας και 49% για τον δεύτερο κύκλο δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Ωστόσο, υπάρχει μια χρονική υστέρηση στη διάθεση στοιχείων ερευνών νοικοκυριών και απογραφών πληθυσμού, και διαφορετικές πηγές ενδέχεται να παρέχουν αντικρουόμενες πληροφορίες.

Ακολουθώντας το παράδειγμα του τομέα παρακολούθησης της υγείας, η ομάδα έκθεσης GEM ανέπτυξε ένα μοντέλο για την εκτίμηση των ποσοστών ολοκλήρωσης. Η αναδρομική προβολή των ποσοστών ολοκλήρωσης των παλαιότερων γενεών μπορεί να προσφέρει μια μακροπρόθεσμη εικόνα της πορείας αύξησης των ποσοστών σε μια χώρα. Το τρέχον επίπεδο του δείκτη μπορεί να εκτιμηθεί με μια βραχυπρόθεσμη προβολή από τα πιο πρόσφατα δεδομένα. Η προσέγγιση συνδυάζει τα γενικά μοτίβα και τις τάσεις από όλες τις πηγές δεδομένων αντί να χρησιμοποιεί την τελευταία διαθέσιμη εκτίμηση χωρίς περαιτέρω επεξεργασία.

Προσχολική ηλικία

ΣΤΟΧΟΣ 4.2

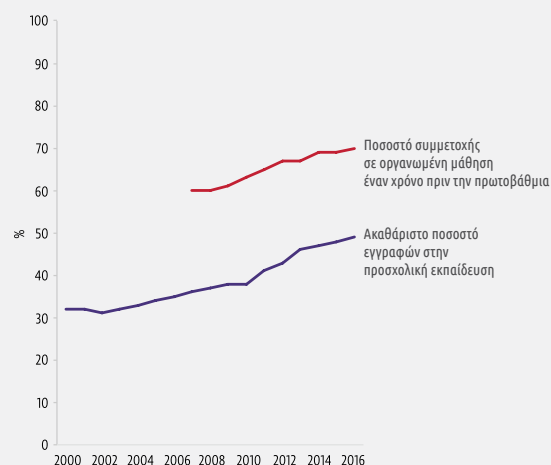
Η προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα είναι ζωτικής σημασίας για τη γνωστική και κοινωνικο-συναισθηματική ανάπτυξη και εξυπηρετούν μια ιδιαίτερα σημαντική προστατευτική λειτουργία σε τραυματικές συνθήκες κρίσης.

Ο παγκόσμιος δείκτης συμμετοχής στην οργανωμένη μάθηση ένα χρόνο πριν από την επίσημη ηλικία εισόδου στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση κυμαίνεται από περίπου 42% σε χώρες χαμηλού εισοδήματος έως 93% στις χώρες υψηλού εισοδήματος, με μέσο όρο 69% παγκοσμίως, συνεχίζοντας μια αργά αλλά σταθερά αυξανόμενη τάση. Αντίθετα, το ακαθάριστο ποσοστό εγγραφών στην προσχολική εκπαίδευση, που καθορίζεται για ένα επίπεδο εκπαίδευσης που διαρκεί μόλις ένα χρόνο σε ορισμένες χώρες και έως και τέσσερα χρόνια σε άλλες, έφθασε το 50% το 2017 (**Διάγραμμα 8**).

Ο άλλος παγκόσμιος δείκτης για την ανάπτυξη των νηπίων βασίζεται στον δείκτη ανάπτυξης νηπιακής ηλικίας της UNICEF (ECDI), ο οποίος υπολογίζεται χρησιμοποιώντας κυρίως δεδομένα από την έρευνα της UNICEF Multiple Indicator Cluster Survey (MICS), αν και η UNICEF επανεξετάζει τη μεθοδολογία του ECDI ώστε να αντιμετωπιστούν οι αδυναμίες του, μια διαδικασία που αναμένεται να ολοκληρωθεί μέχρι τα τέλη του 2018. Τα αποτελέσματα από χώρες που συμμετείχαν σε δύο γύρους του MICS σε διάστημα πέντε ετών υποδηλώνουν ότι το μερίδιο των παιδιών ηλικίας 3 έως 4 ετών που βρίσκεται στο ζητούμενο επίπεδο αλφαριθμητισμού/αριθμητικής αυξήθηκε κατά μέσο όρο κατά λιγότερο από μία εκατοστιαία μονάδα ανά έτος.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 8:**Επτά στα δέκα παιδιά παρακολουθούν προσχολική εκπαίδευση το έτος πριν από την είσοδό τους στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση**

Ποσοστό συμμετοχής στην οργανωμένη μάθηση ένα έτος πριν από την επίσημη ηλικία πρώτης εισόδου στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση και ακαθάρτιστο ποσοστό εγγραφών στην προσχολική εκπαίδευση, 2000-2016

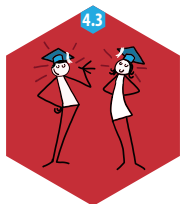
GEM StatLink: http://bit.ly/fig9_2
 Πηγή: Βάση δεδομένων UIS.

Ωστόσο, οι έννοιες «ετοιμότητα» για το σχολείο και «σε σωστή τροχιά ανάπτυξης» είναι αόριστες, και αντιμετωπίζονται διαφορετικά σε όλο τον κόσμο. Οι χώρες ενδέχεται να χρειάζονται μεγαλύτερη ευχέρεια για τη λήψη μέτρων που εξυπηρετούν τις ανάγκες τους και είναι συμβατά με τις θεσμικές δομές και τα πολιτιστικά χαρακτηριστικά τους.

Όμως τα εθνικά συστήματα παρακολούθησης της ετοιμότητας για το σχολείο σπανίζουν. Συνήθως οι χώρες διαθέτουν εθνικά πλαίσια και διαδικασίες για την παρακολούθηση του προσωπικού, της κατάρτισης, των εγκαταστάσεων και των προτύπων προγραμμάτων σπουδών μεταξύ παρόχων (π.χ. η Εθνική Πολιτική Προσχολικής Μέριμνας και Αγωγής για το 2013, στην Ινδία) ή αξιολόγηση του αντίκτυπου προγραμμάτων (π.χ. το σκέλος του Εθνικού Συστήματος Αναφοράς του προσχολικού προγράμματος των ΗΠΑ). Στην ενότητα ανάπτυξης της προσχολικής ηλικίας της Προσέγγισης Συστημάτων για Καλύτερα Εκπαιδευτικά Αποτελέσματα της Παγκόσμιας Τράπεζας, μόνο 8 από τις 34 χώρες χαμηλού και μεσαίου εισοδήματος συγκέντρωναν στοιχεία για τα παιδιά και στους τέσσερις

τομείς που καλύπτονται από το δείκτη (γνωστική, γλωσσική, σωματική και κοινωνικο-συναισθηματική ανάπτυξη).

Το Εθνικό Πρόγραμμα Σπουδών της Νότιας Αφρικής για το 2014 προβλέπει άτυπη, συνεχή αξιολόγηση μέσω παρατήρησης, σε έξι τομείς προσχολικής μάθησης και ανάπτυξης, χωρίς καμία βαθμολογία ή ποσοστά, αλλά με καταγραφή της ετοιμότητας για την εισαγωγή στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Από το 2014, η Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας έχει διατηρήσει χαρτοφυλάκια ανάπτυξης παιδιών για όλα τα παιδιά που εγγράφονται σε κέντρα προσχολικής αγωγής.

ΣΤΟΧΟΣ 4.3

Τεχνική, επαγγελματική, τριτοβάθμια εκπαίδευση και εκπαίδευση ενηλίκων

Ο παγκόσμιος δείκτης συμμετοχής στην εκπαίδευση ενηλίκων έχει βελτιωθεί ώστε να καλύπτει όλες τις ευκαιρίες επίσημης και άτυπης εκπαίδευσης, είτε σχετίζονται με την εργασία είτε όχι. Η ποικιλομορφία και ο αριθμός των παρόχων καθιστά τις έρευνες εργατικού δυναμικού προτιμότερες ως πηγή από τα διοικητικά δεδομένα, αλλά τα ερωτήματα σε αυτές τις έρευνες ποικίλλουν σημαντικά μεταξύ των χωρών και λίγα ερωτήματα είναι συμβατά με τον επικαιροποιημένο ορισμό του δείκτη. Δεν θα είναι εύκολο να υπάρξει τυποποίηση των ερωτημάτων ώστε να διευρυνθεί ο αριθμός των χωρών με συγκρίσιμα δεδομένα.

διευρυνθεί ο αριθμός των χωρών με συγκρίσιμα δεδομένα.

Η Έρευνα Εργατικού Δυναμικού της ΕΕ επικεντρώνεται στην επίσημη εκπαίδευση και κατάρτιση τις προηγούμενες 4 εβδομάδες (έναντι 12 μηνών του δείκτη). Τα ποσοστά συμμετοχής παραμένουν σταθερά, κατά μέσο όρο, στο 11%, αν και οι τάσεις ποικίλλουν ανά χώρα **(Διάγραμμα 9)**. Οι Ολοκληρωμένες Έρευνες Εργατικού Δυναμικού στην Αίγυπτο, την Ιορδανία και την Τυνησία περιορίζονται στους απασχολούμενους, στην ιστορική (και όχι τρέχουσα) συμμετοχή και στην σχετιζόμενη με την εργασία τεχνική και επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση. Παρουσιάζουν ετήσια ποσοστά συμμετοχής σε προγράμματα κατάρτισης έως 4% μεταξύ των εργαζομένων με τεχνικές δεξιότητες.

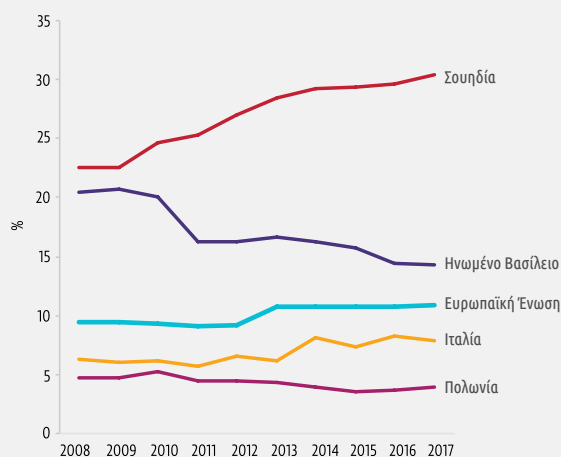
Το ακαθάριστο ποσοστό εγγραφών στην τριτοβάθμια εκπαίδευση ανήλθε σε 38% το 2017, αλλά το μερίδιο των ιδιωτικών δαπανών στο συνολικό κόστος της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης αυξάνεται. Η οικονομική βοήθεια με τη μορφή φοιτητικών δανείων, επιχορηγήσεων, επιδοτήσεων και υποτροφιών σημαίνει ότι η τριτοβάθμια εκπαίδευση είναι γενικά πιο οικονομικά προσιτή στην Ευρώπη και λιγότερο προσιτή στην υποσαχάρια Αφρική, όπου το κόστος της υπερβαίνει το 60% του μέσου εθνικού εισοδήματος στις περισσότερες χώρες και φτάνει σχεδόν το 300% στη Γουινέα και στην Ουγκάντα.

Τα περισσότερα εκπαιδευτικά συστήματα επιχειρούν στοχοθετημένη οικονομική στήριξη, αλλά η αποτελεσματικότητα της στόχευσης ποικίλλει σημαντικά. Τα στοιχεία της Παγκόσμιας Τράπεζας δείχνουν ότι, σε πολλές χώρες με χαμηλό και μεσαίο εισόδημα, τα νοικοκυριά του κατώτερου πεμπτημόριου εισοδήματος ήταν λιγότερο πιθανό να λάβουν κυβερνητική υποτροφία από εκείνα σε ανώτερο πεμπτημόριο. Ολοκληρωμένα πακέτα πολιτικής που περιλαμβάνουν διάφορες προσεγγίσεις, όπως στην Κολομβία και το Βιετνάμ, μπορεί να είναι πιο αποτελεσματικά απ'ότι απλές υποτροφίες.

“Οι έρευνες εργατικού δυναμικού αποτελούν προτιμότερη πηγή πληροφοριών για τη μέτρηση της εκπαίδευσης ενηλίκων από τα διοικητικά στοιχεία, δεδομένης της ποικιλομορφίας και του αριθμού των παρόχων.”

ΣΧΗΜΑ 9:

Η συμμετοχή στην εκπαίδευση ενηλίκων στην Ευρώπη παρέμεινε σταθερή, αλλά οι τάσεις διαφέρουν ανά χώρα
Ποσοστό συμμετοχής ενηλίκων στην εκπαίδευση και την κατάρτιση κατά τις τελευταίες τέσσερις εβδομάδες, Ευρωπαϊκή Ένωση και επιλεγμένες χώρες, 2008-2017

GEM StatLink: http://bit.ly/fig10_1

Πηγή: Eurostat (2018).

Δεξιότητες για την εργασία

ΣΤΟΧΟΣ 4.4

Οι παγκόσμιοι και θεματικοί δείκτες για τις ΤΠΕ και τον ψηφιακό αλφαριθμητισμό αποσκοπούν στο να αποτυπώσουν δεξιότητες, πέραν του γραμματισμού και της αριθμητικής, που καθίστανται σχεδόν παγκοσμίως σημαντικές για τον κόσμο της εργασίας. Οι δείκτες απαιτούν από τις κυβερνήσεις να εξετάσουν την απόκτηση δεξιοτήτων εκτός σχολείου.

“

Τρία στα δέκα άτομα σε χώρες υψηλού εισοδήματος δεν γνωρίζουν πώς να επισυνάψουν αρχεία σε μηνύματα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου.

”

Ο παγκόσμιος δείκτης για τους νέους και τους ενήλικες με δεξιότητες ΤΠΕ βασίζεται σε έρευνες νοικοκυριών όπου οι ερωτώμενοι δηλώνουν ποιες από τις επιλεγμένες δραστηριότητες έχουν πραγματοποιήσει κατά τους τρεις προηγούμενους μήνες. Τα τελευταία στοιχεία της ΙΤΥ δείχνουν ότι η αντιγραφή και επισύναψη αρχείων σε μηνύματα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου είναι οι μόνες δεξιότητες που άσκησαν περισσότεροι από ένας στους τρεις ερωτηθέντες στις τυπικές χώρες μεσαίου εισοδήματος. Τα αντίστοιχα ποσοστά ήταν 58% και 70% στις χώρες υψηλού εισοδήματος (**Διάγραμμα 10**). Ο προγραμματισμός παραμένει μια

δραστηριότητα μειοψηφίας ακόμη και στις τελευταίες.

Ο θεματικός δείκτης για τις δεξιότητες ψηφιακού γραμματισμού υπερβαίνει κατά πολύ την ικανότητα χρήσης εξοπλισμού ΤΠΕ. Ένα νέο παγκόσμιο πλαίσιο για τον ψηφιακό αλφαριθμητισμό επεκτείνει το πλαίσιο DigComp της Ευρωπαϊκής Επιτροπής ώστε να συμπεριλάβει ένα ευρύτερο, όλο και πιο περίπλοκο σύνολο παραδειγμάτων χρήσης που αντικατοπτρίζουν τα πολιτιστικά, οικονομικά και τεχνολογικά περιβάλλοντα των χωρών χαμηλού και μεσαίου

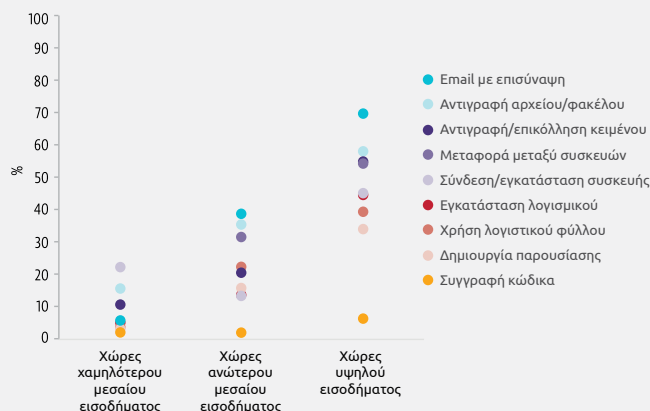
εισοδήματος, π.χ. οι δεξιότητες που χρειάζονται οι αγρότες προκειμένου να λαμβάνουν γεωργικές και εμπορικές αποφάσεις χρησιμοποιώντας μια υπηρεσία κινητής τηλεφωνίας, να αγοράζουν και να πωλούν προϊόντα μέσω εφαρμογής smartphone ή να δημιουργούν ένα αρδευτικό σύστημα που λειτουργεί με δεδομένα που χρησιμοποιούν αισθητήρες υγρασίας που συνδέονται με έναν φορητό υπολογιστή.

Ο εντοπισμός αποδοτικών ως προς το κόστος εργαλείων για τη μέτρηση αυτών των ικανοτήτων παραμένει η μεγαλύτερη πρόκληση. Οι αξιολογήσεις ψηφιακού γραμματισμού διαφέρουν ανάλογα με το σκοπό, την ομάδα στόχου, τα στοιχεία, την παράδοση, το κόστος και την υπεύθυνη αρχή. Ένα παράδειγμα από τη Γαλλία που προσφέρει

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 10:

Οι δεξιότητες ΤΠΕ παραμένουν άνισα κατανομημένες

Ποσοστό ενηλίκων που πραγματοποίησαν κάποια δραστηριότητα πληροφορικής κατά τους τρεις προηγούμενους μήνες, ανά ομάδα εισοδήματος χώρας, 2014-2017

GEM StatLink: http://bit.ly/fig11_1

Σημείωση: Οι διάμεσες τιμές για τις χώρες μεσαίου εισοδήματος βασίζονται σε μικρό αριθμό χωρών (5 χαμηλότερου μεσαίου εισοδήματος, 15 ανώτερου μεσαίου εισοδήματος)

Πηγή: Βάση δεδομένων ΙΤΥ.

στους πολίτες ελεύθερη πρόσβαση σε μια αξιολόγηση ψηφιακών δεξιοτήτων, διάγνωση των δυνατών και αδύναμων σημείων και συστάσεις για μέσα εκμάθησης μπορεί να αποτελέσει μια μελλοντική επιλογή.

Η αξιολόγηση των δεξιοτήτων στον τομέα της επιχειρηματικότητας, έναν από τους τομείς του στόχου 4.4 για τον οποίο δεν έχει αναπτυχθεί κανένας δείκτης, παρουσιάζει παρόμοιες προκλήσεις. Οι κοινωνικές και συναισθηματικές δεξιότητες, συμπεριλαμβανομένης της επιμονής και του αυτοέλεγχου, ανήκουν σε ένα ευρύ φάσμα επιχειρηματικών δεξιοτήτων, αλλά η μέτρησή τους απαιτεί προσοχή στην ερμηνεία των διαφορών μεταξύ των πολιτισμών. Ο ΟΟΣΑ αναπτύσσει μια διεθνή μελέτη για τις κοινωνικές και συναισθηματικές ικανότητες μεταξύ των ατόμων 10 και 15 ετών.

Ισότητα

ΣΤΟΧΟΣ 4.5

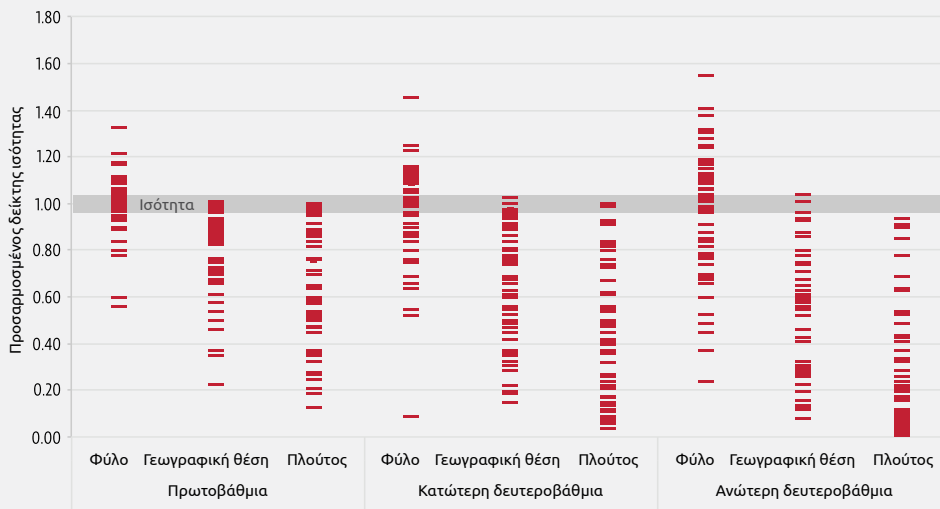
Κατά μέσο όρο, υπάρχει ισοτιμία μεταξύ των φύλων στην εγγραφή παγκοσμίως στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Ωστόσο, ο μέσος όρος κρύβει τις συνεχιζόμενες ανισότητες σε επίπεδο χωρών. Το 2016, το 54% των χωρών πέτυχε ισοτιμία στην κατώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση και το 22% στην ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Επιπλέον, δεν διατηρούν την ισότητα όλες οι χώρες που την επιτυγχάνουν.

Σημαντικές διαφορές υπάρχουν στα ποσοστά ολοκλήρωσης της εκπαίδευσης ανά γεωγραφική θέση και εισόδημα. Οι φοιτητές της υπαίθρου έχουν συνήθως περίπου το ήμισυ των πιθανοτήτων των συνομηλίκων τους από αστικές περιοχές να ολοκληρώσουν την ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση στις χώρες με χαμηλό και μεσαίο εισόδημα (Διάγραμμα 11).

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 11:

Πολλές χώρες απέχουν πολύ από την επίτευξη της ισότητας μεταξύ γεωγραφικής θέσης και εισοδήματος για την ολοκλήρωση του σχολείου, ιδίως στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση

Δείκτης ισότητας του ποσοστού ολοκλήρωσης βάσει φύλου, γεωγραφικής θέσης και εισοδήματος κατά επίπεδο εκπαίδευσης, 2014-2017

GEM StatLink: http://bit.ly/fig12_1

Πηγές: Υπολογισμοί των ομάδων UIS και Έκθεσης GEM βάσει ερευνών νοικοκυριών.

Η χαμηλή συγκρισιμότητα παρεμποδίζει τη μέτρηση της ανισότητας βάσει της γεωγραφικής θέσης: το μερίδιο του εργατικού δυναμικού που απασχολείται στη γεωργία, το μέγεθος του πληθυσμού, η πυκνότητα του πληθυσμού, τα ιδιοσυγκρασιακά εθνικά κριτήρια ή οποιοσδήποτε συνδυασμός αυτών μπορεί να καθορίσει την ταξινόμηση των αστικών και αγροτικών τοποθεσιών μεταξύ των χωρών.

Για τη στήριξη της παρακολούθησης των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης, μετά τη διάσκεψη του 2016 του ΟΗΕ για το Habitat III στο Κίτο, αναπτύσσεται για το έτος 2019 ένας παγκόσμιος ορισμός πόλεων και οικισμών με βάση τον πληθυσμό. Συγκρίνει τις διοικητικές ταξινομήσεις με δεδομένα τηλεπισκόπησης και πληροφορίες απογραφής. Είναι εντυπωσιακό ότι, ενώ οι εθνικοί ορισμοί υποδηλώνουν ότι λιγότερο από το ήμισυ του πληθυσμού της Αφρικής και της Ασίας ζει σε αστικές περιοχές, οι εκτιμήσεις του 2018 δείχνουν ότι στην πραγματικότητα αυτό ισχύει για πάνω από το 80%. Οι τρέχουσες εκτιμήσεις των εκπαιδευτικών αποτελεσμάτων στην ύπαιθρο μπορεί να περιλαμβάνουν πολλές τοποθεσίες που είναι de facto αστικές, αποκρύβοντας την κατάσταση πραγματικά αγροτικών περιοχών.

“Οι φοιτητές της υπαίθρου έχουν συνήθως περίπου το ήμισυ των πιθανοτήτων των συνομηλίκων τους από αστικές περιοχές να ολοκληρώσουν την ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση στις χώρες με χαμηλό και μεσαίο εισόδημα .”

Αλφαριθμητισμός και αριθμητική

ΣΤΟΧΟΣ 4.6

Το παγκόσμιο ποσοστό αλφαριθμητισμού έφθασε το 86% το 2017, αν και παραμένει στο 65% στην υποσαχάρια Αφρική. Η πρόοδος στον νεανικό γραμματισμό - και η συρρίκνωση της νεανικής ηλικιακής ομάδας - ήταν αρκετά ταχεία τα τελευταία χρόνια ώστε να οδηγήσει σε απόλυτη μείωση του συνολικού αριθμού των αναλφάβητων νέων ηλικίας 15 έως 24 ετών, κυρίως από την Ασία. Αλλά ο αριθμός των αναλφάβητων ηλικιωμένων, ηλικίας 65 ετών και άνω, συνεχίζει να αυξάνεται. Υπάρχουν πλέον σχεδόν 40% περισσότεροι ηλικιωμένοι αναλφάβητοι από αναλφάβητους νέους (**Διάγραμμα 12**).

Τα απομονωμένα αναλφάβητα άτομα, που ζουν σε νοικοκυριά όπου κανένας δεν μπορεί να διαβάσει, τείνουν να έχουν χειρότερα αποτελέσματα στην αγορά εργασίας και στην ποιότητα ζωής απ' ό, τι οι αναλφάβητοι που ζουν με ένα ή περισσότερα μέλη του νοικοκυριού που γνωρίζουν γραφή και ανάγνωση.

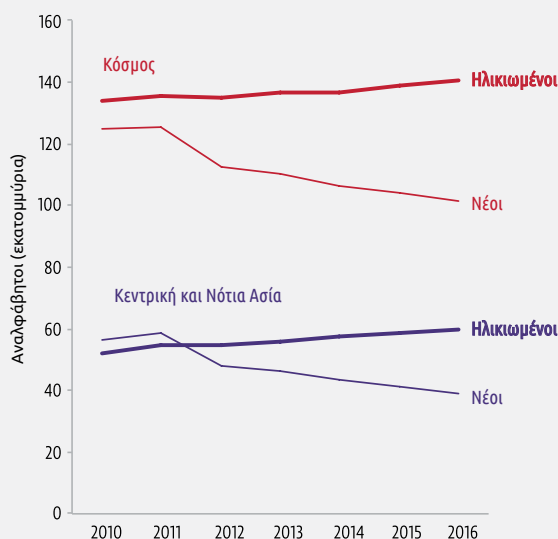
Οι απομονωμένοι αναλφάβητοι είναι συνήθως περισσότεροι στην ύπαιθρο. Στις πλουσιότερες χώρες, οι απομονωμένοι αναλφάβητοι είναι σχετικά μεγαλύτεροι σε ηλικία από αυτούς που ζουν με ανθρώπους που γνωρίζουν γραφή και ανάγνωση, ενώ το αντίστροφο ισχύει στις φτωχότερες χώρες. Μια εξήγηση είναι ότι οι περισσότεροι αναλφάβητοι στις φτωχότερες χώρες ζουν σε νοικοκυριά που περιλαμβάνουν πολλές γενιές και ως εκ τούτου είναι πιο πιθανό να ζουν μαζί με νεότερα, πιο μορφωμένα μέλη της οικογένειας.

Συνεπώς, οι παρεμβάσεις γραμματισμού πρέπει να απευθύνονται σε ηλικιωμένους ενήλικες που ζουν σε νοικοκυριά ενός ή δύο ατόμων σε πλουσιότερες χώρες και σε κοινωνικά και οικονομικά περιθωριοποιημένους νέους ενήλικες, που συχνά ζουν σε αγροτικές περιοχές, σε φτωχότερες χώρες.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 12:

Υπάρχουν σχεδόν 40% περισσότεροι αναλφάβητοι ηλικιωμένοι από αναλφάβητους νέους

Αριθμός αναλφάβητων νέων και ηλικιωμένων, 2010-2016

GEM StatLink: http://bit.ly/fig13_1
 Πηγή: Βάση δεδομένων UIS.

“ Έχει σημειωθεί μια απόλυτη μείωση του αριθμού αναλφάβητων νέων 15 έως 24 ετών παγκοσμίως, κυρίως στην Ασία. ”

Βιώσιμη ανάπτυξη και ταυτότητα του παγκόσμιου πολίτη

ΣΤΟΧΟΣ 4.7

Τα στοιχεία του παγκόσμιου δείκτη βασίζονται σε 83 χώρες που συμμετείχαν στην έκτη διαβούλευση για την εφαρμογή της σύστασης της UNESCO του 1974 σχετικά με την Εκπαίδευση για Διεθνή Συνεννόηση, Συνεργασία και Εκπαίδευση για την Ειρήνη σχετικά με τα Ανθρώπινα Δικαιώματα και τις Θεμελιώδεις Ελευθερίες. Πάνω από το 80% των χωρών ανέφεραν ότι εφαρμόζουν τις κατευθυντήριες αρχές της σύστασης στην αξιολόγηση των μαθητών και σχεδόν όλες ανέφεραν ότι τις συμπεριλαμβάνουν στα προγράμματα σπουδών. Ωστόσο, μόνο το 17% των χωρών αντανάκλουσε πλήρως τις αρχές αυτές στα προγράμματα ενδοϋπηρεσιακής κατάρτισης των εκπαιδευτικών **(Διάγραμμα 13)**.

Η Διεθνής Έρευνα για την Κοινωνική και Πολιτική Εκπαίδευση και την Εκπαίδευση του Πολίτη του IEA για το 2016 ανέλυσε τις γνώσεις, την κατανόηση, τις νοοτροπίες, τις αντιλήψεις και τις δραστηριότητες των σπουδαστών επιπέδου 8 σε 24 χώρες κυρίως με υψηλό εισόδημα. Περίπου το 35% των μαθητών βαθμολογήθηκαν στο υψηλότερο από τέσσερα επίπεδα, αποδεικνύοντας ότι κατανοούσαν επαρκώς τη σύνδεση μεταξύ των διαδικασιών κοινωνικής και πολιτικής οργάνωσης και των νομικών και θεσμικών μηχανισμών που τις ελέγχουν, ενώ το 13% βαθμολογήθηκε στο χαμηλότερο επίπεδο ή κάτω.

Έντεκα χώρες βελτίωσαν σημαντικά τις επιδόσεις τους μεταξύ των κύκλων της μελέτης για το 2009 και το 2016 και καμία δεν παρουσίασε σημαντική πτώση. Ο βαθμός αποδοχής της ιδέας των ίσων δικαιωμάτων και η θετική στάση απέναντι σε εθνοτικές / φυλετικές ομάδες βελτιώθηκαν επίσης. Οι γυναίκες, οι σπουδαστές με μεγαλύτερο ενδιαφέρον για τα κοινά και τα πολιτικά θέματα και εκείνοι με υψηλότερα επίπεδα πολιτειακών γνώσεων είχαν πιο θετική στάση. Μεταξύ των μεμονωμένων μεταβλητών που συσχετίζονται περισσότερο με θετική στάση περιλαμβάνονται οι αντιλήψεις για την ποιότητα των σχολικών διαδικασιών, όπως οι σχέσεις σπουδαστών-εκπαιδευτικών, η διδασκαλία αγωγής του πολίτη και η ελευθερία στα σχολεία και τις συζητήσεις στην τάξη.

“

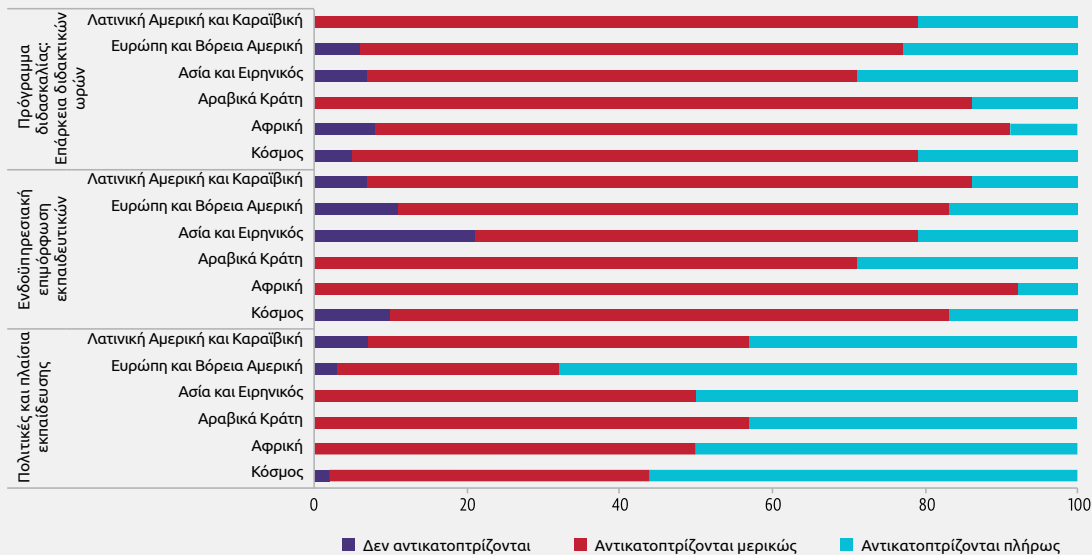
Έντεκα χώρες βελτίωσαν τις επιδόσεις τους μεταξύ των κύκλων της Διεθνούς Μελέτης Πολιτών και Ιθαγένειας του IEA για το 2009 και το 2016.

”

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 13:

Μόνο το 17% των χωρών αντικατοπτρίζουν πλήρως τις αρχές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών στην ενδοϋπηρεσιακή κατάρτιση των εκπαιδευτικών

Ποσοστό χωρών που αντικατοπτρίζουν τις αρχές της σύστασης της UNESCO του 1974 στην εκπαιδευτική πολιτική τους, στην κατάρτιση των εκπαιδευτικών και στα προγράμματα σπουδών, 2012-2016

GEM StatLink: http://bit.ly/fig14_1

Πηγή: UNESCO (2018).

Εκπαιδευτικές υποδομές και μαθησιακά περιβάλλοντα

ΣΤΟΧΟΣ 4.α

Σε παγκόσμιο επίπεδο, το 69% των σχολείων διαθέτει πόσιμο νερό, το 66% αποχετεύσεις και το 53% υγιεινή τουλάχιστον σε βασικό επίπεδο (**Διάγραμμα 14**). Στην Ιορδανία, το 93% των σχολείων διαθέτει πόσιμο νερό, αλλά μόνο το 33% διαθέτει δίκτυο αποχετεύσεων. Στον Λίβανο, σχεδόν το 93% διαθέτει βασική υγιεινή, αλλά μόνο το 60% πόσιμο νερό. Τα δημοτικά σχολεία τείνουν να έχουν χαμηλότερη ποιότητα υπηρεσιών από τα σχολεία δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

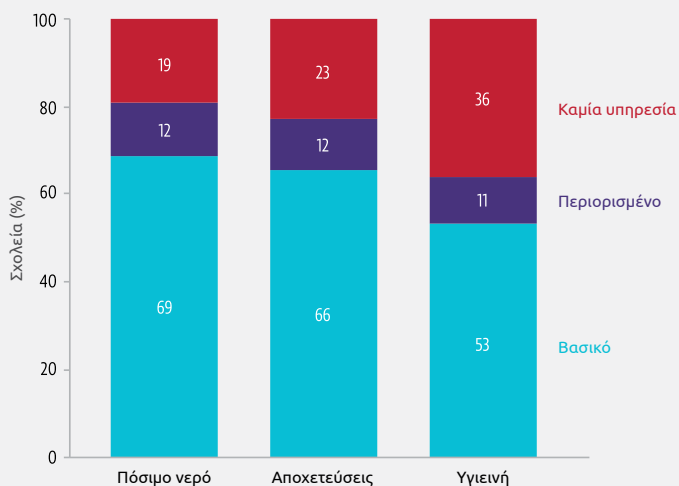
Λίγες πτυχές της ασφάλειας και της ένταξης σε μαθησιακά περιβάλλοντα παρακολουθούνται πλήρως σε παγκόσμιο επίπεδο. Έννοιες όπως ο εκφοβισμός δεν διαθέτουν τυποποιημένο παγκόσμιο ορισμό και οι έρευνες ποικίλλουν σημαντικά. Μία μελέτη υπολόγισε ότι σχεδόν το 40% των αγοριών και το 35% των κοριτσιών ηλικίας 11 έως 15 ανέφεραν ότι ήταν θύματα εκφοβισμού. Ο αριθμός των χωρών που απαγορεύουν νόμιμα τη σωματική τιμωρία στα σχολεία αυξήθηκε σε 131 από 122 στο τέλος του 2014.

“ Μεταξύ του 2013 και του 2017, σημειώθηκαν πάνω από 12.700 επιθέσεις στην εκπαίδευση. ”

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 14:

Fewer than 7 out of 10 schools have drinking water at a basic service level

Παροχή πόσιμου νερού, αποχετεύσεων και υγιεινής στα σχολεία ανά επίπεδο υπηρεσιών, 2016

GEM StatLink: http://bit.ly/fig15_1

Σημείωση: Οι τιμές είναι στρογγυλεμένες και ίσως να μην ισούνται με 100%.
Πηγή: UNICEF και WHO (2018).

Μεταξύ του 2013 και του 2017, σημειώθηκαν πάνω από 12.700 επιθέσεις στην εκπαίδευση, βλάπτοντας πάνω από 21.000 μαθητές και εκπαιδευτικούς, σύμφωνα με την Παγκόσμια Συμμαχία για την Προστασία της Εκπαίδευσης από Επιθέσεις. Τα αναφερόμενα περιστατικά περιλαμβάνουν φυσικές επιθέσεις ή απειλές επιθέσεων σε σχολεία, σπουδαστές και εκπαιδευτικό προσωπικό, στρατιωτική χρήση εκπαιδευτικών εγκαταστάσεων, στρατολόγηση παιδιών ή σεξουαλική βία από ένοπλους στις εγκαταστάσεις ή στον δρόμο για το σχολείο ή το πανεπιστήμιο, και επιθέσεις στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Σε 28 χώρες σημειώθηκαν τουλάχιστον 20 επιθέσεις. Η Νιγηρία, οι

Φιλιππίνες και η Υεμένη ήταν μεταξύ των χωρών όπου σημειώθηκαν παραπάνω από 1.000.

Τα στοιχεία της Συμμαχίας δεν καταγράφουν κάποιες επιθέσεις, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που διαπράττονται από εγκληματικές συμμορίες ή πυροβολισμούς σε σχολεία από μοναχικούς σκοπευτές. Στις Ηνωμένες Πολιτείες, από το 1999, τουλάχιστον 187.000 μαθητές σε 193 σχολεία έχουν βιώσει πυροβολισμούς στο σχολείο.

Υποτροφίες

ΣΤΟΧΟΣ 4.β

Ο όγκος των υποτροφιών που χρηματοδοτούνται από τα προγράμματα αναπτυξιακής βοήθειας παραμένει στάσιμος σε περίπου 1,1 έως 1,2 δισεκατομμύρια δολάρια ΗΠΑ από το 2010 (εξαιρουμένων των τεκμαρτών φοιτητικών δαπανών). Ωστόσο, αυτός ο δείκτης δεν παρέχει πληροφορίες σχετικά με τον αριθμό των υποτρόφων ή τον αριθμό των υποτρόφων εκτός των προγραμμάτων βοήθειας.

Ενώ ένα αυξανόμενο ποσοστό των διεθνώς μετακινούμενων φοιτητών μετακινούνται σε άλλες ηπείρους, οι περισσότεροι διεθνώς μετακινούμενοι σπουδαστές από την Ευρώπη παραμένουν στην ήπειρό τους, και η κινητικότητα τους προωθείται ενεργά μέσω προγραμμάτων ανταλλαγής φοιτητών. Τα ποσοστά εξωτερικής κινητικότητας αυξάνονται κατά επίπεδο σπουδών, από 3% για το προπτυχιακό επίπεδο σε 6% για το μεταπτυχιακό και 10% για το διδακτορικό (**Διάγραμμα 15**).

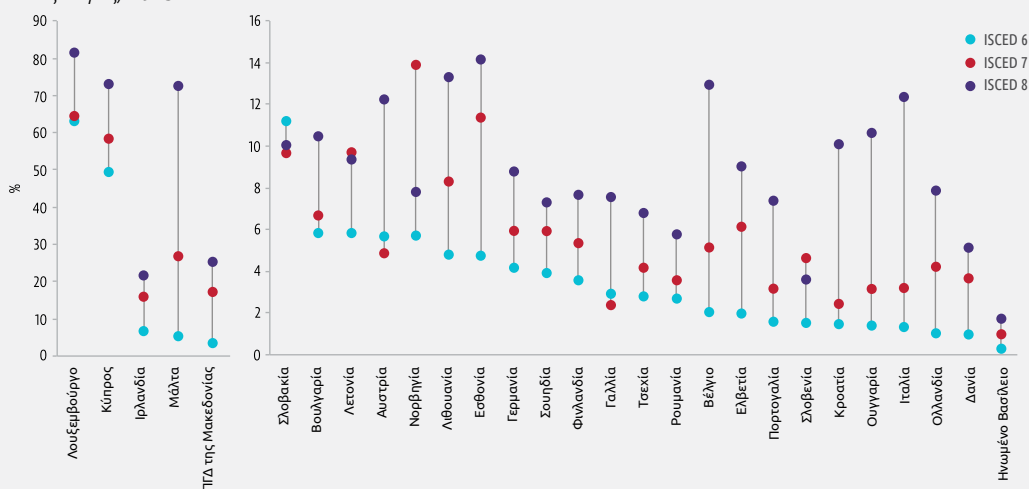
Το κριτήριο αναφοράς για την μαθησιακή κινητικότητα στην ΕΕ για την τριτοβάθμια εκπαίδευση με χρονικό ορίζοντα το 2020 εισηγείται ότι τουλάχιστον το 20% των πτυχιούχων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην Ευρωπαϊκή Ένωση θα πρέπει να έχει σπουδάσει στο εξωτερικό για τουλάχιστον 3 μήνες ή για το ισοδύναμο 15 ακαδημαϊκών μονάδων του Ευρωπαϊκού Συστήματος Μεταφοράς Ακαδημαϊκών Μονάδων.

“ Η στρατηγική της ΕΕ για την ανώτατη εκπαίδευση περιλαμβάνει ως στόχο τουλάχιστον το 20% των σπουδαστών να πραγματοποιεί ένα μέρος των σπουδών του στο εξωτερικό. ”

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 15:

Στην Ευρώπη, η κινητικότητα των σπουδαστών αυξάνεται με το επίπεδο σπουδών

Ποσοστό εξωτερικής κινητικότητας ανά επίπεδο σύμφωνα με την Διεθνή Τυποποιημένη Ταξινόμηση της Εκπαίδευσης, επιλεγμένες ευρωπαϊκές χώρες, 2013

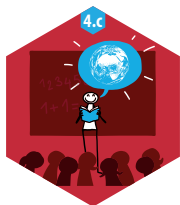

GEM StatLink: http://bit.ly/fig16_3

Σημείωση: ISCED = Διεθνή Τυποποιημένη Ταξινόμηση της Εκπαίδευσης, περιλαμβάνει τα ακόλουθα επίπεδα: προπτυχιακό (ISCED 6); μεταπτυχιακό ή ισοδύναμο (ISCED 7); και διδακτορική διατριβή ή ισοδύναμο (ISCED 8).

Πηγή: Flisi et al. (2015).

Τα ιδρύματα της χώρας προέλευσης μπορούν να παρέχουν στοιχεία για την εκτίμηση της προσωρινής κινητικότητας για ακαδημαϊκές μονάδες. Οι χώρες προορισμού πρέπει να παρέχουν στοιχεία για την κινητικότητα σπουδών. Για τις χώρες της ΕΕ, η υποβολή εκθέσεων είναι υποχρεωτική, αλλά μεταξύ των κύριων χωρών προορισμού για σπουδαστές της ΕΕ εκτός της Ευρώπης, μόνο η Αυστραλία, η Βραζιλία, ο Καναδάς, η Χιλή, το Ισραήλ και η Νέα Ζηλανδία παρέχουν τα απαραίτητα δεδομένα. Οι Ηνωμένες Πολιτείες είναι μια βασική πηγή της οποίας τα δεδομένα απουσιάζουν, μαζί με την Κίνα, την Ινδία, την Ιαπωνία, το Μεξικό και τη Δημοκρατία της Κορέας. Δεδομένης της ελλιπούς κάλυψης, οι διαθέσιμες εκτιμήσεις (που είναι σήμερα πολύ κάτω από το 20%) πιθανώς υποτιμούν την εξωτερική κινητικότητα.

ΣΤΟΧΟΣ 4.γ

Εκπαιδευτικοί

Η συγκέντρωση διεθνώς συγκρίσιμων δεδομένων σχετικά με τους δείκτες που σχετίζονται με τους εκπαιδευτικούς εξακολουθεί να παρουσιάζει δυσκολίες. Σχετικά λίγες χώρες παράγουν συγκρίσιμα στοιχεία, ειδικά για τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, ακόμη και χρησιμοποιώντας τον πιο βασικό ορισμό καταμέτρησης των εκπαιδευτικών, ο οποίος παραβλέπει τον αριθμό των διδακτικών ωρών και τον αριθμό των καθηγητών σε διοικητικές θέσεις.

Οι χώρες χαμηλού και κατώτερου μεσαίου εισοδήματος εξακολουθούν να υφίστανται σοβαρές ελλείψεις εκπαιδευμένων και ειδικευμένων εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης. Ορισμένες χώρες της υποσαχάριας Αφρικής έχουν υψηλά ποσοστά προσλήψεων, ενδεχομένως χαμηλώνοντας τα κριτήρια πρόσληψης εάν η ικανότητα εκπαίδευσης των εκπαιδευτικών είναι περιορισμένη. Στο Νίγηρα, όπου το 13% των εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης προσλήφθηκαν για πρώτη φορά το 2013, μόνο το 37% αυτών ήταν εκπαιδευμένοι (**Διάγραμμα 16**).

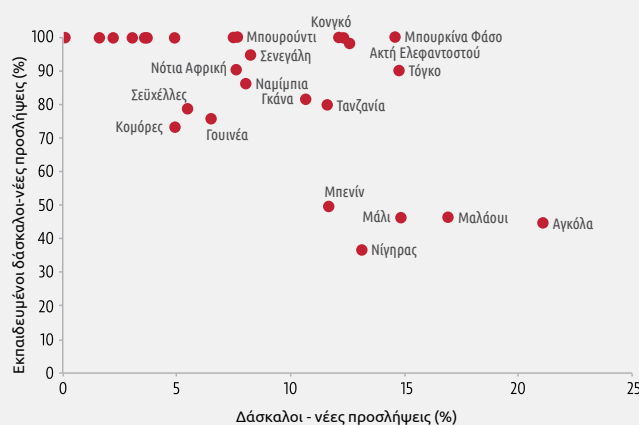
Τα υψηλά ποσοστά προσλήψεων δεν σημαίνουν αποκλειστικά ότι το εκπαιδευτικό σύστημα επεκτείνεται. Μπορεί να είναι απαραίτητα για να αντικαθίστανται όσοι αποχωρούν. Αξιοπίστα δεδομένα σχετικά με τις αποχωρήσεις παραμένουν αποσπασματικά και δύσκολα ερμηνεύσιμα. Οι ακριβείς εκτιμήσεις απαιτούν δεδομένα προσωπικού που αποδίδουν αριθμούς μητρώου, έτσι ώστε να παρακολουθείται η πορεία των διδασκόντων καθώς αυτοί αποκτούν πιστοποίηση, εισέρχονται, εξέρχονται και επανέρχονται εκ νέου στο επάγγελμα. Τα δεδομένα θα πρέπει να διακρίνουν μεταξύ των διαφόρων κατηγοριών αποχωρούντων και εισερχομένων, συμπεριλαμβανομένων των επανερχομένων. Η παρακολούθηση των αποχωρήσεων απαιτεί ένα εθνικό σύστημα και πληροφορίες για όλα τα είδη σχολείων σε συστήματα με διαφορετικές κατηγορίες σχολείων, αλλά συχνά οι διαθέσιμες πληροφορίες είναι μόνο τοπικές (π.χ. Βραζιλία) ή αφορούν μόνο τα δημόσια σχολεία (π.χ. Ουγκάντα).

Έρευνες από χώρες όπως η Χιλή, η Σουηδία και οι Ηνωμένες Πολιτείες διαπίστωσαν μεγαλύτερα ποσοστά αποχωρήσεων μεταξύ των εκπαιδευτικών που ήταν λιγότερο έμπειροι, πιο ειδικευμένοι (και ως εκ τούτου με περισσότερες δυνατότητες απασχόλησης αλλού), τοποθετημένοι σε πιο δύσκολα ή αγροτικά σχολεία, ανεπαρκώς αμειβόμενοι ή με βραχυπρόθεσμες συμβάσεις. Ωστόσο, τα στοιχεία από διαχρονικές μελέτες στην Αυστραλία υποδεικνύουν ότι οι περισσότεροι δάσκαλοι που έμοιαζαν να έχουν αποχωρήσει, το έκαναν για οικογενειακούς λόγους και επέστρεψαν στο επάγγελμα εντός δύο ετών.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 16:

Τα πρότυπα εκπαίδευσης των εκπαιδευτικών είναι δύσκολο να διατηρηθούν με υψηλότερα ποσοστά προσλήψεων

Ποσοστό προσλήψεων νέων εκπαιδευτικών και ποσοστό εκπαιδευμένων εκπαιδευτικών, πρωτοβάθμια εκπαίδευση, επιλεγμένες χώρες της υποσαχάριας Αφρικής, 2010-2014

GEM StatLink: http://bit.ly/fig17_1

Πηγή: Βάση δεδομένων UIS

Η εκπαίδευση και οι άλλοι Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης

Η παρούσα έκθεση εξετάζει τον τρόπο με τον οποίο η εκπαίδευση μπορεί να επιταχύνει την επίτευξη των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης που σχετίζονται με την αξιοπρεπή εργασία, τις βιώσιμες πόλεις και τη δικαιοσύνη με διάφορους τρόπους, μεταξύ άλλων μέσω της ανάπτυξης επαγγελματικών ικανοτήτων.

Πολλές χώρες διαθέτουν λιγότερους κατάλληλα εκπαιδευμένους κοινωνικούς λειτουργούς από ό, τι απαιτείται για την επίτευξη του Στόχου Βιώσιμης Ανάπτυξης 8 για αξιοπρεπή εργασία και οικονομική ανάπτυξη. Στην Αιθιοπία, το 60% των κοινωνικών λειτουργών του δημόσιου τομέα που ρωτήθηκαν δήλωσαν ότι στερούνται σχετικής εκπαίδευσης. Ορισμένες χώρες αυξάνουν τις προσπάθειες κατάρτισης: η Κίνα σκοπεύει να διαθέτει 230.000 νέους κοινωνικούς λειτουργούς έως το 2020. Στη Νότια Αφρική, ο αριθμός των κοινωνικών λειτουργών αυξήθηκε κατά 70% μεταξύ του 2010 και του 2015.

Με περισσότερο από το ήμισυ του παγκόσμιου πληθυσμού να ζει σε πόλεις, η επίτευξη του Στόχου Βιώσιμης Ανάπτυξης 11 για βιώσιμες πόλεις και κοινότητες απαιτεί από τους πολεοδόμους να βελτιώσουν τους ανεπίσημους οικισμούς και να προετοιμαστούν για μελλοντικές αυξήσεις πληθυσμού. Πολλές χώρες αντιμετωπίζουν οξεία έλλειψη επαγγελματιών σχεδιασμού (**Διάγραμμα 17**). Η Ινδία χρειάζεται 300.000 πολεοδόμους έως το 2031. Το 2011, είχε περίπου 4.500. Τα προγράμματα σχεδιασμού πρέπει να ενσωματώνουν φυσικό, περιβαλλοντικό και κοινωνικό σχεδιασμό, συμπεριλαμβανομένης της εκπαίδευσης. Οι τοπικοί αξιωματούχοι σε χώρες όπως το Μαλάουι, η Μοζαμβίκη και η Ναμίμπια πρέπει να βελτιώσουν τις ικανότητες σχεδιασμού.

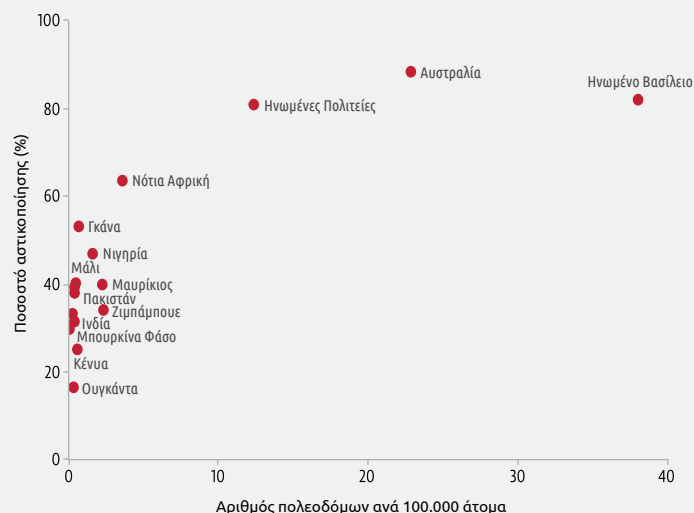
Για την επίτευξη του Στόχου Βιώσιμης Ανάπτυξης 16 για την ειρήνη, τη δικαιοσύνη και τους ισχυρούς θεσμούς, οι απαιτήσεις εκπαίδευσης και κατάρτισης των αξιωματούχων επιβολής του νόμου πρέπει να βελτιωθούν, ώστε να συμβάλουν στην οικοδόμηση εμπιστοσύνης και τη μείωση της μεροληψίας και της χρήσης βίας. Στις Ηνωμένες Πολιτείες, η μέση αστυνομική κατάρτιση διαρκεί 19 εβδομάδες, σε σύγκριση με 130 εβδομάδες στη Γερμανία. Μόνο το 1% των αστυνομικών υπηρεσιών των ΗΠΑ απαιτεί τετραετή πανεπιστημιακό πτυχίο. Οι ανώτεροι υπάλληλοι με πανεπιστημιακό τίτλο ήταν λιγότερο πιθανό να χρησιμοποιήσουν βία. Ορισμένες χώρες, συμπεριλαμβανομένης της Σιγκαπούρης, χρησιμοποίησαν κατάρτιση για να περιορίσουν τη διαφθορά στην αστυνομία. Άλλες, όπως η Ινδονησία, συνεργάστηκαν με διεθνείς εταίρους για την ενίσχυση της επαγγελματικής ικανότητας της αστυνομίας.

Εκτιμάται ότι 4 δισεκατομμύρια άνθρωποι παγκοσμίως δεν έχουν πρόσβαση στη δικαιοσύνη, γεγονός που συνεπάγεται την ανάγκη δημιουργίας νομικής ικανότητας. Η δικαστική εκπαίδευση ποικίλλει μεταξύ των χωρών. Η κατάρτιση διαρκεί συνήθως τρία έως πέντε χρόνια, αλλά το πτυχίο νομικής δεν είναι πάντα προϋπόθεση για να γίνει κάποιος

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 17:

Υπάρχουν πολύ λίγοι πολεοδόμοι στην Αφρική και την Ασία

Αριθμός πολεοδόμων ανά 100.000 άτομα και ποσοστά αστικοποίησης σε επιλεγμένες χώρες

GEM StatLink: http://bit.ly/fig18_2

Σημείωση: Τα στοιχεία είναι του 2011 σχετικά με τον αριθμό πολεοδόμων και του 2014 για τα ποσοστά αστικοποίησης.

Πηγές: UNDESA (2014); UN-Habitat (2016b).

δικαστής, ακόμη και σε χώρες υψηλού εισοδήματος. Ορισμένες χώρες, συμπεριλαμβανομένης της Γαλλίας, παρέχουν ουσιαστική αρχική επαγγελματική κατάρτιση μόλις επιλεγούν οι δικαστές. Χώρες όπως η Γκάνα και η Ιορδανία διαθέτουν ιδρύματα συνεχιζόμενης εκπαίδευσης δικαστών.

“ Εκτιμάται ότι 4 δισεκατομμύρια άνθρωποι παγκοσμίως δεν έχουν πρόσβαση στη δικαιοσύνη, γεγονός που συνεπάγεται την ανάγκη δημιουργίας νομικής ικανότητας.

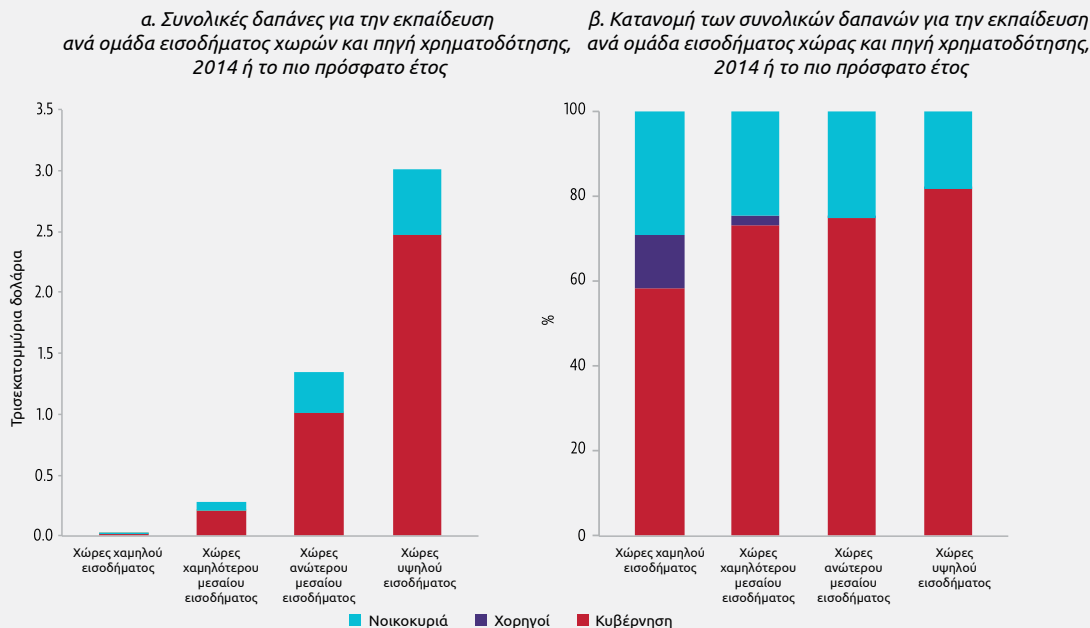
”

Χρηματοδότηση

Οι τρεις κύριες πηγές χρηματοδότησης της εκπαίδευσης είναι οι κυβερνήσεις, οι χορηγοί και τα νοικοκυριά. Η ανάλυση αυτής της έκθεσης εκτιμά ότι οι ετήσιες δαπάνες για την εκπαίδευση ανέρχονται σε 4,7 τρισεκατομμύρια δολάρια παγκοσμίως. Από αυτά, 3 τρισεκατομμύρια δολάρια ΗΠΑ (65% του συνόλου) δαπανώνται σε χώρες υψηλού εισοδήματος και 22 δισεκατομμύρια δολάρια ΗΠΑ (0,5% του συνόλου) σε χώρες χαμηλού εισοδήματος (**Διάγραμμα 18α**), παρόλο που οι δύο ομάδες έχουν περίπου ίσο αριθμό παιδιών σχολικής ηλικίας.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 18:

Οι κυβερνήσεις καταβάλλουν τέσσερα από τα πέντε δολάρια που δαπανώνται για την εκπαίδευση

GEM StatLink: http://bit.ly/fig19_1

Η ανάλυση βασίζεται σε τρεις παραδοχές: α) για χώρες χωρίς στοιχεία δημοσίων δαπανών, τα ποσά υπολογίστηκαν από το ΑΕΠ, οι δημόσιες δαπάνες ως μερίδιο του ΑΕΠ και το μέσο ποσοστό των δημοσίων δαπανών που διατίθεται στην εκπαίδευση στην αντίστοιχη ομάδα εισοδήματος χωρών· β) το 60% των δαπανών εξωτερικής βοήθειας θεωρείται ότι αντικατοπτρίζεται στους δημόσιους προϋπολογισμούς (με αποτέλεσμα να αφαιρείται από τις δημόσιες δαπάνες), ενώ το υπόλοιπο 40% κατανέμεται μέσω άλλων διαύλων· και γ) το μερίδιο των νοικοκυριών στις συνολικές δαπάνες για την εκπαίδευση υπολογίζεται σε 18% στις χώρες υψηλού εισοδήματος, στο 25% στις χώρες μεσαίου εισοδήματος και στο 33% στις χώρες χαμηλού εισοδήματος.

Πηγή: Ανάλυση της ομάδας GEM Report σύμφωνα με τις βάσεις δεδομένων UIS (κυβερνήσεις και νοικοκυριά) και CRS (χορηγοί).

Δημόσιες δαπάνες

Σε παγκόσμιο επίπεδο, οι μέσες δημόσιες δαπάνες για την εκπαίδευση ανήλθαν στο 4,4% του ΑΕΠ το 2017, πάνω από το ελάχιστο όριο αναφοράς 4% που καθορίζεται στο Πλαίσιο Δράσης για την Εκπαίδευση 2030. Ανά περιοχή, το ποσοστό κυμαινόταν από 3,4% στην Ανατολική και τη Νοτιοανατολική Ασία έως 5,1% στη Λατινική Αμερική και την Καραϊβική. Το μέσο ποσοστό της συνολικής δημόσιας δαπάνης για την εκπαίδευση ήταν 14,1%, κάτω από το ελάχιστο όριο αναφοράς 15%, με περιφερειακά ποσοστά από 11,6% στην Ευρώπη και τη Βόρειο Αμερική έως 18% στη Λατινική Αμερική και την Καραϊβική. Συνολικά, 43 από τις 148 χώρες δεν πληρούν κανένα σημείο αναφοράς.

Το διάμεσο μερίδιο των δημόσιων δαπανών εκπαίδευσης που προορίζεται για την πρωτοβάθμια εκπαίδευση είναι 35%, από 47% σε χώρες χαμηλού εισοδήματος έως 26% σε χώρες υψηλού εισοδήματος. Το διάμεσο μερίδιο των δημόσιων δαπανών εκπαίδευσης για τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση ήταν επίσης 35%. Το εύρος ήταν από 27% σε χώρες χαμηλού εισοδήματος έως 37% σε χώρες υψηλού εισοδήματος. Οι χώρες της Ευρώπης και της Βόρειας Αμερικής δαπανούν το ίδιο ποσό ανά πρωτοβάθμιο και μεταδευτεροβάθμιο σπουδαστή. Η υποσαχάρια Αφρική δαπανά 10 φορές περισσότερο ανά μεταδευτεροβάθμιο σε σχέση με τον πρωτοβάθμιο σπουδαστή.

Ο δημόσιος διάλογος επικεντρώνεται συχνά στις αρνητικές επιπτώσεις της μετανάστευσης στην ευημερία της χώρας υποδοχής. Από τη μία πλευρά, οι μετανάστες είναι πιθανότερο να είναι σε ηλικία εργασίας, αλλά συνήθως δημιουργούν λιγότερα φορολογικά έσοδα, επειδή κερδίζουν λιγότερα χρήματα. Από την άλλη πλευρά, οι μετανάστες είναι πιθανότερο να εξαρτώνται από κοινωνικές παροχές και να χρησιμοποιούν δημόσιες υπηρεσίες, όπως η εκπαίδευση. Ωστόσο, οι δαπάνες δημόσιας εκπαίδευσης για τα παιδιά μεταναστών είναι καλύτερο να θεωρούνται επένδυση: Συνήθως συμβάλλουν περισσότερο με εισφορές φόρου και κοινωνικής ασφάλισης από αυτές που λαμβάνουν κατά τη διάρκεια της ζωής τους. Οι δημοσιονομικές συνέπειες της μετανάστευσης είναι σχετικά μικρές - συνήθως στο 1% του ΑΕΠ, είτε θετικές είτε αρνητικές.

Δαπάνες αναπτυξιακής βοήθειας

“

Το μερίδιο της αναπτυξιακής βοήθειας για τη βασική εκπαίδευση προς τις χώρες χαμηλού εισοδήματος μειώθηκε από 36% το 2002 σε 22% το 2016.

”

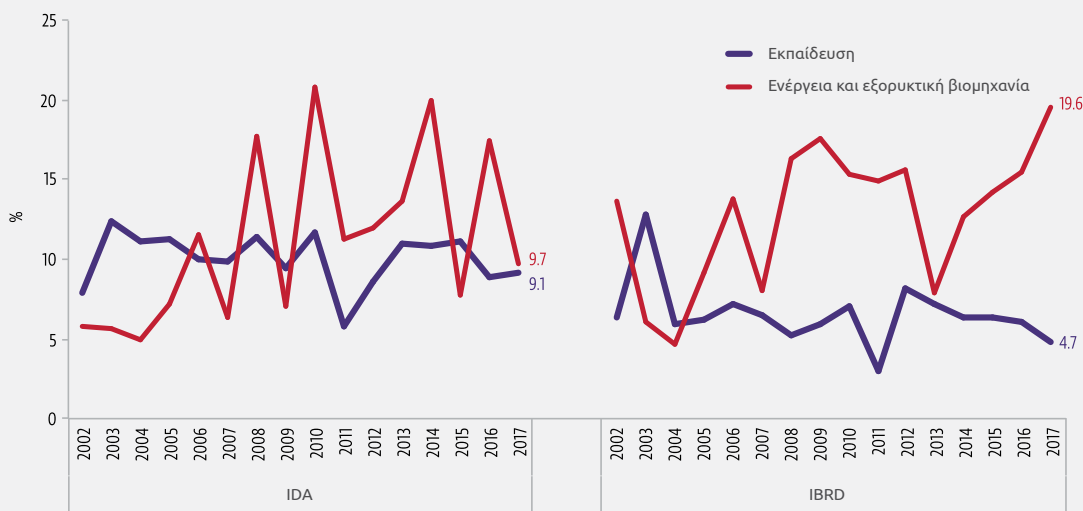
Το 2016, το επίπεδο αναπτυξιακής βοήθειας για την εκπαίδευση έφθασε στο ανώτατο σημείο από τότε που ξεκίνησε η καταγραφή, το 2002. Σε σύγκριση με το 2015, οι ενισχύσεις για την εκπαίδευση αυξήθηκαν κατά 1,5 δισεκατομμύρια δολάρια ή 13% σε πραγματικούς όρους, φθάνοντας τα 13,4 δισεκατομμύρια δολάρια ΗΠΑ. Η βοήθεια στη βασική εκπαίδευση αντιπροσώπευε τα δύο τρίτα της αύξησης. Η βοήθεια στη δευτεροβάθμια και μεταδευτεροβάθμια εκπαίδευση αυξήθηκε με χαμηλότερο ρυθμό, οπότε το μερίδιο της βασικής εκπαίδευσης στις συνολικές εκπαιδευτικές ενισχύσεις έφτασε στο υψηλότερο επίπεδό του στο 45%.

Η αναπτυξιακή βοήθεια για τη βασική εκπαίδευση εξακολουθεί να μην χορηγείται στις χώρες που έχουν τη μεγαλύτερη ανάγκη. Το μερίδιο της αναπτυξιακής βοήθειας για τη βασική εκπαίδευση προς τις χώρες χαμηλού εισοδήματος μειώθηκε από 36% το 2002 σε 22% το 2016. Το μερίδιο στις λιγότερο αναπτυγμένες χώρες ήταν 34% το 2016, σε σύγκριση με το ανώτατο όριο του 47% το 2004.

Οι χώρες χαμηλότερου μεσαίου εισοδήματος αντιμετωπίζουν επίσης έλλειμμα χρηματοδότησης. Η δανειοδότηση από πολυμερείς τράπεζες ανάπτυξης για την εκπαίδευση παραμένει χαμηλή σε αυτές τις χώρες. Για παράδειγμα, το μέσο μερίδιο της εκπαίδευσης μεταξύ του 2002 και του 2017 ήταν 10,5% για τα δάνεια με ευνοϊκούς όρους από τη Διεθνή Ένωση Ανάπτυξης (IDA), αλλά μόνο 6,4% για δάνεια από τη Διεθνή Τράπεζα Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης (ΔΤΑΑ). Επιπλέον, το μερίδιο της εκπαίδευσης στα δάνεια της ΔΤΑΑ μειώθηκε από 8,2% το 2012 σε 4,7% το 2017 ή το ένα τέταρτο του ποσού για τον τομέα της ενέργειας και των εξορυκτικών δραστηριοτήτων (**Διάγραμμα 19**). Οι διαβουλεύσεις συνεχίζονται με πρόταση της Διεθνούς Επιτροπής για τη χρηματοδότηση της Παγκόσμιας Εκπαιδευτικής Ευκαιρίας για τη δημιουργία ενός μηχανισμού Διεθνούς Χρηματοδοτικής Διευκόλυνσης για την Εκπαίδευση με στόχο την αύξηση του δανεισμού από τις αναπτυξιακές τράπεζες για την εκπαίδευση στις χώρες χαμηλότερου μεσαίου εισοδήματος.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 19:**Το ποσοστό προνομιακών δανείων της Παγκόσμιας Τράπεζας για την εκπαίδευση φθίνει σταδιακά**

Ποσοστό του συνολικού δανεισμού της IDA και της ΔΤΑΑ, εκπαίδευση έναντι ενέργειας και εξορυξέων, 2002-2017

GEM StatLink: http://bit.ly/fig19_9

Πηγή: Ανάλυση της ομάδας GEM Report βάσει επιλεγμένων ετήσιων αναφορών της Παγκόσμιας Τράπεζας.

ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΩΝΤΑΣ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΒΟΗΘΕΙΑ ΩΣ ΕΡΓΑΛΕΙΟ ΓΙΑ ΤΗ ΜΕΙΩΣΗ ΤΗΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗΣ

Η ιδέα ότι η εξωτερική βοήθεια μπορεί να μειώσει τη μετανάστευση τυχάνει κάποια υποστήριξης σε κάποιους κύκλους. Η αύξηση του διαθέσιμου εισοδήματος στις χώρες προέλευσης θα μείωνε ένα βασικό κίνητρο μετανάστευσης. Η ευρωπαϊκή ατζέντα για τη μετανάστευση και οι πολιτικές βοήθειας ορισμένων χωρών υποστηρίζουν την ιδέα.

Μια μελέτη των μεταναστευτικών ροών από 210 χώρες προέλευσης σε 22 χώρες χορηγών (και προορισμού) έδειξε ότι οι χώρες που στέλνουν μεγάλους αριθμούς μεταναστών έλαβαν τα μεγαλύτερα ποσά εξωτερικής βοήθειας. Ωστόσο, είναι δύσκολο να προσδιοριστεί η αιτιότητα της σχέσης. Εάν η βοήθεια φτάνει σε φτωχότερες οικογένειες, μπορεί να τους βοηθάει να χρηματοδοτήσουν το κόστος μετανάστευσης. Η βοήθεια μπορεί επίσης να αυξήσει την πληροφόρηση σχετικά με τις χώρες χορηγούς και να μειώσει το κόστος συναλλαγών των μεταναστών, ενθαρρύνοντας τη μετανάστευση.

“

Η αιτιότητα της σχέσης μεταξύ διεθνούς βοήθειας και μεταναστευτικών ροών είναι δύσκολο να προσδιοριστεί.

”

Επομένως, οι υπεύθυνοι για τη χάραξη πολιτικής ενδέχεται να χρειαστεί να μετριάσουν τις προσδοκίες για τον ρόλο που μπορεί να διαδραματίσει η αναπτυξιακή βοήθεια στον έλεγχο της μετανάστευσης

Ο αντίκτυπος της εκπαιδευτικής βοήθειας, ιδίως στη μετανάστευση, είναι πολύ δύσκολο να διακριθεί λόγω του μικρού του μεγέθους. Ακόμη και αν οι ενισχύσεις για την εκπαίδευση συμβάλλουν στη μείωση της μετανάστευσης, είναι απίθανο να το κάνουν γρήγορα. Ωστόσο, η εκπαίδευση μπορεί να διαδραματίσει σημαντικό μεσολαβητικό ρόλο στη μετανάστευση τόσο για τις χώρες προέλευσης όσο και για τις χώρες προορισμού. Μια μελέτη σχετικά με τις τάσεις της μετανάστευσης από τη Βόρεια Αφρική προς τις χώρες του

ΟΟΣΑ υποδεικνύει ότι η αύξηση του εισοδήματος που προκαλείται από τις ενισχύσεις στις χώρες προέλευσης αποτελεί παράγοντα ώθησης για τους μετανάστες με χαμηλή μόρφωση. Αλλά η ικανοποίηση με τις τοπικές δημόσιες υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένων των σχολείων, μπορεί να αποτρέπει τη μετανάστευση. Σε γενικές γραμμές, τα δημογραφικά χαρακτηριστικά της χώρας προορισμού - η πυκνότητα του πληθυσμού, η αύξηση του αστικού πληθυσμού, τα ποσοστά εξαρτημένων ηλικιωμένων ατόμων - και οι ανταμοιβές για την εκπαίδευση στις χώρες προορισμού ήταν παράγοντες πολύ πιο σημαντικοί για τον καθορισμό των ποσοστών μετανάστευσης από τα επίπεδα ενισχύσεων.

ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΤΗΣ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΗΣ ΒΟΗΘΕΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Η ανθρωπιστική βοήθεια αυξήθηκε το 2017 για τέταρτη συνεχή χρονιά, ενώ η παγκόσμια ανθρωπιστική χρηματοδότηση για την εκπαίδευση έφτασε τα 450 εκατομμύρια δολάρια ΗΠΑ. Ωστόσο, το μερίδιο της εκπαίδευσης στη συνολική ανθρωπιστική βοήθεια ήταν 2,1%, πολύ κάτω από τον ελάχιστο στόχο του 4%. Η εκπαίδευση έχει επίσης ιστορικά ένα από τα χαμηλότερα μερίδια των χρηματοδοτούμενων απαιτήσεων σε σύγκριση με άλλους τομείς. Ωστόσο, η Παγκόσμια Διάσκεψη Ανθρωπιστικής Βοήθειας του 2016 περιλάμβανε μια νέα δέσμευση για την εκπαίδευση σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης μέσω της ίδρυσης του πολυμερούς ταμείου Η Εκπαίδευση δεν μπορεί να περιμένει (ECW).

Τα πολλαπλά επίπεδα μηχανισμών συντονισμού, τόσο κάθετα (από τα παγκόσμια σε τοπικά) όσο και οριζόντια (μεταξύ τομέων και παραγόντων), καθιστούν την αρχιτεκτονική ανθρωπιστικής βοήθειας πολύπλοκη και συμβάλλουν στη δυσκολία αύξησης του μεριδίου της εκπαίδευσης στην αντιμετώπιση έκτακτων αναγκών. Οι συντονισμένες από τον ΟΗΕ παρεμβάσεις οργανώνονται με δύο τρόπους. Τα σχέδια ανθρωπιστικής αντιμετώπισης (HRP) παρέχουν μια στρατηγική για τη χώρα, συνήθως για παραπάνω από ένα χρόνο. Οι επείγουσες εκκλήσεις προτείνουν αντιμετώπιση για ξαφνικές καταστάσεις έκτακτης ανάγκης ώστε να καλυφθούν επιτακτικές ανάγκες για ένα διάστημα τριών έως έξι μηνών. Τα σχέδια ανθρωπιστικής αντιμετώπισης έχουν περιορισμένο περιεχόμενο που να σχετίζεται με την εκπαίδευση και η εκπαίδευση συχνά δεν εμφανίζεται στις εκκλήσεις.

Δεν υπάρχει υποχρεωτικό σύστημα υποβολής εκθέσεων για τις δαπάνες διεθνούς ανθρωπιστικής βοήθειας, πράγμα που καθιστά δύσκολη την πλήρη παρακολούθηση των δαπανών για την εκπαίδευση. Η βάση δεδομένων του Συστήματος Αναφοράς Πιστωτών της Επιτροπής Αναπτυξιακής Βοήθειας του ΟΟΣΑ δεν αναλύει την ανθρωπιστική βοήθεια ανά τομέα, αν και τεκμαίρεται ότι περίπου 400 εκατομμύρια δολάρια ΗΠΑ αναπτυξιακής βοήθειας δαπανήθηκαν για την εκπαίδευση των προσφύγων το 2016. Αντιθέτως, η εθελοντική υπηρεσία παρακολούθησης της χρηματοδότησης του Γραφείου των Ηνωμένων Εθνών για τον Συντονισμό των Ανθρωπιστικών Υποθέσεων παρέχει στοιχεία για την εκπαίδευση, αλλά το 42% της χρηματοδότησης το 2017 ήταν στην κατηγορία πολλαπλών τομέων, που κατανέμεται μεταξύ τομέων ή παραμένει απροσδιόριστο, με αποτέλεσμα δυνητικά ανακριβείς εκτιμήσεις των δαπανών για την εκπαίδευση.

Η υποχρηματοδότηση της εκπαίδευσης οφείλεται σε ανεπάρκειες σε διάφορους τομείς: πολιτική βούληση, κάθετος και οριζόντιος συντονισμός, ικανότητα ανθρωπιστικών φορέων και μηχανισμοί πληροφόρησης ή λογοδοσίας.

Μια μελέτη κοστολόγησης του 2015 υπολόγισε το κενό χρηματοδότησης σε 8,5 δισεκατομμύρια δολάρια ΗΠΑ, το οποίο θα έπρεπε να καλυφθεί από τη διεθνή κοινότητα. Αυτό ανέρχεται σε 113 δολάρια ανά παιδί - μια δεκαπλάσια αύξηση στις τρέχουσες δαπάνες ανά σπουδαστή. Το ταμείο ECW στοχεύει να συγκεντρώσει 1,5 δισεκατομμύριο δολάρια ετησίως και να αυξήσει το μερίδιο της εκπαίδευσης στην ανθρωπιστική βοήθεια κατά 1,2 εκατοστιαίες μονάδες έως το 2021. Οι εταίροι του θα πρέπει να αναλάβουν επίσης προσπάθειες συγκέντρωσης κεφαλαίων, είτε δίνοντας προτεραιότητα σε ανθρωπιστικούς στόχους στο πλαίσιο της αναπτυξιακής βοήθειας είτε αυξάνοντας την προτεραιότητα της εκπαίδευσης στο πλαίσιο της ανθρωπιστικής βοήθειας.

Τα σχέδια για τη χρηματοδότηση της εκπαίδευσης των προσφύγων μέσω ανθρωπιστικής βοήθειας πρέπει να παύσουν να καθορίζονται από πρότερες πρακτικές. Αντιθέτως, υπάρχει ανάγκη για δράσεις που εξυπηρετούν την χωρίς αποκλεισμούς και ισότιμη εκπαίδευση καλής ποιότητας. Η Ομάδα Συντονισμού για την Παγκόσμια Εκπαίδευση σε ανθρωπιστικές κρίσεις έχει καθορίσει κατευθυντήριες γραμμές για την εκτίμηση των αναγκών. Ως σημαντικός νέος παράγοντας, το ταμείο ECW θα μπορούσε να επιβάλει αυτές τις κατευθυντήριες γραμμές απαιτώντας από τους εταίρους να τις εφαρμόσουν για τον σχεδιασμό των προγραμμάτων και την ανάπτυξη της ικανότητάς τους.

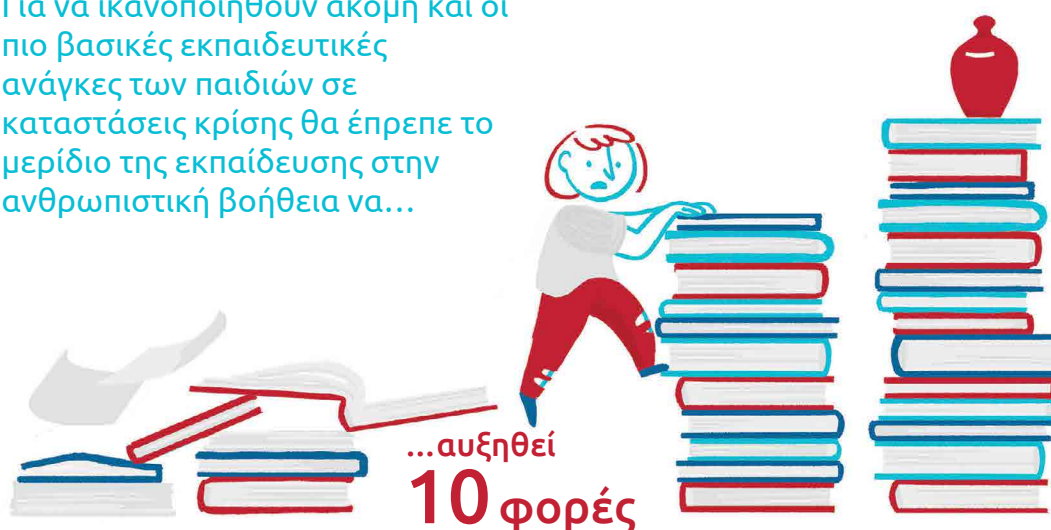
Η ανθρωπιστική βοήθεια έχει αντιμετωπίσει δυσκολίες με τον συντονισμό μεταξύ και εντός των κύριων φορέων. Η εκπαίδευση θα πρέπει να είναι καθοριστικής σημασίας σε πολυτομεακά προγράμματα ανθρωπιστικής παρέμβασης. Στην κρίση των Ροκίγκια στο Μπαγκλαντές, η εκπαίδευση περιλαμβανόταν από το πρώτο στάδιο της ανθρωπιστικής βοήθειας, και η παροχή εκπαιδευτικών υπηρεσιών άρχισε πολύ γρήγορα. Ωστόσο, η έλλειψη συντονισμού σήμαινε ότι τα κέντρα μάθησης ήταν ενίοτε άδεια, καθώς άλλες, μη εκπαιδευτικές παρεμβάσεις ανταγωνίζονταν για τον χρόνο των παιδιών.

Απαιτείται επίσης κοινός προγραμματισμός μεταξύ ανθρωπιστικών και αναπτυξιακών φορέων. Ενώ ο πολυτομεακός σχεδιασμός συνέβαλε στη διασφάλιση της θέσης της εκπαίδευσης στην ανθρωπιστική ανταπόκριση στην κρίση των Ροκίγκια, δεν εξασφάλισε την ένταξή τους στο εκπαιδευτικό σύστημα του Μπαγκλαντές. Οι πολυετείς εκκλήσεις σε

παρατεταμένες κρίσεις έχουν υποχρηματοδοτηθεί και τα εθνικά εκπαιδευτικά σχέδια δεν έχουν επικεντρωθεί στην ανθεκτικότητα ή την αντιμετώπιση κρίσεων. Τα βραχυπρόθεσμα πλαίσια εκπαιδευτικού σχεδιασμού στον τομέα της ανθρωπιστικής βοήθειας πρέπει να συνδυαστούν περισσότερο με διαρθρωτικά ζητήματα, όπως στην Ουγκάντα, όπου το κυβερνητικό σχέδιο κινητοποίησης για τους πρόσφυγες και τις κοινότητες υποδοχής, που ανακοινώθηκε τον Μάιο του 2018, κατανέμει 395 εκατομμύρια δολάρια ΗΠΑ σε διάστημα τριών ετών ώστε να υποστηρίξει περίπου 675.000 σπουδαστές, πρόσφυγες ή μέλη της κοινότητας υποδοχής, ανά έτος.

Οι χορηγοί, όπως η Αυστραλία, ο Καναδάς, η Νορβηγία και το Ηνωμένο Βασίλειο εστιάζουν σταδιακά την προσοχή τους σε πολυετή πλαίσια χρηματοδότησης για την εξασφάλιση προβλέψιμης χρηματοδότησης ανθρωπιστικών φορέων και το ταμείο ECW διαθέτει ένα μέσο «πολυετούς ανθεκτικότητας», το οποίο αποσκοπεί επίσης στη γεφύρωση του χάσματος μεταξύ ανθρωπιστικής και αναπτυξιακής βοήθειας. Πρέπει να ενισχυθεί η λογοδοσία στην ανθρωπιστική βοήθεια. Το ταμείο ECW έχει δώσει έμφαση στη διαφάνεια και τα αποτελέσματα, θέτοντας υψηλά πρότυπα στο πλαίσιο των στρατηγικών αποτελεσμάτων του, τα οποία καλύπτουν όχι μόνο τα τελικά αποτελέσματά του, αλλά και τον τρόπο λειτουργίας και τη λειτουργική αποτελεσματικότητά του.

Για να ικανοποιηθούν ακόμη και οι πιο βασικές εκπαιδευτικές ανάγκες των παιδιών σε καταστάσεις κρίσης θα έπρεπε το μερίδιο της εκπαίδευσης στην ανθρωπιστική βοήθεια να...

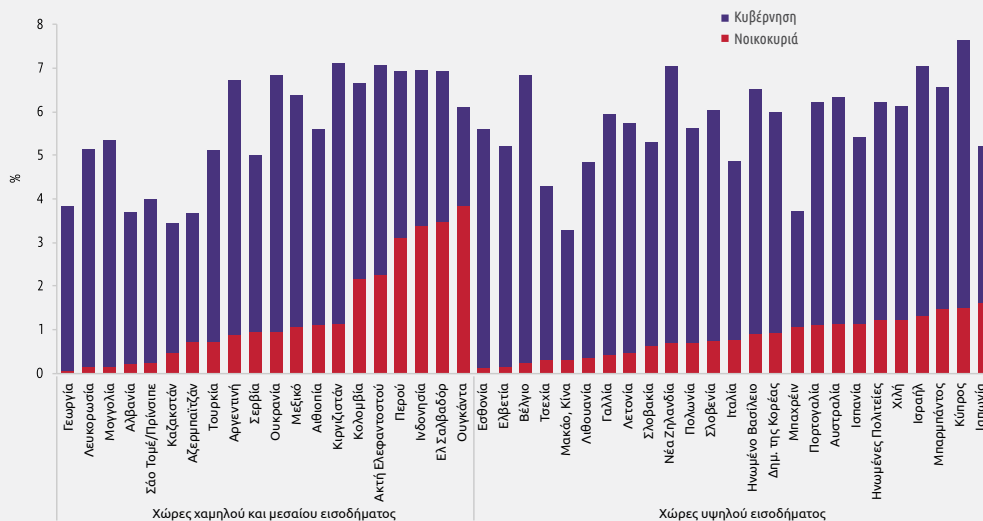
Δαπάνες νοικοκυριών

Η έλλειψη στοιχείων σχετικά με τις συνεισφορές των νοικοκυριών έχει επί μακρόν περιορίσει την ανάλυση των συνολικών δαπανών για την εκπαίδευση. Το UIS δημοσίευσε για πρώτη φορά στοιχεία για τα νοικοκυριά το 2017, αλλά η κάλυψη παραμένει περιορισμένη. Το μερίδιο των νοικοκυριών στις συνολικές δαπάνες εκπαίδευσης μπορεί να είναι πολύ υψηλό σε ορισμένες χώρες χαμηλού και μεσαίου εισοδήματος, π.χ. το Ελ Σαλβαδόρ (50%) και η Ινδονησία (49%) (**Διάγραμμα 20**).

Γενικά, τα στοιχεία για τις δαπάνες των νοικοκυριών δεν φαίνεται να αλλάζουν δραματικά από έτος σε έτος, με ορισμένες εξαιρέσεις. Στη Χιλή, οι μαζικές διαμαρτυρίες των φοιτητών σχετικά με την ανεπαρκή χρηματοδότηση της δημόσιας εκπαίδευσης προκάλεσαν αλλαγές στη δημόσια πολιτική. Ως αποτέλεσμα, το μερίδιο των νοικοκυριών στις συνολικές δαπάνες εκπαίδευσης μειώθηκε μεταξύ του 2005 και του 2015 από σχεδόν 50% σε λιγότερο από 20%.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 20:

Οι δαπάνες για την εκπαίδευση των νοικοκυριών είναι σημαντικές σε ορισμένες χώρες χαμηλού και μεσαίου εισοδήματος
Δαπάνες εκπαίδευσης ως ποσοστό του ΑΕΠ ανά πηγή κεφαλαίων και ομάδα εισοδήματος χώρας, επιλεγμένες χώρες, 2013-2017

GEM StatLink: http://bit.ly/fig19_13
 Πηγή: Βάση δεδομένων UIS.

Συστάσεις

Η έκθεση αυτή καλεί τις κυβερνήσεις να αντιμετωπίσουν τις εκπαιδευτικές ανάγκες των πληθυσμών μεταναστών και εκτοπισμένων και των παιδιών τους, με την ίδια προσοχή που δίνουν στους πληθυσμούς στις χώρες υποδοχής.

ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΤΩΝ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΚΤΟΠΙΣΜΕΝΩΝ

Η αρχή της μη διάκρισης στην εκπαίδευση αναγνωρίζεται στις διεθνείς συμβάσεις. Πρέπει να απαγορευθούν ρητά στα εθνικά δίκαια τα εμπόδια που δημιουργούν διακρίσεις, όπως οι απαιτήσεις για πιστοποιητικά γέννησης. Οι υφιστάμενοι κανονισμοί δεν πρέπει να έχουν κενά ή γκρίζες περιοχές που να αφήνονται ανοικτά στην ερμηνεία από μεμονωμένους υπηρεσιακούς υπαλλήλους στην τοπική αυτοδιοίκηση και τα σχολεία. Οι κυβερνήσεις πρέπει να προστατεύσουν το δικαίωμα των μεταναστών και των προσφύγων στην εκπαίδευση ανεξάρτητα από τα έγγραφα αναγνώρισης ή το καθεστώς διαμονής και να εφαρμόζουν τους νόμους χωρίς εξαίρεση.

Ο σεβασμός του δικαιώματος στην εκπαίδευση πρέπει να εκτείνεται πέρα από τη νομοθεσία και τη διοικητική διαδικασία. Οι εθνικές αρχές πρέπει να πραγματοποιήσουν εκστρατείες ευαισθητοποίησης για την ενημέρωση των μεταναστών και των εκτοπισμένων οικογενειών σχετικά με τα δικαιώματά τους και τις διαδικασίες εγγραφής στα σχολεία. Οι αρχές σχεδιασμού θα πρέπει να διασφαλίσουν ότι τα δημόσια σχολεία είναι προσβάσιμα από ανεπίσημους οικισμούς και παραγκουπόλεις και ότι δεν παραμελούνται στα σχέδια αστικής αναγέννησης.

ΕΝΤΑΞΗ ΤΩΝ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΚΤΟΠΙΣΜΕΝΩΝ ΣΤΑ ΕΘΝΙΚΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ

Ορισμένα εκπαιδευτικά συστήματα αντιμετωπίζουν τους μετανάστες και τους πρόσφυγες ως προσωρινούς ή μεταβατικούς πληθυσμούς, διαφορετικούς από τους ντόπιους. Αυτό είναι λάθος. Εμποδίζει την ακαδημαϊκή τους πρόοδο, την κοινωνικοποίηση και τις μελλοντικές ευκαιρίες τους και υπονομεύει την πρόοδο προς διαφορετικές και συνεκτικές κοινωνίες. Η δημόσια πολιτική πρέπει να τους συμπεριλάβει σε όλα τα επίπεδα της εθνικής εκπαίδευσης.

Η ένταξη των μεταναστών έχει διάφορες διαστάσεις. Παρόλο που μια νέα γλώσσα διδασκαλίας απαιτεί προπαρασκευαστικές τάξεις, οι σπουδαστές πρέπει να χωρίζονται όσο το δυνατόν λιγότερο από τους ντόπιους συνομηλίκους τους. Τα εκπαιδευτικά συστήματα δεν πρέπει να κατευθύνουν τους μαθητές με χαμηλότερες επιδόσεις, όπου οι μετανάστες υπεραντιπροσωπεύονται, σε διαφορετικές κατευθύνσεις. Δεδομένης της γεωγραφικής συγκέντρωσης μεταναστών σε πολλές χώρες, οι υπεύθυνοι για τον εκπαιδευτικό σχεδιασμό πρέπει να χρησιμοποιούν μεθόδους όπως οι επιδοτήσεις των μεταφορών και η τυχαία τοποθέτηση σε σχολεία ώστε να διασφαλίσουν ότι ο οικιακός διαχωρισμός δεν οδηγεί σε εκπαιδευτικό διαχωρισμό.

Οι κυβερνήσεις πρέπει να διασφαλίσουν ότι η εκπαίδευση των προσφύγων διακόπτεται όσο το δυνατόν λιγότερο. Ενώ εξαιρετικές περιστάσεις - π.χ. η φυσική απομόνωση των κοινοτήτων προσφύγων ή οι περιορισμοί των δυνατοτήτων απορρόφησης του συστήματος υποδοχής - μπορεί να αποτρέπουν την πλήρη ένταξη, οι κυβερνήσεις πρέπει να ελαχιστοποιήσουν τον χρόνο που περνούν οι πρόσφυγες σε σχολεία που δεν ακολουθούν το εθνικό πρόγραμμα σπουδών ή δεν δίνουν πρόσβαση σε αναγνωρισμένα πιστοποιητικά, μια που ο χρόνος αυτός θέτει σε κίνδυνο την εκπαιδευτική τους πορεία.

ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΑΝΑΓΚΩΝ ΤΩΝ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΚΤΟΠΙΣΜΕΝΩΝ ΚΑΙ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΒΑΣΕΙ ΑΥΤΩΝ

Οι χώρες με μεγάλες εισροές μεταναστών και προσφύγων πρέπει να συλλέγουν δεδομένα σχετικά με αυτούς τους πληθυσμούς στα συστήματα διαχείρισης πληροφοριών ώστε να σχεδιάζουν και να καταρτίζουν προϋπολογισμό ανάλογα. Η παροχή σχολικών θέσεων ή ευκαιριών εργασίας για μετανάστες και πρόσφυγες είναι μόνο το πρώτο βήμα για την ένταξη.

Τα περιβάλλοντα των σχολείων πρέπει να προσαρμοστούν και να υποστηρίξουν τις ανάγκες των μαθητών. Εκείνοι που μεταβαίνουν σε μια νέα γλώσσα διδασκαλίας χρειάζονται προγράμματα-γέφυρες με ειδικευμένους εκπαιδευτικούς. Εκείνοι οι οποίοι διέκοψαν την εκπαίδευσή τους θα επωφεληθούν από εντατικά εκπαιδευτικά προγράμματα που θα

τους επιτρέψουν να καλύψουν τα κενά τους και να επανέλθουν στο σχολείο στο κατάλληλο επίπεδο. Η ενσωμάτωση των προσφύγων στην εκπαίδευση θα είναι πιθανότερο να επιτύχει εάν επεκταθεί στα προγράμματα κοινωνικής προστασίας που θα επιτρέψουν στους πρόσφυγες να επωφεληθούν, παραδείγματος χάριν, από τις υπό όρους μεταβιβάσεις μετρητών που καλύπτουν τα συγκεκαλυμμένα σχολικά έξοδα. Στην περίπτωση των εσωτερικών μεταναστών, κυρίως των παιδιών νομάδων ή εποχιακών εργαζομένων, οι κυβερνήσεις πρέπει να εξετάσουν τις δυνατότητες ευέλικτων σχολικών προγραμμάτων, συστημάτων παρακολούθησης της εκπαίδευσης και προγραμμάτων σπουδών που σχετίζονται με τα μέσα διαβίωσής τους.

Οι ενήλικες χρειάζονται υποστήριξη για να αναπτύξουν τις ικανότητές τους μέσω της τεχνικής και επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης και να ξεπεράσουν τους περιορισμούς, όπως τα επαγγέλματα με χαμηλή ειδίκευση ή υψηλό κόστος κατάρτισης, που τους αποθαρρύνουν από το να επενδύσουν σε δεξιότητες. Χρειάζονται προγράμματα χρηματοοικονομικής εκπαίδευσης, ώστε να μπορούν να διαχειριστούν τις οικονομικές τους συνθήκες, να αξιοποιούν στο έπακρο τα εμβάσματα και να αποφεύγουν την απάτη ή την οικονομική εκμετάλλευση. Τα προγράμματα ανεπίσημης εκπαίδευσης, τα οποία μπορούν να προσφέρονται σε τοπικό επίπεδο, μπορούν να συμπληρώσουν τις προσπάθειες για την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής.

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΗΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΕΚΤΟΠΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΜΕ ΤΡΟΠΟ ΠΟΥ ΝΑ ΑΜΦΙΣΒΗΤΕΙ ΤΙΣ ΠΡΟΚΑΤΑΛΗΨΕΙΣ

Προκειμένου να οικοδομηθούν συνεκτικές κοινωνίες και να βοηθηθούν οι άνθρωποι να ζουν μαζί, απαιτείται κάτι περισσότερο από ανεκτικότητα. Οι κυβερνήσεις πρέπει να επανεξετάσουν το εκπαιδευτικό περιεχόμενο και την παιδαγωγική προσέγγιση, να προσαρμόσουν τα προγράμματα σπουδών και να επανεξετάσουν τα εγχειρίδια ώστε να αντικατοπτρίζουν την ιστορία και την τρέχουσα ποικιλομορφία. Το περιεχόμενο της εκπαίδευσης πρέπει να τονίζει τη συμβολή της μετανάστευσης στον πλούτο και την ευημερία. Πρέπει επίσης να αναγνωρίζει τις αιτίες της έντασης και των συγκρούσεων, καθώς και την κληρονομιά των μεταναστεύσεων που εκτόπισαν ή περιθωριοποίησαν πληθυσμούς. Οι παιδαγωγικές προσεγγίσεις πρέπει να προωθούν το άνοιγμα σε πολλαπλές προοπτικές, να προάγουν τις αξίες της συνύπαρξης και να εκτιμούν τα οφέλη της διαφορετικότητας. Οφείλουν να αμφισβητούν τις προκαταλήψεις και να αναπτύσσουν δεξιότητες κριτικής σκέψης έτσι ώστε οι μαθητές να μπορούν να ξεπεράσουν τις αβεβαιότητες στην αλληλεπίδραση με άλλους πολιτισμούς και να αντισταθούν στις αρνητικές απεικονίσεις των μεταναστών και των προσφύγων από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης. Οι κυβερνήσεις πρέπει να αντλήσουν από τις θετικές εμπειρίες της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης.

ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΤΩΝ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ ΩΣΤΕ ΝΑ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΟΥΝ ΤΗΝ ΠΟΙΚΙΛΟΜΟΡΦΙΑ ΚΑΙ ΤΙΣ ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ

Οι εκπαιδευτικοί χρειάζονται υποστήριξη ώστε να γίνουν παράγοντες αλλαγής στο σχολικό περιβάλλον που διαμορφώνεται ολοένα και περισσότερο από τη μετανάστευση και τον εκτοπισμό.

Τα τρέχοντα προγράμματα εκπαίδευσης των εκπαιδευτικών σχετικά με τη μετανάστευση τείνουν να είναι ad hoc και δεν αποτελούν μέρος των βασικών προγραμμάτων σπουδών. Οι κυβερνήσεις πρέπει να επενδύσουν στην αρχική και συνεχή εκπαίδευση των εκπαιδευτικών, η οποία χτίζει τις βασικές ικανότητες και την ικανότητα να διαχειριστούν διαφορετικά, πολυγλωσσικά και πολυπολιτισμικά περιβάλλοντα, τα οποία επηρεάζουν και τους ντόπιους μαθητές. Θα πρέπει να ευαισθητοποιηθούν όλοι οι εκπαιδευτικοί σχετικά με τη μετανάστευση και τον εκτοπισμό, όχι μόνο εκείνοι που διδάσκουν πολυπολιτισμικές τάξεις. Οι καθηγητές και οι διευθυντές των σχολείων πρέπει να έχουν τη δυνατότητα να αντιμετωπίζουν τα στερεότυπα, τις προκαταλήψεις και τις διακρίσεις στην τάξη, στο διάλειμμα και στην κοινότητα και να ενισχύουν την αυτοπεποίθηση και την αίσθηση του ανήκειν των μεταναστών και των προσφύγων.

Οι εκπαιδευτικοί σε περιβάλλοντα εκτοπισμού πρέπει επίσης να είναι ευαίσθητοι στις ιδιαίτερες δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι εκτοπισμένοι μαθητές και γονείς και να προσεγγίζουν τις κοινότητές τους. Παρόλο που οι εκπαιδευτικοί δεν είναι σύμβουλοι, μπορούν να εκπαιδευτούν για να αναγνωρίσουν το άγχος και το τραύμα και να παραπέμπουν όσους το έχουν ανάγκη σε ειδικούς. Εάν δεν υπάρχουν ειδικοί, οι εκπαιδευτικοί πρέπει να είναι έτοιμοι να λειτουργήσουν ως η μόνη πρόσβαση των οικογενειών σε τέτοιες υπηρεσίες. Οι δάσκαλοι των προσφύγων και οι εκτοπισμένοι εκπαιδευτικοί υφίστανται επιπλέον άγχος. Οι πολιτικές διαχείρισης πρέπει να αναγνωρίζουν και να ανακουφίζουν τις πολύ δύσκολες συνθήκες υπό τις οποίες εργάζονται ορισμένοι εκπαιδευτικοί, να ρυθμίζουν και να διασφαλίζουν την ισότητα μεταξύ των διαφορετικών κατηγοριών διδασκόντων ώστε να διατηρείται το ηθικό τους και να επενδύουν στην επαγγελματική εξέλιξη.

ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΩΝ ΤΩΝ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΚΤΟΠΙΣΜΕΝΩΝ

Οι μετανάστες και οι πρόσφυγες διαθέτουν δεξιότητες που μπορούν να συμβάλουν στη μεταμόρφωση όχι μόνο της δικής τους ζωής και αυτής των οικογενειών τους αλλά και της οικονομίας και της κοινωνίας τόσο της χώρας υποδοχής όσο και της χώρας προέλευσης, είτε επιστρέφουν είτε υποστηρίζουν από απόσταση. Η χρήση αυτού του δυναμικού απαιτεί απλούστερους, φθηνότερους και πιο διαφανείς και ευέλικτους μηχανισμούς για την αναγνώριση των ακαδημαϊκών προσόντων και των επαγγελματικών δεξιοτήτων (συμπεριλαμβανομένων των δεξιοτήτων των εκπαιδευτικών) και για τη συνεκτίμηση προηγούμενης μάθησης που δεν επικυρώθηκε ή πιστοποιήθηκε.

Οι χώρες πρέπει να εφαρμόσουν τις δεσμεύσεις του Παγκόσμιου Συμφώνου για Ασφαλή, Ομαλή και Τακτική Μετανάστευση σχετικά με την αμοιβαία αναγνώριση προσόντων και να ολοκληρώσουν τις διαπραγματεύσεις στο πλαίσιο της Παγκόσμιας Σύμβασης για την Αναγνώριση Τίτλων Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης, ώστε να μπορούν να εγκριθούν το 2019. Οι οργανισμοί αξιολόγησης, οι φορείς διαπίστευσης και τα ακαδημαϊκά ιδρύματα πρέπει να εναρμονίσουν τις απαιτήσεις και τις διαδικασίες σε διμερές, περιφερειακό και παγκόσμιο επίπεδο, σε συνεργασία με κυβερνήσεις και περιφερειακούς και διεθνείς οργανισμούς. Τα κοινά πρότυπα πτυχίου, οι μηχανισμοί διασφάλισης ποιότητας και τα προγράμματα ακαδημαϊκών ανταλλαγών μπορούν να υποστηρίξουν την αναγνώριση προσόντων.

ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΑΝΑΓΚΩΝ ΤΩΝ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΚΤΟΠΙΣΜΕΝΩΝ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗΣ ΒΟΗΘΕΙΑΣ

Ενώ τα δύο τρίτα των διεθνών μεταναστών έχουν ως προορισμό χώρες με υψηλό εισόδημα, 9 στους 10 πρόσφυγες φιλοξενούνται από χώρες χαμηλού και μεσαίου εισοδήματος, οι οποίες απαιτούν υποστήριξη από διεθνείς εταίρους. Οι ανάγκες κάλυψης θα απαιτούσαν μια δεκαπλάσια αύξηση του ποσοστού της εκπαίδευσης στην ανθρωπιστική βοήθεια. Μία πιο βιώσιμη λύση είναι η διεθνής κοινότητα να εκπληρώσει τη δέσμευση του Παγκόσμιου Συμφώνου για τους Πρόσφυγες και του Ολοκληρωμένου Πλαισίου Ανταπόκρισης στους Πρόσφυγες να συνδέσει την ανθρωπιστική με την αναπτυξιακή βοήθεια από τα πρώτα στάδια μιας κρίσης, υποστηρίζοντας την εκπαίδευση χωρίς αποκλεισμούς για τους πρόσφυγες και τους πληθυσμούς υποδοχής. Η εκπαίδευση θα πρέπει να συμπεριληφθεί στον σχεδιασμό αντιμετώπισης κρίσεων, ειδικά όσον αφορά την εκπαίδευση και τη φροντίδα στην προσχολική ηλικία. Θα πρέπει επίσης να αποτελεί μέρος μιας συνολικής δέσμης λύσεων που αφορούν και άλλους τομείς, π.χ. στέγαση, διατροφή, νερό, αποχέτευση και κοινωνική προστασία. Οι χορηγοί πρέπει να εντάξουν αυτές τις μεταρρυθμίσεις στις ανθρωπιστικές παρεμβάσεις τους. Χρησιμοποιώντας τη δυναμική του ταμείου Η Εκπαίδευση Δεν Μπορεί Να Περιμένει, πρέπει να αναπτύξουν την ικανότητα εκτίμησης των αναγκών και να ενταχθούν στον σχεδιασμό ώστε να γεφυρωθεί το χάσμα μεταξύ ανθρωπιστικής και αναπτυξιακής βοήθειας και να γίνει πραγματικότητα η προβλέψιμη πολυετής χρηματοδότηση.

Μετανάστευση, εκτοπισμός και εκπαίδευση:

ΧΤΙΖΟΝΤΑΣ ΓΕΦΥΡΕΣ, ΟΧΙ ΤΕΙΧΗ

Η Παγκόσμια Έκθεση Παρακολούθησης της Εκπαίδευσης του 2019 εξετάζει τον εκπαιδευτικό αντίκτυπο της μετανάστευσης και του εκτοπισμού σε όλες τις μετακινήσεις πληθυσμών: εντός και εκτός συνόρων, εθελοντικές και αναγκαστικές, για απασχόληση και εκπαίδευση. Αξιολογεί επίσης την πρόοδο της εκπαίδευσης στην Ατζέντα 2030 για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη.

Ενόψει της αυξανόμενης ποικιλομορφίας, η έκθεση αναλύει τον τρόπο με τον οποίο η εκπαίδευση μπορεί να οικοδομήσει κοινωνίες χωρίς αποκλεισμούς και να βοηθήσει τους ανθρώπους να προχωρήσουν πέρα από την ανοχή και να μάθουν να ζουν μαζί. Η εκπαίδευση που παρέχεται με ίσους όρους χτίζει γέφυρες. Η άνιση παροχή εκπαίδευσης δημιουργεί τείχη μεταξύ μεταναστών και προσφύγων και των κοινοτήτων υποδοχής τους.

Δύο νέα παγκόσμια σύμφωνα για τους μετανάστες και τους πρόσφυγες αναγνωρίζουν τον ρόλο της εκπαίδευσης και θέτουν στόχους ευθυγραμμισμένους με την παγκόσμια δέσμευση να μην μένει κανένας πίσω. Αυτή η έκθεση αποτελεί ένα ζωτικής σημασίας εργαλείο για αυτά τα σύμφωνα. Καλύπτει τα θέματα πολιτικής που αφορούν τους εποχιακούς μετανάστες, την ενοποίηση των αγροτικών σχολείων, τα διαπολιτισμικά προγράμματα σπουδών, την ενσωμάτωση των προσφύγων στα εθνικά εκπαιδευτικά συστήματα και την καταπολέμηση του διαχωρισμού, την αναγνώριση προσόντων, τη χρηματοδότηση των σχολείων, την αποτελεσματικότερη ανθρωπιστική εκπαιδευτική βοήθεια και την ετοιμότητα των εκπαιδευτικών να διδάξουν σε συνθήκες ποικιλομορφίας, αλλά και σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης, συχνά παρατεταμένες, που αποτελούν μια νέα κανονικότητα.

Αυτή η περίληψη της έκθεσης για το 2019 καλεί τις χώρες να θεωρήσουν την εκπαίδευση ως ένα εργαλείο για τη διαχείριση της μετανάστευσης και του εκτοπισμού και μια ευκαιρία για όσους την χρειάζονται.

Η εκπαίδευση είναι ανθρώπινο δικαίωμα και μεταμορφωτική δύναμη για την εξάλειψη της φτώχειας, τη βιωσιμότητα και την ειρήνη. Οι άνθρωποι που μετακινούνται, είτε για δουλειά είτε για μόρφωση, είτε με δική τους θέληση είτε από ανάγκη, δεν αφήνουν πίσω τους το δικαίωμα στην εκπαίδευση.

Η Παγκόσμια Έκθεση Παρακολούθησης της Εκπαίδευσης του 2019 υπογραμμίζει τις τεράστιες δυνατότητες και τις ευκαιρίες να εξασφαλιστεί η πρόσβαση των μεταναστών και των εκτοπισμένων σε ποιοτική εκπαίδευση.

Αντόνιο Γκουτέρες, Γενικός Γραμματέας των Ηνωμένων Εθνών

Αυτή η έκθεση συγκεντρώνει τα υπάρχοντα στοιχεία σχετικά με τη μετανάστευση και την εκπαίδευση για να μας δώσει μια εικόνα απίστευτων ευκαιριών, αλλά και καταδεικνύει πού και γιατί μπορεί να προκύψουν εκπαιδευτικά μειονεκτήματα. Και αυτό σε μια εποχή κατά την οποία η διεθνής κοινότητα καταβάλλει προσπάθεια για την επίτευξη των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης και τη μεγιστοποίηση των σημαντικών πλεονεκτημάτων της μετανάστευσης παγκοσμίως.

Γουίλιαμ Λέισι Σουίνγκ, Γενικός Διευθυντής Διεθνούς Οργανισμού Μετανάστευσης (1 Οκτωβρίου 2008 έως 30 Σεπτεμβρίου 2018)

Αυτή η έκθεση παρέχει μια αναμφισβήτητη αιτιολόγηση για την έμφαση που δίνεται στην εκπαίδευση στο Παγκόσμιο Σύμφωνο για τους Πρόσφυγες και την επιτακτική ανάγκη να συμπεριληφθούν οι πρόσφυγες στα εθνικά εκπαιδευτικά συστήματα και στα Σχέδια Εκπαιδευτικού Τομέα.

Φίλιπο Γκράντι, Υπατος Αρμοστής των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες

